

“¿De aquí o de allá?”

Meksikansk identitet i USA

Marte Fuhr Heggheim

Masteroppgave ved Institutt for litteratur, områdestudier
og europeiske språk, Humanistisk fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

12.05.2020

Masteroppgave ved ILOS på det Humanistiske Fakultet
Universitetet i Oslo

“¿De aquí o de allá?” – Meksikansk identitet i USA

12. mai 2020

© Marte Fuhr Heggheim

2020

“¿De aquí o de allá?” – Meksikansk identitet i USA

Marte Fuhr Heggheim

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

IV

Sammendrag

Denne oppgaven undersøker hvordan unge i Atlanta, Georgia med meksikansk bakgrunn forstår og praktiserer sin meksikanske identitet, hva de selv mener at gjør dem meksikanske, og hvordan de praktiserer sin meksikanske identitet. Empirien ble hentet inn gjennom dybdeintervju med 18 unge personer med meksikansk bakgrunn bosatt i forstedene til Atlanta, Georgia. Informantene er enten andregenerasjon eller 1,5-generasjon. Oppgaven belyser meksikansk identitet i USA, med spesielt søkelys på unge med meksikansk bakgrunn i Atlanta, Georgia. Oppgaven undersøker mer spesifikt hvordan meksikanske migranter viderefører og gjensker det spanske språket og meksikanske tradisjoner i USA på forskjellig vis, og hva dette har å si for disse unge menneskenes meksikanske identitet.

Georgia har vokst fram ny som migrantdestinasjon for meksikanske migranter og *latinos* generelt de siste tiårene. Fram til 1990-tallet var det få meksikanske migranter som migrerte og bosatte seg permanent i sørstatene. Utover 1990-tallet begynte imidlertid antallet meksikanske migranter til sørstatene å øke for alvor. Mange av informantenes familier ankom Georgia på begynnelsen av 2000-tallet. Sånn sett kan informantene i denne oppgaven sies å være representativ for unge meksikanere i Atlanta, Georgia.

Identitet er det mest sentrale begrepet i denne oppgaven. Identitet er en kilde til mening for individet, konstruert av individet selv, for seg selv.

Forord

Helt siden jeg som 17-åring reiste på utveksling til Mexico så har Mexico og meksikanere stått mitt hjerte nært. Da jeg valgte å studere en mastergrad så var det på forhånd klart for meg at masteroppgaven på en eller annen måte skulle handle om meksikansk kultur. Jeg endte opp med meksikansk identitet i USA, det vil si hvordan denne identiteten manifesterer seg blant mennesker med meksikansk bakgrunn som er bosatte i USA. Det er et spennende og omfattende temaområde, som interesserer og engasjerer meg veldig.

Arbeidet med denne oppgaven har kostet både tid, svette og tårer. Det er først og fremst takket være familien at jeg har klart å fullføre dette arbeidet. Takk for alle middager, oppmuntrende ord og støtte, mamma. Takk for at du alltid har tro på meg, pappa. Takk for at du har pushet meg stadig videre, Einar. Takk for at du har lest gjennom oppgaven min, hjulpet meg å strukturere den og fjernet mine tvil. Takk for at du alltid er et eksempel å etterfølge, Ida. Sverre og Johannes, dere har motivert meg til å få gjennomført dette arbeidet slik at jeg kan få mer tid til å være sammen med dere.

Takk til min veileder Tor Opsvik som har veiledet meg trygt gjennom denne perioden fram til ferdigstilling av oppgaven. Din hjelp har vært uunnværlig.

Thank you to all my 18 informants and their loved ones in Georgia, USA, for allowing me to interview you and to write about you. This master thesis would not exist if it hadn't been for you. Gracias a todos mis informantes y sus seres queridos en Georgia, Estados Unidos, por permitirme entrevistarles y escribir sobre ustedes. Esta tesis no existiría si no fuera por ustedes.

También, gracias a mis amigos en Georgia, que me ayudaron a conseguir mis informantes, y que siempre me ayudan y me acogen con todo el amor del mundo.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Problemstilling.....	2
1.2	Oppgavens struktur.....	3
2	Bakgrunn – kontekst.....	4
2.1	Første-, andre- og 1,5-generasjonsinnvandrere	4
2.2	Språklig identitet.....	8
	<i>Spanglish</i>	11
	Morsmål og hovedspråk	13
	Språk i USA	14
2.3	<i>Latinos</i> i USA	18
	<i>Latinos</i> i sørstatene.....	19
	Overgang fra tradisjonelle til nye destinasjoner	20
	Atlanta, Georgia	21
2.4	Politisk kontekst	23
	<i>The DREAM Act</i>	23
	DACA.....	23
3	Teori	25
3.1	Identitet.....	25
3.2	Nasjonal identitet.....	28
3.3	Transnasjonal tilnærming til migrasjon.....	39
4	Metode.....	42
4.1	Metodebruk.....	42
	Intervju som metode – tre typer	42
	Utfordringer med dybdeintervju som metode	44
4.2	Intervjuguiden.....	45
4.3	Rekruttering av informanter	47
	Snøballmetoden	48
	<i>Gatekeepers</i>	49
4.4	Gjennomføringen av intervjuene	49
4.5	Etiske utfordringer.....	51
	Håndtering av lyddata	51

Udokumenterte	51
Mindreårige	52
4.6 Forskningseffekt	53
Sted og tidspunkt for intervjuene	53
Forskeren	54
Tema for forskningsprosjektet og spørsmålene	56
Kulturforskjeller mellom informant og forsker	57
5 Meksikansk identitet	59
Nøkkelinformasjon om mine informanter	61
5.1 Selvidentifisering	63
6 Språk og identitet	71
7 Tradisjoner og identitet	82
7.1 Feiringer og fester	84
7.2 Mat og mattradisjoner	91
7.3 Musikk	93
7.4 Religion	97
8 Avslutning	101
8.1 Oppsummering av funn	101
8.2 Muligheter for videre forskning	104
Litteraturliste	105
Vedlegg 1	109
Vedlegg 2	111
Vedlegg 3	115

1 Innledning

Meksikansk kultur og identitet har interessert meg i godt over 20 år. Gjennom disse årene har jeg reist mange ganger til Mexico og etter hvert har jeg også blitt kjent med en del meksikanere i Georgia i USA. Dette har sakte, men sikkert vekket en større og større interesse hos meg for meksikanere i USA, og hvordan de lever sine liv og ser på sin egen identitet.

Migrasjon mellom Mexico og USA er et veletablert fenomen og i dag er personer med meksikansk bakgrunn den største minoriteten i USA. Omtrent to tredjedeler av dem er født i USA. Meksikanere blir ofte framstilt ganske stereotypisk, og i USA har disse stereotypiene blitt spesielt sterke, og ofte svært negativt vinklet. Den nåværende presidentens retorikk har dessverre bidratt ytterligere til en forverring av disse stereotypiene. Jeg ønsket med denne oppgaven å komme bak fasaden, utforske hva som befinner seg bak stereotypiene og medias framstillinger av meksikanere i USA, og presentere et mer ekte og nyansert bilde.

I arbeidet med denne oppgaven har jeg intervjuet 18 forskjellige informanter med meksikansk bakgrunn bosatt rundt Atlanta i staten Georgia, i det sørøstlige USA. Jeg intervjuet informantene mine i juli og september/oktober 2017, og mange var da merkbart preget av usikkerheten rundt Trump-administrasjonens annonsering av avviklingen av DACA-programmet¹. Dette er ikke en oppgave som analyserer USAs migrasjonspolitik, men det er viktig å være klar over hvilken virkelighet mine informanter, og mange andre personer med meksikansk bakgrunn i USA, lever i.

I denne oppgaven vil jeg forsøke å finne svar på hva disse unge menneskene tenker om sin egen meksikanske identitet. I kapittel 5 vil jeg ta for meg hvordan mine informanter definerer sin meksikanske identitet, og hva de mener at de selv gjør som gjør dem meksikanske. I kapittel 6 vil jeg redegjøre for og analysere hvordan mine informanter bruker spansk for å understreke den meksikanske identiteten sin. I siste analysekapittel, kapittel 7, vil jeg forsøke å finne noen svar på hva informantene mine tenker om meksikanske tradisjoner og hva disse har å si for deres meksikanske identitet. Jeg vil gå i dybden på meksikanske feiringer og fester, meksikansk mat, musikk og religion, og hvilken betydning disse meksikanske tradisjonene har for identiteten deres. Jeg vil trekke inn teori om identitet, meksikansk

¹ Se kapittel 2.4

nasjonal identitet og transnasjonalisme fra teorigapitet, og informasjon om konteksten disse unge menneskene lever i der det er relevant. Jeg vil blant annet komme inn på at det er forskjeller på hvor migrantene bosetter seg i USA.

Spørsmålet om mine informanter er et representativt utvalg for unge meksikanere i Atlanta, Georgia reflekterer jeg over. Metodevalgene mine kan tenkes å ha hatt en påvirkning på dette. Georgia en såkalt framvoksende migrantdestinasjon, til sammenligning med de tradisjonelle destinasjonene som for eksempel California, New York og Florida. Meksikansk identitet i Georgia er ganske ukjent og lite studert, og derfor er dette en interessant delstat, sammenlignet med for eksempel California. Om mine informanter er representative for meksikanere i USA kommer jeg til å si noe om. Dette er det imidlertid vanskelig å si noe sikkert om.

Arbeidet med denne oppgaven har gitt meg en rekke indikasjoner på hva meksikansk identitet er og hvordan denne identiteten praktiseres blant unge med meksikansk bakgrunn i Atlanta, Georgia. Det eneste jeg kan si helt sikkert er at dette er en svært variert gruppe mennesker.

1.1 Problemstilling

Jeg vil i denne oppgaven søke å finne svar på følgende problemstilling:

Hvordan forstår og praktiserer unge i Atlanta, Georgia med meksikansk bakgrunn sin identitet?

Gjennom analysen vil jeg forsøke å finne svar på disse spørsmålene:

- Hva mener informantene mine at gjør dem meksikanske?
- Hvordan praktiserer informantene mine sin meksikanske identitet? Hva er det de gjør som gjør dem meksikanske?
 - o Hvilken betydning har språket for identiteten deres?
 - o Hvilken betydning har meksikanske tradisjoner for dem?

1.2 Oppgavens struktur

Oppgaven starter med en kort innledning, deretter problemstillingen med underspørsmål, og så denne redegjørelsen for oppgavens struktur. Kapittel 2 tar for seg bakgrunn og kontekst, blant annet språklig identitet og språk i USA, informasjon om *latinos* og meksikanere i USA, i sørstatene og i Georgia, og en redegjøring for den politiske konteksten meksikanere i USA generelt og informantene mine spesielt lever i. Kapittel 3 tar for seg teorigrunnlaget som jeg trekker inn i analysen, med vekt på identitet og meksikansk nasjonal identitet. Kapittel 4 er metodekapittel, der jeg blant annet redegjør for hvilke metoder jeg har benyttet i arbeidet med innhenting av empiri, etiske diskusjoner rundt metodevalg, og metoder jeg brukte for å få tak i informanter. Kapittel 5, 6 og 7 er analysekapitler. I kapittel 5 presenterer jeg informantene mine og analyserer deres selvidentifisering. I kapittel 6 analyserer jeg mine informanternes bruk av spansk, og forholdet mellom deres bruk av spansk og deres meksikanske identitet. I kapittel 7 analyserer jeg meksikanske tradisjoner, og hva disse har å si for mine informanternes meksikanske identitet. Kapittel 7 er inndelt i fire delkapitler der jeg tar for meg feiringer og fester, mat, musikk og religion. Oppgaven avsluttes i kapittel 8 med en oppsummering av de mest signifikante funnene, og mine tanker om mulig videre forskning.

2 Bakgrunn – kontekst

2.1 Første-, andre- og 1,5-generasjonsinnvandrere

Tradisjonelt i forskning har begrepene første- og andregenerasjonsinnvandrere blitt brukt når man snakker om innvandrerbefolkningen i et land. Førstegenerasjonsinnvandrere er personer som har utvandret fra ett land og har innvandret til et annet. Andregenerasjonsinnvandrere er personer som er født i det landet foreldrene har innvandret til, og de er altså barn av førstegenerasjonsinnvandrere. I noen statistikker blir personer som har migrert som barn inkludert i andregenerasjonen på tross av at de faktisk selv migrerte og på den måten er førstegenerasjonsinnvandrere. Definisjonene av disse begrepene varierer. For å oppnå bedre presisjon i begrepsbruken, anvender den kubansk-amerikanske sosiologen og migrasjonsforskeren Rubén G. Rumbaut begrepet *1.5 generation* (Rumbaut 2004), 1,5-generasjonen. Dette er personer som har innvandret til bostedslandet da de var i alderen 0-17 år. Mange migrerer sammen med én eller begge foreldrene sine. Disse personene som i forskningen og statistikkene har blitt plassert både i den ene og den andre kategorien, førstegenerasjon og andregenerasjon, har med det en egen kategori. Dette begrepet gjør det lettere å vite hvilke personer eller (innvandrers)grupper man snakker om. I dette prosjektet studerer jeg meksikanske innvandrere i USA sitt forhold til sin meksikanske identitet, sin «meksikanskhet». Informantene mine tilhører hovedsakelig to kategorier, 1,5-generasjonen og andregenerasjonen. La meg utdype.

Førstegenerasjonen er personer som har migrert til USA som voksne, det vil si etter fylte 18 år, og det var de selv som tok avgjørelsen om å reise til USA. Andregenerasjonen er de personene som er født i USA og som har foreldre som er førstegenerasjonsinnvandrere, i dette tilfellet født i Mexico. Barn av førstegenerasjonsinnvandrere som kom til USA før de ble myndige (0-17 år) kalles gjerne for 1,5-generasjonen. Ofte kom de sammen med foreldrene, men ikke alltid. Disse barna har ofte ikke hatt noe å si på avgjørelsen om migrering og de kan derfor ikke regnes som reelle førstegenerasjonsinnvandrere. De kan heller ikke regnes som andregenerasjonsinnvandrere heller, i og med at de ikke er født i USA. De faller mellom to stoler, og dermed er begrepet 1,5-generasjon nyttig. I det følgende kommer jeg først til å

utdype om de forskjellige kategoriene, med spesielt søkelys på begrepet 1,5-generasjonen. Deretter begrunner jeg hvorfor disse begrepene er relevante i debatten om meksikansk identitet blant meksikanske innvandrere i USA. Jeg kommer i det følgende til å bruke førstegenerasjonen og førstegenerasjonsinnvandrere om hverandre. Det samme gjelder andregenerasjonen og andregenerasjonsinnvandrere, og 1,5-generasjonen og 1,5-generasjonsinnvandrere.

Rumbaut (2004) går også videre og deler inn i tre underkategorier. Personer som var mellom null og fem år ved migrasjonstidspunktet ble kalt 1,75-generasjonen. Disse personene var så unge på migrasjonstidspunktet at de har lite eller ingen minner fra fødelandet og er dermed nærmest andregenerasjonen. De begynte for eksempel ikke på skolen før de migrerte og lærte dermed ikke å lese og skrive på morsmålet, foreldrenes språk. 1,75-generasjonen har som regel en sterkere tilknytning til bostedslandet og språket der, i dette tilfellet USA og engelsk, enn til foreldrenes hjemland og morsmålet, i dette tilfellet Mexico og spansk². De lærer også vanligvis det «nye» språket, engelsk, uten aksent. Mellomgenerasjonen, de personene som migrerte da de var mellom seks og tolv år gamle, kaller Rumbaut (2004: 1167) den klassiske 1,5-generasjonen. De har hatt tid til å danne seg mer minner fra fødelandet. De har ett eller flere år med skolegang fra fødelandet og har lært eller har begynt å lære seg å lese og skrive på morsmålet før de migrerte. Den tredje gruppen er 1,25-generasjonen. De var mellom 13 og 17 år gamle ved migrasjonstidspunktet og de migrerte med eller uten familie. Avhengig av alderen ved ankomst så vil personen gå på ungdomsskole eller videregående, eller gå rett i arbeid. Denne gruppen er nærmest førstegenerasjonen.

Et argument for å kalle innvandrere som migrerer som barn for andregenerasjonsinnvandrere er at disse menneskene opplever flyttingen i så ung alder at de, i mange tilfeller, ikke har en opplevelse av å ha endret kultur. Endringen skjer i så ung alder at de i praksis blir å regne som innfødte. Det er på mange måter lite forskjell på dem og de som faktisk er født i USA av foreldre som er førstegenerasjonsinnvandrere. Et argument for å kalle disse barna for førstegenerasjonsinnvandrere derimot er at de i prinsippet faktisk er førstegenerasjonsinnvandrere. De er født i et annet land enn det landet de bor i og de migrerer til et annet land. Derimot er et argument *mot* å kalle dem for førstegenerasjonsinnvandrere at de, i de fleste tilfeller, har flyttet med foreldrene uten å selv ha noe å si på avgjørelsen om å

² Dette kan også ha vært et annet morsmål, for eksempel et innfødt språk, men den tematikken problematiserer jeg ikke i denne oppgaven.

flytte. De har ikke selv tatt en bevisst avgjørelse om å migrere. Dette er noen av grunnene til at det ofte er vanskelig å plassere disse barna i den ene eller den andre av disse to kategoriene. Derfor er det nyttig med begrepet 1,5-generasjonen, og dets underkategorier.

Begrepet *andregenerasjonsinnvandrere* kan sies å være misvisende i og med at disse personene ikke er faktiske innvandrere. Førstegenerasjonsinnvandrerne er de faktiske innvandrerne, de som har flyttet fra ett land til et annet, i motsetning til andregenerasjonsinnvandrerne. De sistnevnte ble født i det landet der de bor, og det er deres foreldre som har migrert, ikke de selv. Man kan si det samme om begrepet *førstegenerasjonsinnvandrere*. Hvorfor kaller man disse personene for *førstegenerasjonsinnvandrere* når det i realiteten kun er denne generasjonen som er innvandrere? Hvis man da skulle kalle *førstegenerasjonsinnvandrere* for kun innvandrere, kan man da kalle *andregenerasjonsinnvandrere* for innfødte? Da har man ikke noe skille mellom disse sistnevnte og de personene hvis familiemedlemmer i generasjoner bakover har blitt født i det landet de selv er født i. Av den grunn er første- og andregenerasjonsinnvandrere to nyttige begreper i denne sammenhengen. Det er mer funksjonelt, og det er mindre rom for misforståelser enn hvis man sier «innvandrere» og for eksempel «barn av innvandrere».

«Tredjegenerasjonsinnvandrere» er også et begrep som anvendes. Dette er barnebarna til de som har innvandret, *førstegenerasjonsinnvandrerne*. I tillegg finnes det mange tilfeller der bildet er mer sammensatt. Det finnes for eksempel personer som har én forelder som er *førstegenerasjonsinnvandrer* og én forelder som er *andregenerasjonsinnvandrer*. Den personen er da en blanding av *andre-* og *tredjegenerasjonsinnvandrer*. Det finnes også personer som har én forelder født i samme land som seg selv og én forelder født i et annet land. Den personen er da en blanding av *innfødt* og *andregenerasjonsinnvandrer* (Rumbaut 2004). Dette er en kompliserende faktor i forsknings- og statistikkssammenhenger. For eksempel i dette siste tilfellet må forskerne bestemme seg for én måte å definere opphavet på for å gjøre kategoriseringen, statistikken, enklere. I noen tilfeller har forskerne valgt å kategorisere personens etnisitet etter hvor den utenlandskfødte forelderen er født. Hvis de to foreldrene er født i to forskjellige land (og ikke i det landet der barnet deres er født og bor) så kan man kategorisere personens etnisitet etter hvor moren er født (Rumbaut 2004). Hvis man ikke gjør slike forenklinger så ville bildet blitt altfor komplisert, spesielt når man snakker om statistikk. En negativ bieffekt ved dette er imidlertid at man ender opp med å skjule en del informasjon om innvandrerbefolkningen i og med at den ene forelderens etniske opprinnelse utelates.

Når en person blir født i USA så får vedkommende automatisk amerikansk statsborgerskap (US_Constitution). Dette gjør at andregenerasjonsinnvandrere i USA er amerikanske statsborgere. På den andre siden har flere av både første generasjonen og 1,5-generasjonen reist inn i landet uten papirer og har følgelig ikke lovlig opphold. De kalles udokumenterte, *undocumented*. Dette gjør at de har en ganske annen livssituasjon enn andregenerasjonen. 1,5-generasjonens status som udokumenterte gjør at de lever med en konstant usikkerhet. De vet for eksempel ikke om de plutselig kan bli stoppet av politiet og bli deportert. Mange har foreldre og andre familiemedlemmer som er udokumenterte og lever med usikkerheten rundt familiemedlemmenes status i tillegg til sin egen. Dette er imidlertid ikke noe som gjelder bare 1,5-generasjonen. Frykten for at noe skal skje med deres kjære preger hverdagen til veldig mange, både første generasjonen, 1,5-generasjonen og andregenerasjonen.

Det er også diverse praktiske utfordringer i hverdagen. I USA er det en stor utfordring å få hverdagslivet til å fungere hvis man ikke har bil og førerkort. Førerkort kan man ikke så lett skaffe seg som udokumentert. Dermed kjører mange bil uten førerkort og for mange er dermed frykten ekstra stor når de er ute og kjører bil. Hvis de blir stoppet av politiet så kan de bli arrestert for å kjøre uten førerkort, og hvis de er ekstra uheldige så blir deres oppholdsstatus sjekket og de kan i verste konsekvens bli deportert. Det er derfor veldig vanlig at udokumenterte foreldre ber barna sine som har DACA-status³ eller som har amerikansk statsborgerskap om å kjøre dem i stedet for at foreldrene kjører selv. Det sees på som en investering i familiens sikkerhet og økonomiske trygghet. Hvis personen som kjører har lovlig opphold i USA og har førerkort så er det en lav risiko. Forelderen risikerer ikke å bli deportert, og familien beholder forsørgeren sin.

En stor andel av 1,5-generasjonen har eller har hatt muligheten til å søke DACA-status, og med denne statusen oppholder de seg lovlig i USA. DACA-status gir midlertidig beskyttelse mot å bli deportert og den gir de aktuelle personene muligheten til å skaffe seg førerkort, i tillegg til mulighet til å skaffe seg arbeid på lovlig vis, betale skatt, skaffe seg kredittkort og huslån og få tilgang på høyere utdanning, blant annet. Det gjør at de har en litt lettere og mer forutsigbar hverdag enn hvis de ikke hadde hatt denne midlertidige oppholdstillatelsen. Det er mulig å ha et fungerende hverdagsliv uten å frykte for eksempel deportasjon i like stor grad som hvis de ikke hadde hatt DACA.

³ Se kapittel 2.4

I starten av arbeidet med denne oppgaven antok jeg at 1,5-generasjonen, mye i lys av å ikke ha lovlig eller permanent opphold i USA, har en sterkere tilknytning til fødelandet sitt, Mexico. Spesielt de som var litt eldre da de ankom USA og husker å ha bodd i Mexico har også lært seg (bedre) spansk og har et sterkere forhold til meksikanske tradisjoner i og med at de har opplevd disse i Mexico. De har for eksempel ikke bare fått de gjenfortalt av foreldrene sine. Andregenerasjonen, som er født i USA, har dermed en svakere tilknytning til Mexico i og med at de aldri har bodd der. Mange har lært spansk, men aldri i Mexico. De har lært språket av sine meksikanske foreldre, som i mange tilfeller kun snakker spansk, men i og med at de vokser opp i det amerikanske samfunnet så eksponeres de mindre for det spanske språket enn de personene som ble født i Mexico og kom seinere til USA. Når det gjelder tradisjoner så antok jeg at andregenerasjonen fikk en svakere tilknytning til det meksikanske i og med at de sjelden eller aldri har feiret eller opplevd disse i Mexico. Dette var noen av mine tanker i starten av arbeidet med denne oppgaven.

2.2 Språklig identitet

*Hispanics*⁴ i USA er kulturelt tilknyttet både engelsk og spansk, men graden av kunnskap og flyt de har i disse språkene varierer. De fleste *hispanics* i tredjegerasjonen og mange i andregenerasjonen har aldri lært eller kan bare delvis spansk. De bruker det lite og har et passivt forhold til språket. De mestrer ikke fonologien, grammatikken og ordforrådet til spansk. Engelsk er deres morsmål (Otheguy and Stern 2010). Carling og Pedersen (2015 i Odden 2018: 97-98) har utviklet det de kaller *tilknytningsmatrisen*. Den handler om grad av integrering og transnasjonalisme. Én av integreringsindikatorerne er å snakke språket i landet godt. Hvis du gjør det så er du sterkt integrert i landet du bor i. Tendensen i USA når det gjelder ikke-engelske språk er at de dør raskt ut og allerede i andregenerasjonen er det mange som kun bruker engelsk. Morsmålet til foreldrene og besteforeldrene har ikke blitt videreført.

Jo yngre en migrant er ved ankomst til USA, jo lenger skolegang han har i USA og jo lengre tid han har oppholdt seg i USA, jo høyere er sannsynligheten for at han snakker flytende engelsk, ifølge Rumbaut og Massey (2013). Ankomst før tenårene er kritisk for å oppnå

⁴ Se kapittel 2.3

flytende engelskkunnskaper. Man kan på en annen måte si det slik at jo yngre migranten var da han forlot fødelandet, jo mindre skolegang han har fra fødelandet og jo lenger han har vært borte fra fødelandet, jo lavere er sannsynligheten for at han har klart å vedlikeholde veldig gode kunnskaper i morsmålet. Meksikanere som kommer til USA i voksen alder, vil i de fleste tilfeller beholde veldig gode kunnskaper i spansk. Det er ofte denne gruppen som ikke tilegner seg så gode engelskkunnskaper i og med at de ikke får noe skolegang på engelsk og de har i mange tilfeller kort botid i USA. De omgås også ofte personer fra samme land, eller i hvert fall personer som snakker samme språk. Dette gjelder ikke minst *hispanics*, i og med at de er så mange i USA, spesielt meksikanere.

Personer som har mindre enn en *high school*-utdanning har en veldig lav sannsynlighet for å snakke engelsk veldig bra. Av de som kom til USA etter år 2000 er det kun 8 prosent som kun snakker engelsk eller som snakker det veldig godt (Rumbaut og Massey 2013). Av de som kom i perioden 1990-2000 så er tallet 12 prosent, mens for de som kom før 1990 er tallet 21 prosent.

Blant de personene som har gjennomført *high school* så er andelene høyere. Av de som kom til USA etter år 2000 er det 26 prosent som kun snakker engelsk eller som snakker det veldig godt. For de som kom til USA i perioden 1990-2000 så er tallet 38 prosent, og for de som kom før 1990 er tallet oppe i 58 prosent (Rumbaut og Massey 2013: 6).

Rundt en fjerdedel av alle personer med meksikansk bakgrunn i USA snakker kun engelsk, ifølge tall fra 2010 (Rumbaut og Massey 2013: 7). En stor andel av *hispanics* i USA, inkludert nylig ankomne ikke-statsborgere, ser på det å lære engelsk som «veldig viktig» (Rumbaut og Massey 2013: 7). Disse tallene indikerer at dagens innvandrere følger samme vei som sine forgjengere fra tidligere innvandringsbølger: de mister sitt morsmål og engelsk overtar.

Prosentandelen for hvor mange innvandrere i USA som snakket et ikke-engelsk språk i oppveksten og for hvor mange som snakker det ikke-engelske språket veldig godt, synker gjennom generasjonene (Rumbaut og Massey 2013). Tilsvarende øker andelen som foretrekker å snakke engelsk hjemme. Førstegenerasjonsinnvandrere snakket alle morsmålet sitt, det ikke-engelske språket, i oppveksten, de aller fleste snakker det veldig godt i dag og kun rundt 8 prosent av disse foretrekker i dag å snakke engelsk hjemme. Blant 1,25-generasjonen så snakket rundt 95 prosent et ikke-engelsk språk i oppveksten og i overkant av 70 prosent snakker det ikke-engelske språket veldig godt i dag (Rumbaut og Massey 2013),

Over 30 prosent av 1,25-generasjonen foretrekker å snakke bare engelsk hjemme. Rundt 95 prosent av den klassiske 1,5-generasjonen snakket et ikke-engelsk språk i oppveksten, drøye 50 prosent snakker det ikke-engelske språket veldig godt i dag og drøye 50 prosent foretrekker å snakke bare engelsk hjemme i dag. Blant 1,75-generasjonen snakket rundt 90 prosent et ikke-engelsk språk i oppveksten, drøye 40 prosent snakker det ikke-engelske språket veldig godt i dag og rundt 64 prosent foretrekker å snakke bare engelsk hjemme i dag. I andregenerasjonen (2,0) snakket rundt 83 prosent et ikke-engelsk språk i oppveksten, rundt 37 prosent snakker det ikke-engelske språket veldig godt i dag og godt over 70 prosent foretrekker å snakke engelsk hjemme i dag. I den såkalte 2,5-generasjonen, de som har én utenlandsfødt forelder og én forelder født i USA, så faller andelen som snakket et ikke-engelsk språk i oppveksten kraftig, til godt under 50 prosent. Andelen i denne generasjonen som snakker det ikke-engelske språket veldig godt i dag er nede i under 20 prosent, og over 90 prosent foretrekker å snakke engelsk hjemme. Prosentandelene som snakket et ikke-engelsk språk i oppveksten fortsetter å synke like kraftig i de påfølgende generasjonene og er nærmest «utdødd» ved fjerde generasjon. De ikke-engelske språkene overlever i første generasjonene og delvis i andregenerasjonen, men ved 2,5-generasjonen, når én av foreldrene også er født i USA, så forsvinner de altså i stor grad (Rumbaut og Massey 2013). Imidlertid, ved å trekke ut spansktalende fra de som snakker ikke-engelske språk så synker prosentandelen som snakker morsmålet i andregenerasjonen saktere enn når man ser på ikke-engelske språk generelt. Imidlertid så er det ingen forskjell i tredje- og fjerde generasjonene (Rumbaut og Massey 2013).

Spansk er det absolutt største ikke-engelske språket som snakkes i USA og meksikanere er den definitivt største spansktalende gruppa i USA. I 2010 var det 37 millioner personer i USA som snakket spansk hjemme, det vil si 12,6 prosent av den totale befolkningen i USA, som igjen utgjorde 62,2 prosent av alle brukere av et ikke-engelsk språk (Rumbaut og Massey 2013: 2). Av de som snakket spansk hjemme i 2010 var halvparten utenlandsfødte. Dette er historisk høye tall. Til sammenlikning var tysk det vanligste ikke-engelske språket i 1910 og det var registrert som morsmålet til 20,7 prosent av den utenlandsfødte befolkningen (Rumbaut og Massey 2013: 3).

Mange *hispanics* blander spansk og engelsk i dagligtalen. Enten ved bruk av enkeltord fra det ene språket som de blander inn mens de snakker det andre språket, eller de blander sammen de to språkene og hopper fram og tilbake mellom de to. Det er også vanlig å snakke på ett

språk på én sosial arena og på det andre språket når man er på en annen sosial arena. For eksempel snakker mange unge *hispanics* engelsk på skolen og med venner, mens de snakker spansk med foreldrene hjemme og i kirka. I det følgende tar jeg opp hva fenomenet *spanglish* er, jeg forklarer hva morsmål og hovedspråk er, og forskjellen på disse, i tillegg til litt om hvilke utfordringer jeg møtte på da jeg brukte disse termene da jeg intervjuet informantene mine. Til slutt redegjør jeg mer for språk i USA, med vekt på engelsk og spansk.

Spanglish

Spanglish er et omdiskutert tema og begrep. Her er det nødvendig med noe historisk kontekst. I 1848 ble Guadalupe Hidalgo-avtalen signert, hvor Mexico solgte to tredjedeler av sitt territorium til USA (Betti 2011: 34-35). Stater som Texas, New Mexico, Arizona, Colorado, Utah og California gikk fra å tilhøre Mexico til å tilhøre USA. Innbyggere i disse områdene var meksikanere og spansktalende og de ble over natten utlendinger i sitt eget hjemland. De ble plutselig tvunget til å snakke engelsk, i og med at engelsk ble offisielt språk i området. Ikke nok med det, de fikk også forbud mot å snakke spansk, morsmålet sitt. Disse meksikanerne ønsket både å være en del av dette nye systemet, samtidig som de ønsket å ta vare på sin meksikanske identitet. Dermed begynte de å bruke ord på engelsk, men med spansk uttale og fonetikk. Dette bidro til utviklingen av fenomenet *spanglish*.

Mange forfattere har forsøkt å komme med en forklaring på hva *spanglish* er. Zamora (2008: 620 i Betti 2011: 41) hevder at termen *spanglish* begynte å bli brukt på 1960-tallet, på en ikke-teknisk måte, for å snakke om enhver blanding eller alternering mellom spansk og engelsk av det stadig økende antallet tospråklige spansktalende i USA. I de følgende to tiårene ble bruken av denne termen generalisert, alltid med denne upresise definisjonen:

El spanglish, de span- (Spanish) más -GLISH (English), llamado también espanglish o espanglés, se puede considerar el fruto del encuentro (o del choque) entre dos mundos, dos sensibilidades, dos culturas y dos idiomas: el hispánico y el anglosajón. Como tal, este fenómeno se refiere sobre todo a la experiencia lingüística y cultural de latinos emigrados a los Estados Unidos de América, pero afecta también a los países latinoamericanos y a España (Betti 2011: 41).

Betti (2011) kaller det altså et fenomen, et møte mellom to kulturer. Otheguy og Stern (2010) argumenterer for at *spanglish* ikke kan kalles et språk. De skriver at *spanglish* ikke bør brukes som begrep i det hele tatt, fordi det er misvisende og undergraver spansktalende

latinamerikanske innvandrere i USA sine kunnskaper i verdensspråket spansk (Otheguy and Stern 2010). Det er minst fire grunner til at bruken av termen *spanglish* er uheldig. Først så dekker det over det faktum at kjennetegn ved populære former for spansk i USA er, stort sett, parallelle med kjennetegn ved de populære formene for spansk i Latin-Amerika og Spania. I USA er spansk i kontakt med engelsk, mens i Bolivia, Ecuador og Peru så er spansk blant annet i kontakt med quechua, og i Mexico er spansk i kontakt med blant annet nahuatl. Disse eksemplene på språkkontakt har ikke ført til nye språk, som «quechañol», «espahuatl»⁵, eller liknende. Den andre grunnen er at denne termen insinuerer feilaktig at populær spansk i USA har en særskilt hybrid form, det vil si at den er fundamentalt forskjellig fra spansk andre steder i verden og det er skadelig for språkets brukere. Den tredje grunnen er at den feilaktig insinuerer at spansk i USA er strukturelt blandet med engelsk. Otheguy og Stern (2010) argumenterer grundig for at det ikke er tilfelle. De anerkjenner riktignok at på et begrenset område av språket og med svært liten utbredelse finnes det påvirkning av engelsk i det spanske språket. Den fjerde grunnen er at termen unødvendig skiller spansktalende i USA fra spansktalende som bor andre steder og insinuerer blant annet at spansktalende i USA ikke snakker like bra spansk som andre spansktalende.

Ilan Stavans (2001 i Betti 2011: 42) er en av spesialistene som har engasjert seg mest i studiet av denne språklige strategien. Ifølge Betti (2011) så karakteriserer Stavans *spanglish* som et blandingsspråk. *Spanglish* endrer seg imidlertid stadig i og med at det skapes av språkbrukernes daglige kommunikasjon. Stavans (2008) anerkjenner fenomenet *spanglish* fullt ut. Ikke bare er han lidenskapelig opptatt av å forske på fenomenet, men han har også skrevet et lite oppslagsverk med rundt 6 000 innføringer i tillegg til en oversettelse til *spanglish* av det første kapitlet av Don Quijote de la Mancha (Stavans 2008). Stavans anerkjenner fenomenets omfattende spredning og innflytelse i det amerikanske samfunnet og at det er sterkt hjulpet av internett. Stavans (2008) uttaler at det ikke er et eget språk, men at det kan bli det i framtiden. Språk utvikles over lang tid og foreløpig mangler det en egen selvstendig grammatikk. Otheguy og Stern (2010: 96) kritiserer Stavans for hans tvetydighet. Noen ganger refererer Stavans til *spanglish* som et språk, andre ganger til en måte å bruke språk på, og andre ganger igjen til et møte mellom to forskjellige kulturer. Otheguy og Stern (2010) mener at det er ingenting i dette kulturmøtet og de tospråkliges praksis som tilsier at man kan anse fenomenet *spanglish* som et nytt språk.

⁵ Mine oppdiktete ord. «Quechañol» = quechua + español; «espahuatl» = español + nahuatl.

Hispanics i USA er en meget heterogen gruppe. Noen har et bevisst ønske om å være tospråklige. De ønsker å snakke engelsk, som er bruksspråket i USA, samtidig som de ønsker å snakke spansk for å vedlikeholde sin egen identitet som *hispanics*. Da oppstår ofte fenomenet *spanglish*, som en kommunikasjonsstrategi. Gjennom *spanglish* uttrykker de sin «in-between»-identitet (Betti 2011: 36) eller sitt «doble nærvær» (Odden 2018).

Det er ikke enkelt å snakke om *spanglish* og gi en presis definisjon på hva det er. På den ene siden er det mange lingvister, professorer, oversettere, skribenter og journalister, både *hispanics*, amerikanske og europeiske, som stiller seg negative til *spanglish* (Betti 2011: 43). Andre mener at det kun er snakk om to språk i kontakt, og at denne blandingen skyldes manglende kunnskap i engelsk, i spansk, eller i begge språk. Andre igjen mener at det er (i ferd med å bli) en dialekt. Noen påstår også at det er et mellomspråk, og et blandingspråk. Torres Torres (2002: 20 i Betti 2011: 46) oppsummerer det slik:

[...] está rodeado de polémica. Para algunos es una manera de devaluar el español, mientras otros piensan que resalta la belleza de los dos idiomas y no se pueden poner barreras a su vitalidad. Asimismo se ha especulado sobre su futuro: ¿Es el spanglish un pasaje que se diluirá en el inglés o en el español, o bien un proceso que va camino de consolidarse? Sea lo que sea, merece toda nuestra atención.

Morsmål og hovedspråk

Hvis du ble oppdratt fra fødselen til å snakke et språk, fortrinnsvis i en familie der foreldrene har vokst opp med det samme språket, så er du *native speaker* av det språket og det språket er ditt *morsmål* (Love and Ansaldo 2010: 589). Morsmål er altså det språket en person lærer fra fødselen, av foreldrene, eller andre nære voksne. Mange mennesker i verden fortsetter å snakke morsmålet hele livet, mens en del mennesker lærer gjerne flere språk enn bare ett. Det språket de bruker mest kalles gjerne hovedspråk. For en del mennesker så er morsmål og hovedspråk det samme, mens for andre kan morsmål og hovedspråk ende opp med å være forskjellige. Dette gjelder for eksempel mennesker med meksikansk bakgrunn i USA. De er født inn i meksikanske familier der spansk gjerne er hovedspråk, som barn lærer de dermed gjerne spansk av foreldrene og spansk blir dermed morsmålet deres. Ved å vokse opp i USA så er de samtidig omgitt med engelsk i samfunnet rundt seg og de blir før eller siden eksponert for dette språket, gjerne ved oppstart i skolen, om ikke før. For en del av disse menneskene så vil hovedspråket endre seg gjennom livet, fra spansk til engelsk. Hovedspråket når en person blir eldre er dermed ikke nødvendigvis det første språket som personen lærte.

Noen *latino*-foreldre i USA ønsker at barna deres skal lære seg engelsk, som de ser på som nøkkelen til å lykkes i USA. For at barna skal lykkes i USA så fremmer foreldrene bruken av engelsk overfor sine barn, på bekostning av eget morsmål, spansk. Blant annet av den grunn så er det mange *latinos* i USA som ikke snakker spansk, og engelsk er deres morsmål. Rojas Marcos (2003 i Betti 2011: 37) understreker at hvis man prioriterer morsmålet, spansk, på bekostning av engelsk, så kan det føre til forsinkelser i utdanningen, begrense mulighetene i arbeidsmarkedet og redusere mulighetene for å delta og påvirke i de store sakene som angår landet. Rojas Marcos sier videre at det finnes studier som har vist at *latinos* som snakker dårlig engelsk har en tendens til å bli oppfattet av sine samtalepartnere som mindre intelligente individer enn det de faktisk er. Det er selvsagt viktig å kunne språket i et land, men det å kunne engelsk godt er uansett ingen garanti for å lykkes i det amerikanske samfunnet, å få jobb og så videre.

De første informantene jeg intervjuet så ikke ut til å forstå forskjellen på hovedspråk og morsmål. Alle informantene redegjorde på sitt vis for egen språkbruk og noen av de skilte ikke mellom hovedspråk og morsmål, slik jeg hadde forventet. Etter hvert som jeg så tilsvarende reaksjoner blant informantene jeg intervjuet så tonet jeg ned forskjellen på hovedspråk og morsmål og spurte heller mer om språk før og nå. Da fikk jeg fram mye interessant informasjon om informantenes språkbruk og -situasjon. Blant annet kom det fram at alle informantene lærte spansk de første leveårene og at de fleste lærte ikke engelsk før de begynte på skolen. Dermed kan jeg si at alle mine informanternes morsmål er spansk, mens situasjonen når det gjelder hovedspråk er ganske delt. Argumentasjonen til de forskjellige informantene er også ganske forskjellig. Dette går jeg mer inn på i analysen.

Språk i USA

“Language diversity in the United States has been driven by immigration” (Rumbaut og Massey, 2013: 1). Innvandring, i tillegg til landerobringer, spilte en viktig rolle for språkdiversiteten i USA på 1700- og 1800-tallet. Den språklige diversiteten begynte å synke da masseinnvandringen fra Europa stoppet brått ved starten av første verdenskrig, i 1914. Denne tendensen fortsatte av flere grunner; USAs innføring av restriktive innvandringskvoter, de globale økonomiske nedgangstidene, andre verdenskrig og endringen av Europa fra utvandrings- til innvandringsområde. Prosentandelen utenlandsfødte falt jevnt i USA. Fra 14,7 prosent i 1910 til 4,7 prosent i 1970. Og innen den tid hadde USAs statistiske byrå, *U.S.*

Census Bureau, stoppet å stille spørsmål om morsmål. I dette kapitlet vil jeg presentere en del tall relatert til språksituasjonen i USA.

Innvandringsspråk lider generelt en tidlig død. Visstnok skyldes ikke dette et krav eller tvang fra utsiden, men heller sosiale, kulturelle, økonomiske og demografiske endringer innad i språkgruppene. Basert på en studie av USAs historiske erfaringer, konkluderte Veltman (1983) med at ved fravær av innvandring ville alle ikke-engelske språk dø ut ganske raskt.

Gjenopplivingen av masseinnvandring til USA etter 1970 førte til en gjenoppliving av språkdiversiteten. I 2010 nådde antallet utenlandsfødte 12,9 prosent, veldig nære det historiske 14,7 prosent fra hundre år tidligere. Språkdiversitet handler om antall språk snakket i et land og antallet personer som snakker de. Ifølge tall fra folketellinger i USA i perioden 1980 til 2010 så har prosentandelen som snakker et annet språk enn engelsk hjemme økt fra 11 prosent i 1980 til 20,3 prosent i 2010. To tredjedeler av denne økningen er det folk som snakker spansk hjemme som står for. Til sammen er dette snakk om 37 millioner mennesker, 12,6 prosent av den totale befolkningen i USA. De utgjør også 62,2 prosent av alle ikke-engelsktalende i 2010. Økningen i bruk av spansk skyldes i stor grad masseinnvandring fra Latin-Amerika. Av de som snakker spansk er halvparten (49,4 prosent) utenlandsfødte. Av det totale antallet som snakket et ikke-engelsk språk hjemme i 2010 var 56,7 prosent innvandrere, mens blant de som snakket bare engelsk hjemme i 2010 var bare 2,6 prosent født utenfor USA.

Den geografiske fordelingen av personer som snakker et ikke-engelsk språk hjemme har klare trekk. Det å snakke et ikke-engelsk språk er et (stor)by-, grenseområde- og kystfenomen. Over 91 prosent av befolkningen i ikke-metropole områder i USA snakker kun engelsk. California, New York, New Jersey, Texas, Florida og Illinois har historisk vært de statene som har tatt imot flest innvandrere i USA. De er også høyt på lista over de statene med størst andel som snakker et ikke-engelsk språk hjemme. På den samme lista finner vi også flere såkalte framvoksende innvandringsstater, *emerging immigrant destinations*. Georgia er én av disse statene, og er den mest interessant i denne sammenhengen. Det er store kontraster i USA, og i stater som West Virginia, Mississippi, Kentucky, Montana, North Dakota og Alabama snakket mellom 95 og 98 prosent av befolkningen kun engelsk i 2010. Det står i sterk kontrast til de 20,3 prosent av den totale befolkningen i USA som snakket et ikke-engelsk språk hjemme i 2010. Georgia befinner seg et sted midt imellom disse ytterpunktene, der 12,9 prosent av befolkningen snakket et ikke-engelsk språk hjemme i 2010.

Av en totalbefolkning på godt over 300 millioner i 2010 så utgjorde meksikanere 10,4 prosent, totalt 32 millioner. Av disse snakket 24,3 prosent kun engelsk, 38,8 prosent snakket engelsk veldig godt, mens 22,9 prosent snakket engelsk dårlig eller ikke i det hele tatt. Til sammenligning snakket 79,7 prosent av USAs befolkning i 2010 kun engelsk, 11,6 prosent snakket engelsk veldig bra og 4,7 prosent snakket engelsk dårlig eller ikke i det hele tatt. Spansk dominerer blant de ikke-engelske språkene i USA og det gjør at vår tids masseinnvandrere skiller seg fra tidligere perioder på 1800- og 1900-tallet. I 1910 var det noen større språk – tysk (20,7 prosent), italiensk (10,2 prosent), yiddish (7,9 prosent), polsk (7,1 prosent) og svensk (5,1 prosent) – som hadde mer enn fire prosent morsmålsbrukere. Til sammenligning ble det registrert 382 språk i USA i perioden 2008-2010. Som nevnt så var spansk overveldende dominerende blant de ikke-engelske språkene, med sine 62,2 prosent av de som snakket et ikke-engelsk språk hjemme i 2010, og 12,6 prosent av den totale befolkningen i USA (Rumbaut og Massey 2013).

De tre nøkkelfaktorene for flytende engelskkunnskaper blant utenlandsfødte (fra ikke-engelsktalende land) er (1) alder ved ankomst, (2) antall år med skolegang, og (3) hvor lenge man har vært i USA. Det er mye enklere for et menneske å lære et språk før tenårene, og utdanning øker generelt eksponeringen for engelsk og utvikler de kognitive evnene. Tidspunktet for ankomst til USA bestemmer hvor lenge man har vært direkte eksponert for engelskspråklig kultur og samfunn. Engelskferdigheter er veldig gode for de som ankom før fylte 13 år. Av de som ankom før 1990 snakker 81 prosent kun engelsk eller snakker engelsk veldig bra, av de som ankom mellom 1990 og 2000 er tallet 78 prosent, og for de som ankom mellom 2000 og 2010 er tallet 65 prosent. Blant de som ankom USA i alderen 13-34 så er tallene mye lavere, henholdsvis 34, 38 og 44 prosent, og blant de som ankom da de var 35 år eller eldre så faller andelen til mellom 22 og 25 prosent, med lite forskjell når det gjelder ankomstår. Altså er ankomst før tenårene kritisk for å oppnå flytende engelskkunnskaper. Høyt utdannede, som har ankommet USA før tenårene og som har bodd i USA i mer enn et tiår har gode forutsetninger for å snakke engelsk flytende (Rumbaut og Massey 2013).

Noen av dataene som Rumbaut og Massey (2013) presenterer antyder mulighetene for at dagens innvandrere følger i fotsporene til sine forgjengere når det gjelder nedgang i morsmålskunnskap og det å kunne engelsk godt. Over tid vil dette føre til utryddelse av deres morsmål. Som tidligere nevnt så snakket nesten en fjerdedel av alle meksikanere i USA kun engelsk i 2010. Analysen til Rumbaut og Massey (2013) antyder at mønsteret vi så i perioden

1880-1930 kommer til å gjelde for nåtidens innvandrerbefolkning. Morsmålene til dagens innvandrere vil bestå stort sett inn i andre generasjon, men så svinne hen til bare en antydning i tredje generasjon, og dø helt ut i fjerde generasjon. Det ser ikke ut til at det spanske språket får en annerledes skjebne. Tallene endrer seg saktere blant spansktalende, men i 3. og 4. generasjon så jevnes tallene ut og ser like ut som tallene for ikke-engelsktalende generelt. Om spansk og de andre ikke-engelske språkene vil bestå som talte språk i USA avhenger hovedsakelig av framtidige innvandringstrender, om det kommer nok førstegenerasjons språkbrukere for å veie opp for språkdøden ved 2,5-generasjonen og høyere, om nåværende trender blir reverserte, og om flytende tospråklighet blir verdsatt og ikke skydd slik det blir i storsamfunnet i dag. Når det gjelder spansk så er innvandring fra Latin-Amerika fortsatt blomstrende, men den store innvandringen fra Mexico ser ut til å være over, i hvert fall for øyeblikket. Meksikanere utgjør for øyeblikket rundt 62 prosent av alle udokumenterte i USA, 55 prosent av alle latinamerikanske innvandrere i landet, og 29 prosent av alle innvandrere til sammen. Ikke noe annet land kommer i nærheten av å ha dominert språklig og med antall innvandrere til USA slik Mexico har.

Det ser ut til at æraen for masseinnvandring fra Mexico til USA er over, og det er det flere grunner til. Etterspørselen etter arbeidskraft i USA har vært svak lenge og den etterspørselen som finnes dekkes av lovlig midlertidig arbeidskraft, fordi Kongressen har åpnet for midlertidig massearbeidsinnvandring fra Mexico i et antall som ikke har vært sett siden Bracero-programmet på slutten av 1950-tallet. Dette sørger for en lovlig sirkulasjonsmigrasjon framfor bosetting. Samtidig vokser den meksikanske økonomien, andelen av den meksikanske befolkningen som er i arbeidsdyktig alder er synkende, fruktbarhetstallene går ned, utdanningsnivået øker og lønningene holder seg stabile i møte med stagnerende lønninger i USA, noe som gjør at USA er mye mindre attraktiv som destinasjon. Hvis ikke masseinnvandringen tiltar igjen så ser det ut til at vi kan bli vitne til en morsmålsutrydding blant meksikanere i USA, slik det skjedde blant tidligere generasjoner innvandrere til USA. Makten til amerikansk populærkultur er stor, og det er mye å vinne på å snakke engelsk flytende. I lys av dette så viser det seg å være ganske vanskelig å vedlikeholde en stabil tospråklighet i USA. Dette tapet av tospråklighet fører til tap av verdifull human, sosial og kulturell kapital, fordi det å snakke flere språk er svært verdifullt i en global økonomi. En rapport fra Europarådet omtaler det å være flerspråklig som en fordel i framtida (Rumbaut og Massey 2013).

2.3 Latinos i USA

Latino og *hispanic* er to begreper som i USA brukes om hverandre. I 1997 vedtok *the Office of Management and Budget* at disse to begrepene skulle være likestilte i bruk, og innen 1. januar 2003 skulle dette være implementert. Det ble i tillegg bestemt at det er respondentene selv som bestemmer hvilken etnisk tilhørighet de har. For eksempel så er det slik at en person som svarer at han eller hun er meksikansk kan være enten født i Mexico eller ha meksikansk opprinnelse (Therrien og Ramirez 2000). Jeg forholder meg til denne likestilte bruken av begrepene *latino* og *hispanic* og jeg veksler mellom å bruke disse to begrepene gjennom hele oppgaven.

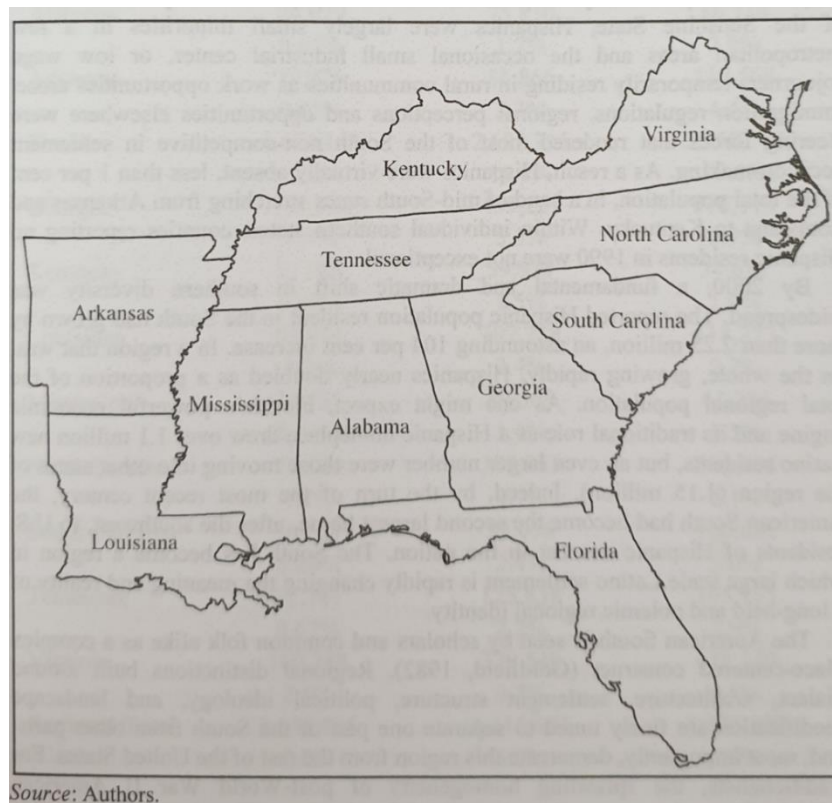
De største bosettingene av *latinos* eller *hispanics* i USA har tradisjonelt konsentrert seg rundt California, Texas, New York og New Jersey, spesielt rundt store urbane områder som Los Angeles, Houston og New York City (Vásquez 2010). California har størst andel meksikanere, i likhet med Texas. New York har en vesentlig andel puertoricanere. Florida, og Miami spesielt, har en stor andel eksilcubanere.

USAs befolkning var i 2017 estimert til totalt 327 millioner (Census), en økning på rundt 14 millioner siden 2014. Den siste folketellingen i 2014 (Census 2016) viser at den totale befolkningen var på over 313 millioner. Andelen *hispanics* var på over 54 millioner, det vil si cirka 17,3 prosent av den totale befolkningen i USA. Folketellingen i USA i 2000 viste at allerede da var *hispanics* blitt den største minoritetsgruppen i landet, ifølge Smith og Furuseth (2006: 4). *Hispanics* utgjorde da 12,5 prosent av den totale befolkningen i USA og hadde gått forbi afroamerikanere på 12,3 prosent.

Den delen av befolkningen som regnes som *latino* eller *hispanic* nådde hele 58,6 millioner samme år (Krogstad 2017). I 1970 var andelen *latinos* 9,6 millioner (Flores 2017) av en befolkning på 203,2 millioner (Census 2016), det vil si 4,7 prosent *latinos*. I 2017 var andelen *latinos* på 18 prosent. Fram til 2007 var vekstraten høy når det gjaldt *latinos*. I perioden 2000-2007, før nedgangstidene satt inn for alvor, var vekstraten på 4,4 prosent, mens i perioden 2007-2014 lå den gjennomsnittlige årlige vekstraten på 2,8 prosent, en drastisk nedgang på 1,6 prosent (Krogstad 2016). *Latinos* var den raskest voksende befolkningsgruppen tidligere, men med denne utviklingen gikk asiatene forbi med en årlig gjennomsnittlig vekstrate på 3,4 prosent mellom 2007 og 2014. I 2017 lå asiatene på 3 prosent årlig vekst mens *hispanics* lå på 2,0 prosent. Svarte lå på 0,9 prosent og hvite gikk så vidt ned med 0,1 prosent. Den totale

befolkningsveksten i USA har til sammenlikning ligget jevnt på 0,7 prosent siden 2011 (Krogstad 2017). På tross av en synkende vekstrate sto *hispanics* for over halvparten (54 prosent) av den totale befolkningsveksten i perioden 2000-2014. I 524 distrikter (*counties*) med en befolkning på minst 1 000 *latinos* i 2014, var det *latinos* som sto for minst halvparten av befolkningsveksten. 46 prosent av disse distriktene lå i sørstatene, regionen med desidert størst vekst av *latinos* i USA.

Latinos i sørstatene

De såkalte sørstatene i USA består av de elleve statene Alabama, Arkansas, Florida, Georgia, Kentucky, Louisiana, Mississippi, North Carolina, South Carolina, Tennessee og Virginia (Smith and Furuseth 2006). Økningen i *hispanic*-befolkningen i disse statene mellom 1990 og 2000 var markant, fra 3,8 prosent til 6,5 prosent. Staten Georgia var en av statene med størst økning i denne tidsperioden, fra 1,7 prosent til 5,3 prosent.

I perioden 2000-2007 lå åtte av de ti distriktene med raskest voksende *hispanic*-befolkning i sørstatene. Som nevnt over så ser man de siste årene en tendens til endring i nedadgående retning, selv om sørstatene fortsatt har den største prosentvise veksten (Krogstad 2016). California har imidlertid fortsatt den desidert største *hispanic*-befolkningen, i absolutt antall. I

2014 bodde det nesten 15 millioner *hispanics* i California, 39 prosent av befolkningen i staten. Texas hadde 10,4 millioner *hispanics* samme år, også 39 prosent av befolkningen i staten. Georgia hadde den tiende største *hispanic*-befolkningen i USA på 0,9 millioner, en andel på ni prosent av befolkningen i staten. Andelen *hispanics* i USA samme år var på drøye 55 millioner, det vil si 17 prosent av USAs befolkning (PewResearch 2014).

Overgang fra tradisjonelle til nye destinasjoner

Mellom 1980 og 2000 opplevde de framvoksende migrantdestinasjonene en rask befolkningsvekst, av både utenlandskfødte og innfødte (Singer 2004). De etablerte migrantdestinasjonene opplevde mye lavere prosentvis vekst, riktignok fra en større befolkning i utgangspunktet. Hadde det ikke vært for utenlandskfødte så hadde befolkningsveksten i en del av disse etablerte migrantdestinasjonene stagnert eller gått tilbake. De framvoksende migrantdestinasjonene viste en sterk befolkningsvekst samtidig som den utenlandskfødte befolkningen økte, i flere tilfeller, drastisk. I Atlanta didoblet antallet utenlandskfødte seg fra 46 000 til 423 000, hele 817 prosent, mellom 1980 og 2000 (Singer 2004). Av de framvoksende migrantdestinasjonene så hadde Atlanta desidert størst økning i antall utenlandskfødte.

Innvandring har som kjent vært et faktum for USA i flere hundre år. Hvor i USA migrantene bosatte seg var ganske tradisjonelt lenge, men på midten av 1980-tallet begynte dette altså å endre seg. Migrantene flyttet til nye destinasjoner, såkalte framvoksende migrantdestinasjoner (Singer 2004). Dette var andre stater og byer i USA som, i mange tilfeller, ikke var vant med en slik innvandring, spesielt ikke av *hispanics*. I de tradisjonelle destinasjonene, California, Florida, Illinois, New Jersey, New York og Texas, gikk imidlertid andelen av innvandrerbefolkningen ned fra 72,9 til 68,5 prosent mellom 1990 og 2000. Imidlertid økte arbeidsinnvandring både utenfra og fra andre stater i USA til for eksempel North Carolina, Georgia og Nevada voldsomt. Hvis vi ser på de absolutte tallene så er det fortsatt New York City, Los Angeles, Chicago, Houston og Miami og deres respektive stater, de tradisjonelle destinasjonene, som tiltrekker seg flest innvandrere (Krogstad 2016), men en del framvoksende destinasjoner, byer som Atlanta, Dallas, Fort Worth og Las Vegas, opplevde en prosentvis større vekst i sin innvandrerbefolkning gjennom 1980- og 1990-tallet (Singer 2004).

I 1986 ble immigrasjonsreformen, *Immigration Reform and Control Act (IRCA)*, innført (Vásquez 2010). Denne reformen ga amnesti, lovlig opphold, til nesten tre millioner udokumenterte *latinos* i USA. Da disse menneskene oppnådde lovlig status hadde de friheten til å flytte på seg uten frykt for å bli stoppet og arrestert. Etter reformen var det nettopp derfor mange *latinos* som flyttet til andre stater. De flyttet fra tradisjonelle destinasjoner som California, New Jersey, New York og Texas i nordøst og vest til nye destinasjoner i midtvesten og i sørøst. IRCA ga lovlig opphold til nesten tre millioner *latinos* som tidligere ikke hadde hatt lovlig opphold i USA. En konsekvens av dette ble en metning av arbeidsmarkedet i de tradisjonelle destinasjonene. Imidlertid var det en del andre deler av landet som opplevde økonomisk vekst og dermed økt etterspørsel etter arbeidskraft, både faglært og ufaglært (Vásquez 2010). IRCA hadde også en annen konsekvens. En del av reformen var økt innsats på grensen mellom Mexico og USA. Konsekvensen ble at migrantstrømmen dermed flyttet seg over fra de tradisjonelle rutene til nye ruter, noe som førte til ytterligere spredning av *latino*-migranter. Mye av denne strømmen rettet seg mot sørstatene og bidro til denne regionens massive befolkningsøkning og sin nye situasjon som «innvandringsstater». Migrasjonsreformen og det endrede migrasjonsmønsteret sammenfalt med den økonomiske utviklingen på 1990-tallet. Statene i sørøst hadde større økning enn det nasjonale snittet både når det gjaldt personinntekt (6,0 mot 5,6 prosent) og sysselsetting (2,2 mot 1,8 prosent) (Vásquez 2010).

Atlanta, Georgia

Atlanta har i dag verdens mest trafikkerte flyplass med over 100 millioner passasjerer i året. Om man kjører bil gjennom sørstatene så går alle de store motorveiene via Atlanta. Skal man noe sted i sørstatene så er man nærmest tvunget til å dra innom. Atlanta er en metropol, og mange store selskaper har sin hovedbase der. Blant annet CNN, Coca-Cola, Home Depot, Daimler-Benz og flyselskapet Delta, noe som har bidratt til å skape mange arbeidsplasser og stor økonomisk utvikling.

Historisk har sørstatene vært preget av slavehandelen og raseskillet mellom hvit og svart. Etter hvert ble heldigvis slaveriet avskaffet, men det har tatt sin tid å skyve på maktbalansen. Martin Luther King vokste opp sentralt i Atlanta og hans kamp for svartes rettigheter har hatt mye å si i denne sammenhengen. *Latinos*, og spesielt meksikanere har siden 1880-tallet bosatt seg i USA og etablert seg permanent, men det var ikke før så sent som på 1990-tallet at *latinos* begynte å migrere til det som etter hvert har fått navnet det Nye Sør på grunn av denne

endringen. I sørstatene hadde sosial status, økonomiske forhold og offentlighetens oppmerksomhet vært rammet inn av det todelte raseskillet mellom hvit og svart, men ankomsten til denne tredje gruppen med annen kultur og annet språk har hatt stor påvirkning på regionen. For en region som har lange tradisjoner når det gjelder privilegier, tilhørighet og 'rase' så utfordrer ankomsten til *latinos* det tradisjonelle (Smith og Furuseth, 2006: 1-3). Georgia er absolutt én av disse tradisjonelle, konservative delstatene. Og dermed har det ikke vært like enkelt for *latinos* å etablere seg der og opprettholde sin egen kultur og identitet, sammenlignet med hvordan situasjonen er i for eksempel California.

Mellom 1980 og 2000 opplevde Metro Atlanta en voldsom økning i *latino*-migranter. Byens *latino*-befolkning økte med hele 995 prosent. Til sammenlikning økte *latino*-befolkningen i de tradisjonelle destinasjonene Miami, Los Angeles og New York med henholdsvis 123, 105 og 60 prosent. Noe av denne innvandringen til Atlanta kan man tillegge sommer-OL i 1996. Mange *latinos* kom for å bygge infrastrukturen. I samme periode flyttet det mange afroamerikanere og euroamerikanere til Atlanta og mange av disse flyttet til forstedene nord for byen, til distrikter som Cobb, Cherokee og Gwinnett (Vásquez 2010). Det trengtes arbeidere til byggingen av hus i forstedene og dermed dro mange *latinos* dit.

Jordbrukssektoren opplevde stor omstrukturering samtidig med den økende *latino*-innvandringen på 1990-tallet. Flere produsenter flyttet produksjonen sin ut av de urbane områdene. På denne måten kom de nærmere råmaterialene, de fikk tilgang på billige landområder og lavere skatter, i tillegg til en arbeidsstokk som ikke var organisert i fagforeninger. Sørstatene var det beste stedet. Flyttingen førte med seg effektivisering av samlebåndet og arbeidsforholdene, spesielt innen kjøttindustrien, ble enda farligere for arbeiderne. Det var stor utskifting i arbeidsstokken og dermed et konstant behov for arbeidere. Mange av dem var *latinos*. Ett eksempel er Gainesville rett nordøst for Atlanta, kjent som "the poultry capital of the world", verdens kyllinghovedstad. Denne byen opplevde en økning i *latino*-befolkningen på 657 prosent på 1990-tallet (Vásquez 2010). I 2004 utgjorde *latinos* 24,1 prosent av Gainesville sin befolkning. Den delen av Georgia med raskest voksende *latino*-befolkning var den nordvestlige delen av staten. Her opplevde gulv- og teppeindustrien 1375 prosent vekst i *latino*-befolkningen takket være byggeboomen mellom 1990 og 2000 (Vásquez 2010).

2.4 Politisk kontekst

De politiske forholdene mellom Mexico og USA har svingt mye gjennom årene. I denne oppgaven er det spesielt to faktorer ved den politiske konteksten som er relevante å redegjøre for, *The DREAM Act* og DACA. Mine informanter er berørt av den politiske konteksten, på den ene eller den andre måten. Disse to faktorene vil derfor bli viet oppmerksomhet nedenfor.

The DREAM Act

Lovforslaget *Development, Relief, and Education for Alien Minors Act*, forkortet *The DREAM Act*, ble for første gang lagt fram i Senatet 1. august 2001 (Romo og Mogollon-Lopez 2016).

Lovforslaget har blitt lagt fram flere ganger siden, men har aldri blitt vedtatt (American_Immigration_Council 2019). Målet på lang sikt var at unge mennesker uten lovlig opphold, kalt *DREAMers* etter navnet på lovforslaget, skulle kunne oppnå permanent lovlig opphold ved å oppfylle noen gitte krav. Lovforslaget ble avvist, men i 2017 ble en ny versjon av lovforslaget lagt fram, *The DREAM Act of 2017*. *DREAMers* skulle beskyttes mot deportering og få innvilget lovlig permanent oppholdstillatelse hvis de oppfyller en rekke krav (American_Immigration_Council 2019). Mange barn og unge har kommet til USA med sine foreldre og har derfor selv ingen skyld i sin såkalte ulovlige status. De praktiske hindringene når man ikke har papirer er mange. Det er ikke mulig å få førerkort, arbeidstillatelse, kredittkort, kjøpe bolig, og så videre. I mange av USAs stater er det også store hindre når det gjelder å få tilgang på høyere utdanning. For eksempel i staten Georgia er det mulig å ta høyere utdanning, men skolepengene disse studentene må betale er flere ganger så høye som det deres medstudenter med amerikansk statsborgerskap må betale. De fleste udokumenterte innvandrerne i USA er lovlydige mennesker som ønsker å leve et vanlig liv, studere, jobbe og bidra i det som, for mange, er det eneste landet de kjenner. USA er hjemlandet til disse unge menneskene, det eneste de mangler er papirer på det. *The DREAM Act* ville vært løsningen, det ville gjort livene deres mye lettere, og det ville fjernet utryggheten de kjenner på daglig.

DACA

DACA – *Deferred Action for Childhood Arrivals* – ble etablert av Obama-administrasjonen i juni 2012. Det er en såkalt *executive order*, en presidentordre, og ikke en faktisk vedtatt lov. Obama forsøkte å forhandle med Kongressen om migrasjon uten resultat (Morrissey 2017) og løsningen ble til slutt DACA. 15. juni 2012 annonserte *U.S. Department of Homeland*

Security, Innenriksdepartementet, at de ikke kom til å deportere udokumenterte unge som kom til USA som barn (NILC 2019). Disse ungdommene fikk muligheten til å søke om DACA-status. Det er en midlertidig tillatelse til å bli i USA som innvilges for to år av gangen med mulighet for fornying så lenge man oppfyller kriteriene. Den har litt strengere alderskrav, men ellers ligner kriteriene på kravene i *The DREAM Act* (NILC 2017). Nærmere 800.000 unge innvandrere uten lovlig opphold i USA har gjennom denne ordningen fått en tryggere og mer forutsigbar hverdag. Med DACA-status kan de jobbe lovlig (og ofte med bedre lønn), de er beskyttet fra deportasjon og de kan blant annet skaffe seg førerkort. En stor andel av disse 800.000 unge menneskene har meksikansk bakgrunn. Foreldrene til *DREAMers* har ikke fått noe tilsvarende ordning, selv om Obama-administrasjonen riktignok jobbet med en slik løsning. Halvparten av mine informanter har DACA-status og den andre halvparten har amerikansk statsborgerskap, men alle har de én eller flere familiemedlemmer som er udokumenterte. De er alle berørte av denne situasjonen.

Da Trump-administrasjonen 5. september 2017 annonserte avviklingen av DACA-programmet skapte det utrolig mye usikkerhet og bekymring blant de berørte, for å si det forsiktig. Den 13. januar 2018 fikk saken en ny vending da USCIS – *U.S. Citizenship and Immigration Services* – annonserte at de på ny ville ta imot søknader om fornying av DACA, grunnet en rettsavgjørelse i San Francisco. Denne rettsavgjørelsen er midlertidig, og det er derfor desto viktigere at det jobbes for å finne en permanent løsning på situasjonen *DREAMers* (NILC 2018). *The DREAM Act* hadde vært en mulig løsning, men det er så stor uenighet i saken at det ser ikke ut til å være noen snarlig løsning i sikte. Denne situasjonen fortsetter å skape mye utrygghet og usikkerhet for *DREAMers*, blant annet mine informanter og deres familiemedlemmer. Personer som har bodd store deler av livet sitt eller nærmest hele livet i USA sto nå i fare for å bli deportert til et land de ikke kjenner og til et språk mange av de ikke snakker. Som nevnt har Trumps avskaffing av programmet blitt utfordret i diverse rettssaker og saken er rett og slett fortsatt i limbo. Så lenge Høyesterett ikke har behandlet saken ferdig så er DACA-programmet fortsatt i funksjon.

3 Teori

I dette kapitlet vil jeg ta for meg begrepene identitet, nasjonal identitet, meksikansk nasjonal identitet og transnasjonal tilnærming til migrasjon. Denne teorien legger grunnlaget for analysen i kapitlene 5, 6 og 7.

3.1 Identitet

En essensialistisk definisjon av identitet er ifølge Jackson (i Cloke, Crang og Goodwin 2014) at et individ har en unik identitet sammensatt av flere identiteter og at disse ansees for å være relativt stabile over tid (Cloke, Crang og Goodwin 2014: 630). Det kan argumenteres for at en essensialistisk framstilling og bruk av et begrep er nødvendig for at begrepet skal kunne forstås og brukes i praksis. Identitet kan dermed sies å være et begrep med essens, en gitt idé, et klart innhold som er likt for alle som hører og bruker begrepet. Det er imidlertid i dag mer vanlig med konstruktivisme, et perspektiv innen samfunnsfagene som handler om at individets virkelighetsforståelse kontinuerlig formes av opplevelser de har, situasjoner de befinner seg i og hvem de kommuniserer med. Jackson legger fram sin egen teori, som et konstruktivistisk tilsvar til den essensialistiske definisjonen på identitet. Identiteter er «plural and fluid, complex and contested» Cloke, Crang og Goodwin 2014: 630), og Jackson kaller denne tilnærmingen for *relasjonell*. Alle individer har «multiple identities», en unik identitet sammensatt av et større utvalg identiteter. Identitetene våre endrer seg over tid, gjennom moderniseringen, og påvirkes av relasjoner, hva vi har til felles med andre og hva som skiller oss fra andre. Dette former og endrer våre identiteter kontinuerlig. Dette er en *dynamisk* måte å se på identitet, mens den essensialistiske måten er *statisk*, altså at en persons identiteter endrer seg lite.

Richard Jenkins presenterer følgende definisjon av identitet i *Social Identity* fra 2008, en definisjon hentet fra Ashton (2004):

As a very basic starting point, identity is the human capacity – rooted in language – to know ‘who’s who’ (and hence ‘what’s what’). This involves knowing who we are, knowing who others are, them knowing who we are, us knowing who they think we are, and so on: a multi-

dimensional classification or mapping of the human world and our places in it, as individuals and as members of collectivities (Ashton et al. 2004 i Jenkins, 2008: 5).

Identitet er den menneskelige evnen til å vite hvem som er hvem, både som individer og som medlemmer av kollektiver, ifølge Ashton (et al. 2004 i Jenkins, 2008: 5). Jenkins legger til: “It is a process – identification – not a ‘thing’. It is not something that one can *have*, or not; it is something that one *does*” (Jenkins 2008: 5). Jenkins (2008) har fokus på individenes evne til å kjenne til sin egen og andres plassering i forhold til hverandre i samfunnet. Dette minner om Jacksons definisjon av identitet. Samtidig understreker Jenkins at identitet er en prosess – *identifisering* –, noe vi *gjør*, ikke noe vi *har*.

Manuel Castells (2010: 6) forstår identitet slik:

Identity is people's source of meaning and experience. [...] By identity, as it refers to social actors, I understand the process of construction of meaning on the basis of a cultural attribute, or a related set of cultural attributes, that is given priority over other sources of meaning.

Videre argumenterer Castells (2010: 6):

For a given individual, or for a collective actor, there may be a plurality of identities. Yet, such a plurality is a source of stress and contradiction in both self-representation and social action. This is because identity must be distinguished from what, traditionally, sociologists have called roles, and role-sets.

Castells (2010) har hovedfokus på prosessene og på hvordan denne meningsbyggingen foregår for individene. En identitet er en kilde til mening for individet, konstruert av individet selv, for seg selv. En rolle, derimot, er definert av sosiale normer som igjen er konstruert av samfunnets institusjoner. Identitet er rett og slett en sterkere kilde til mening enn roller på grunn av «the process of self-construction and individuation that they involve» (Castells 2010: 7). Identitet organiserer meningen, mens roller organiserer funksjonene. Castells definerer *mening* som samfunnsaktørens symbolske identifisering av hensikten med hans/hennes handling.

En person har en individuell identitet og en kollektiv identitet (Jenkins 2008: 102). Et individ identifiserer seg selv, og blir identifisert av andre, som forskjellig fra andre individer.

Kollektiv identitet, derimot, handler om mennesker, individer, som tilsynelatende er like hverandre. For å være del av et kollektiv så må de aktuelle menneskene ha noe til felles som

de alle er enige om, uansett hvor vagt, eller tilsynelatende uviktig eller innbilt. Samtidig så kan man ikke snakke om hva disse menneskene har til felles uten å trekke fram hva som gjør de forskjellige fra andre. En av de tingene *vi* har til felles er vår forskjellighet fra *andre* (Jenkins 2008: 102-103). Uten noen måte å kunne snakke om kollektivitet og kollektiv identitet så kan man ikke tenke sosiologisk om noe (Jenkins, 2008: 103). Sammenlignet med *det individuelle* så er *det kollektive* mer abstrakt og vanskelig å få tak på hva er. Hvem er jeg i kollektivet? Og hva gjør meg lik de andre i kollektivet og hva gjør meg annerledes? Individene forhandler sin egen identitet og gruppetilhørighet kontinuerlig.

Jenkins (2008: 104) snakker om to typer kollektivitet, *grupper* og *kategorier*, og drøfter det grunnleggende konseptuelle skillet mellom dem. Det handler om at det er forskjell på hvordan jeg ser på min gruppe og hvordan andre mennesker ser på min gruppe. *Gruppeidentitet* er et resultat av *kollektiv intern definering*, noe som vil si at individene i den aktuelle gruppen definerer sin egen tilhørighet og ser på likhetene og forskjellene mellom sin gruppe og andre grupper, og gjennom det er med på å danne og definere den aktuelle gruppens identitet. *Kategorisering* er et resultat av *kollektiv ekstern definering*. Det vil si at det er individer utenfor gruppen som definerer, *kategoriserer*, et annet individs tilhørighet til en *kategori*. Denne kategoriseringen kan foregå uten at medlemmene i en kategori er klar over at det. Ekstern definering av hvem og hva jeg er blir også ofte en del av min selvidentifiseringsprosess. Gjennom å få innsikt i hva andre identifiserer meg som så formes min egen identitet, bevisst eller ubevisst (Jenkins 2008).

Et individ har altså ikke bare én identitet, men har tilhørighet i flere grupper og kategorier. Dette kan oppleves som krevende til tider og det kan oppstå konflikter for individet. Her handler det om en *gruppekonflikt*, om *mening* for individet. Det kan tenkes at noen av informantene mine tenker: Det er mest praktisk for meg å snakke engelsk fordi det er det språket jeg snakker mest og er mest komfortabel med i og med at jeg bor i USA. Imidlertid velger jeg aktivt å snakke spansk fordi jeg ønsker å understreke og fremheve min meksikanske identitet. Det kan også tenkes at det motsatte skjer, at de tar avstand fra sin meksikanske identitet for å slippe å skille seg ut.

“How people define the situation(s) in which they find themselves is thus among the most important of sociological data” (Jenkins 2008: 106). Det kan tenkes at informantene mine tenker: Jeg feirer meksikanske høytider fordi jeg er meksikansk. Eller, jeg er meksikansk og derfor feirer jeg meksikanske høytider. Det er hvordan individet selv definerer og begrunner

sin situasjon, sin(e) identitet(er), som er det viktigste å trekke fram i sosiologisk forskning. Hva mine informanter gjør, og hva de sier at de gjør, for å fremheve sin meksikanskhet er det viktigste. Hva gir mening for dem?

3.2 Nasjonal identitet

Benedict Anderson foreslo følgende definisjon av nasjon: «Det er et forestilt, politisk fellesskap – og det blir oppfattet som både begrenset og suverent». Videre skrev han at det er «forestilt fordi medlemmene i selv de minste nasjonene bare vil kjenne et fåtall av sine medborgere. De fleste av dem vil aldri møtes, vil aldri ha hørt snakk om hverandre; likevel vil de være i stand til å forestille seg at de er medlemmer av det samme fellesskapet» (Anderson 1996: 19). Ifølge tall fra INEGI (*Instituto Nacional de Estadística y Geografía*) så hadde Mexico i 2015 i underkant av 120 millioner innbyggere og ifølge tall fra U.S. Census Bureau i 2016 så var det rundt 37,7 millioner personer i USA som enten ble født i Mexico eller som hadde rapportert meksikansk eller *hispanic* opprinnelse (Zong og Batalova 2018). Det sier seg selv at 160 millioner mennesker ikke alle kan kjenne hverandre. Som Anderson skriver, hver og én kjenner kun et fåtall av sine medborgere. I dette tilfellet så befinner de medborgerne seg i to forskjellige land i tillegg. Likevel forestiller disse menneskene seg at de er meksikanske.

En nasjon er altså *forestilt*. Ifølge definisjonen til Anderson så er den også *begrenset*, *suveren* og den er et *fellesskap* (min utheving). «En nasjon er å oppfatte som begrenset fordi selv den største blant dem [...] har en endelig, om enn elastisk, grense. Utenfor denne grensen finnes det andre nasjoner» (Anderson 1996: 20). Det skilles ikke mellom nasjonen eller nasjonalstaten, i dette tilfellet Mexico, med sine fysiske grenser, og det meksikanske samfunnet, institusjonene og menneskene i Mexico. Mye har skjedd innen forskning, spesielt innen migrasjonsforskning siden Anderson opprinnelig utga *Imagined communities* i 1983.

Levitt og Glick Schiller utfordret i 2004 denne ideen om at samfunn og nasjonalstat er det samme. De utfordrer våre antakelser om flere sosiale institusjoner, og blant dem er samfunnet. Vi kan ikke lenger forstå menneskers liv ved å kun se på hva som foregår innenfor de nasjonale grensene (Levitt og Glick Schiller, 2004: 1003). Levitt og Glick Schiller kritiserer den «metodologiske nasjonalismen», og konkluderer med at det ikke nødvendigvis er noe motsetningsforhold mellom det å bli en del av en nasjonalstat og det å opprettholde

transnasjonale bånd. Levitt og Glick Schiller bruker *ways of being* og *ways of belonging* for å forklare og skille mellom måter å være transnasjonal på. Individuer innen transnasjonale sosiale felt kombinerer *ways of being* og *ways of belonging* på forskjellige måter. En person kan ha mange sosiale kontakter med folk i opprinnelseslandet, samtidig som vedkommende ikke identifiserer seg som tilhørende i opprinnelseslandet. Dette er et eksempel på *ways of being*, men ikke *belonging*. Et annet eksempel på dette kan være en person som tilber helgener eller guder fra opprinnelseslandet fordi det er det familien alltid har gjort. Når det gjelder Mexico og mine informanter er et godt eksempel katolisismen og *la Virgen de Guadalupe*, en religion og en helgenskikkelse som meksikanere flest har et forhold til, men som for mange ofte blir noe de forholder seg til mer kulturelt enn religiøst. En slik type person identifiserer seg ikke bevisst med en spesifikk etnisitet, dermed er dette en måte å tilhøre på, *way of belonging*. På den andre siden så finnes det folk med få eller ingen faktiske sosiale relasjoner til folk i opprinnelseslandet, men som likevel understreker sin identifisering med en spesifikk gruppe i opprinnelseslandet. De kan føle at de tilhører denne gruppen gjennom minner, nostalgi eller forestillinger. Dette er altså en måte å tilhøre på, *way of belonging*. Individuer som i hverdagslivet jevnlig engasjerer seg i sosiale relasjoner og praksiser som krysser grenser, har en transnasjonal måte å være på, *way of being*. Når de eksplisitt anerkjenner og framhever de transnasjonale elementene ved hvem de er, så har de i tillegg en måte å høre til på, *way of belonging*.

Levitt og Glick Schiller (2004) understreker at det ikke alltid er slik at disse to opplevelsene, måter å være på og måter å høre til på, går hånd i hånd. På den andre siden så er det ikke slik at det å bli en del av et nytt land og det å vedlikeholde en transnasjonal tilknytning er et motsetningsforhold. I stedet kan det være bedre å tenke på migrantopplevelsen som en form for dreieskive eller pendel (*pivot*). Så lenge pendelen er forankret så svinger den mellom det nye landet og en transnasjonal inkorporering. Den er i stand til å svinge fram og tilbake og endre retning over tid. Midtpunktet til pendelen er en slags samtidig forbindelse. Migrantene endrer seg og svinger en vei eller den andre, avhengig av konteksten. Dermed blir resultatet en kombinasjon av full assimilering og transnasjonal tilhørighet, ikke enten eller.

Utfordringen da, slik både Levitt og Glick Schiller (2004), og jeg ser det, blir å forklare variasjonen i måten migranter forholder seg til den svingningen og hvordan inkorporering i vertsland på den ene siden, og bånd til hjemland eller andre transnasjonale bånd på den andre siden påvirker hverandre.

Den store forskjellen mellom Andersons definisjon av nasjonen og Levitt og Glick Schillers (2004) kritikk av metodologisk nasjonalisme, tanken om at samfunnet og nasjonen er sammenfallende enheter, er tanken om hvor grensene går. Anderson understreker at nasjonens grenser er de geografiske, fysiske grensene som enhver nasjonalstat har i vår moderne tid. Samfunnet befinner seg innenfor disse fysiske grensene. Utenfor disse grensene finnes det andre nasjoner. Levitt og Glick Schiller (2004) kritiserer denne tanken og argumenterer imot at nasjonalstat og samfunn er sammenfallende enheter. Når det gjelder USA og Mexico og meksikanere i USA, så vil det da innebære at nasjonen Mexico og nasjonen USA har sine fysiske grenser og innenfor disse grensene så er henholdsvis meksikanske og amerikanske myndigheter suverene, men når det gjelder samfunn så vil meksikanere i USA kunne regnes med i det meksikanske samfunnet selv om de ikke bor innenfor den meksikanske nasjonens fysiske grenser. Det vil også bety at meksikanere i USA samtidig vil kunne regnes som en del av det amerikanske samfunnet. Anderson, i sin definisjon av en nasjon, skriver at grensen til en nasjon er elastisk, noe som kan tyde på at han åpner på gløtt for at det skal være mulig å tenke i de baner Levitt og Glick Schiller (2004) gjør om samfunn og nasjon.

I artikkelen *La identidad cultural mexicana* fra 2010 skriver Alan Knight om «carácter nacional» og «identidad nacional». «Carácter nacional» kan sies å være essensialistisk, mens «identidad nacional» er konstruktivistisk og har mye til felles med Jacksons relasjonelle tilnærming til identitet. Knight sammenligner «carácter nacional» med rasisme og rasetenkningen fra tidligere tider, ideen om at rase er noe iboende i mennesker og hver rase hadde visse karaktertrekk som avgjorde personenes atferd. I motsetning er «identidad nacional» dynamisk, den nasjonale identitet i stadig endring. Formingen av nasjonal identitet er en sosiokulturell prosess og det innebærer at identiteten stadig formes (Knight 2010: 85).

Knight (2010) drøfter videre forskjellen på den *objektive* nasjonale identitet og den *subjektive* nasjonale identitet. Folk tror ofte på en subjektiv idé om den nasjonale identitet. Ofte står slike ideer i konflikt med hverandre, og de stemmer heller ikke alltid med de faktiske forholdene som meksikanere lever under. Eksemplene Knight trekker fram er på den ene siden et moralsk, katolsk, gudfryktig og hierarkisk Mexico og på den andre siden et radikalt, sekulært, vitenskapelig og progressivt Mexico. Disse ideene handler ofte mer om et ideal man ønsker å oppnå enn om et faktum som man avdekker (Knight 2010: 84). Disse subjektive oppfatningene er viktige for å forstå aktørene og hvorfor de gjorde som de gjorde, men de fungerer dårlig som objektive historiske forklaringer (Knight 2010: 84-85). Knight sier videre

at ikke alle tilskrivningene av egenskaper til nasjonal identitet er feil eller skadelige. Hvis man skal anvende konseptet på en seriøs og objektiv måte så må man introdusere diverse faktorer. Det er noen «nasjonale» karakteristikk som er «marcadores», det vil si at de *beskriver*, mens det er andre som er «moldes», det vil si at de *forklarer*, de er kausale faktorer (Knight 2010: 85).

Den objektive nasjonale identitet er noe flytende, som konstrueres og som «oppnås», ikke en biologisk, nedarvet mekanisme, slik som rasetenkningen. Den er en sosiokulturell prosess. Nasjonal identitet er imidlertid bare én av mange identiteter – allmenne, regionale, etniske, ideologiske og religiøse – og ofte er den i konkurranse med disse. Knight understreker gjentatte ganger at enhver «identitet» som påstår å være nasjonal må oppnå et visst nivå av nasjonal betydning. Octavio Paz maler et rikt bilde av meksikanerne i *El Laberinto de la Soledad* fra 1969, men understreker at kun en minoritet passer inn i det bildet. Majoriteten av meksikanerne er noe mer. Dette er ifølge Knight (2010) noe leserne til Paz ser ut til å overse. For det er ofte det som skjer: en mektig minoritet og deres handlinger er det man ser utad. Dette blir den tilsynelatende identiteten til hele befolkningen. Det kan tenkes at astronomien, matematikken, kalenderutregningene og de nødvendige ritene til de klassiske mayaene, sett på som høydepunktet til denne sivilisasjonen, gikk over hodet på vanlige folk. Det Knight mener er at det vi leser i historiebøkene ikke nødvendigvis sier så mye om hvordan folk flest var, men derimot hvordan de mektige minoritetene var. Det finnes mange slike historier. De som sitter med makta, er de som skriver historien.

Meksikaneres kollektive følelser og lokale lojalitet har vært opprettholdt gjennom århundrene (Knight 2010: 86). Før den spanske erobringen var det bystaten, *altepetl*, meksikanere følte lojalitet overfor. Etter koloniseringen gikk det over til å være kolonioverhodet og *el municipio* (kommunen) på 1800-tallet. Kirken, skytshelgenene, fester og jordrettigheter støttet opp under denne lojaliteten. Det samme gjorde de utallige lokale rivaliseringene mellom naboer, og disse forårsaket sterke subjektive allianser med sine tilhørende (metaforiske) «grensevakter»: skytshelgener, farger, sanger, fortellinger og helter. Disse var subjektive, men de forskjellige stedene hadde også åpenbare objektive karakteristikk. I tillegg var også regionale lojaliteter viktige. Alle disse lojalitetene under det nasjonale nivå gjør det vanskelig å snakke om en betegnende og samlende meksikansk nasjonal identitet. Knight (2010) stiller følgende spørsmål: Hvis (den nasjonale) identiteten man skal definere skal gjelde for både folk i Monterrey, Jalisco, Yucatán, Sonora, Mexico by, Veracruz, zapotekere og folk fra

Chiapas, hvor spesifikk og hvor nyttig er den? Knight svarer på sitt eget spørsmål: veldig lite. Ved å utelukke store grupper av befolkningen gjennom en slik definisjon av den «nasjonale» identitet så kan den ikke kalles «nasjonal». Da handler det mer om en regional, etnisk eller lokal identitet.

Jo større en gruppe er, jo vanskeligere er det å forstå den. Da er det mye enklere å forstå mindre grupper. En slik framstilling er mer korrekt og mer nyttig når man søker å forklare, enn en intim framstilling av hele det meksikanske folk. På tross av dette så eksisterer det likevel veldig mange slike politisk-kulturelle framstillinger av det meksikanske folk. Meksikanere tyr til revolusjon eller narkoterrorisme, fordi de er iboende macho og voldelige; korrupsjon og autoritarisme har sin opprinnelse i en inngrodd katolsk/korporativistisk/kolonial psykologi. Dette er i verste fall fordommer som ikke fører noe steds hen, og i beste fall er det tomme generaliseringer som, hvis de skal ha noen forklarende kraft, må åpnes og fylles med en form for solid empirisk ballast. Da må man plukke fra hverandre den store nasjonale generaliseringen i håndterbare størrelser, i regioner, klasse, kjønn, og så videre. Man må gå lengre enn bare en deskriptiv bekreftelse, for å komme til en forklarende analyse.

Knight (2010) får fram et tydelig bilde på at Mexico er veldig heterogent, og det er krevende å komme med en samlende definisjon på meksikansk nasjonal identitet. Knight (2010) argumenterer imidlertid for at dette er noe lettere hvis man sammenlikner Mexico med andre nasjoner. Det er når man sammenlikner en nasjons særtrekk med andre nasjoner at man oppdager den nasjonale identiteten. Når man reiser til andre land så blir man spesielt bevisst på forskjellene og man oppdager hva man selv er. Ofte er dette snakk om subjektive følelser. Det er nyttig å trekke fram språk og religion, da disse to ikke bare beskriver, men de forklarer også den nasjonale identiteten. Språk og religion både kjennetegner og former den nasjonale identiteten. Mexico skiller seg imidlertid ikke ut i verden når det gjelder språk. De fleste meksikanere snakker spansk, men det gjør mange latinamerikanere og spanjoler også, i tillegg til et stadig økende antall innbyggere i USA. I USA snakker 79 prosent av befolkningen engelsk hjemme, mens 13 prosent snakker spansk hjemme (Factbook 2014, 2010). Selv om andelen innbyggere som snakker spansk nå er ganske betydelig i USA så er det likevel forholdsvis uproblematisk å konkludere med at spansk er en vesentlig del av den meksikanske nasjonale identiteten, til forskjell fra den amerikanske.

Bildet er ikke så forskjellig når det gjelder religion. En stor andel av det meksikanske folk er katolikker, eventuelt har vært det, og Mexico domineres av katolske symboler og bygninger. Katolisismen er del av den nasjonale identiteten til mange nasjoner, spesielt i Latin-Amerika, men katolisismen differensierer Mexico fra USA. Ifølge tall fra INEGI var 89,3 prosent av den meksikanske befolkningen over fem år katolikker (romersk-katolske) i 2010 (INEGI 2010). Til sammenlikning er protestantismen den største religionen i USA, med 46,5 prosent, mens 20,8 prosent av innbyggerne i USA er romersk-katolske (Factbook 2014). Det vil si at godt over 30 prosent av befolkningen i USA tilhører andre religioner. Tallenes tale er klar. Mexico er et katolsk land, mens USA kan sies å være mer differensiert når det gjelder religion. Altså, sammenliknet med USA så er katolisismen en del av den meksikanske nasjonale identitet. Her minner jeg om kriteriet til Knight (2010): Enhver «identitet» som påstår å være nasjonal må oppnå et visst nivå av nasjonal betydning. Og det gjør både katolisismen og det spanske språket. Imidlertid er disse *markører*, de *beskriver* mer enn de *forklarer*.

Én særegen meksikansk katolsk markør er *La Virgen de Guadalupe* (Knight 2010). Ideen om Jomfruen er importert, men *La Virgen de Guadalupe* er helt meksikansk. Hun viste seg for en innfødt og hun har den samme mørke huden. Hun er ikke kun et lokalt eller regionalt fenomen, hun er meget utbredt. Selv meksikanere som ikke er katolikker føler en viss patriotisk hengivenhet overfor henne. Det er få symboler som kan skryte av at de er overalt, veldig tydelig meksikansk og lite splittende. Knight trekker fram mulige konkurrenter: Cantinflas, Julio César Chávez, Ana Guevara og Cuauhtémoc Blanco. De når imidlertid ikke helt opp. Knight (2010) mener at *La Virgen de Guadalupe* gir et hint om hva som er uten tvil meksikansk. Hun har sin plass i rom og tid. Selv om hun er en del av den universelle katolske kirke så er hennes faktiske plass i Mexico, hun viste seg den 12. desember 1531 for den innfødte Juan Diego Cuauhtlatoatzin på Tepeyac-høyden i det som i dag er Mexico by, og hennes tilbedelse er knyttet til steder, minner, bilder og allianser i Mexico. Den nasjonale identitet har sin opprinnelse i en felles delt opplevelse, som omfatter både territoriet og historien.

Den meksikanske sosiologen Natividad Gutiérrez skrev i 1998 om arketyper og stereotyper i konstruksjonen av den nasjonale identitet i Mexico. Hun hevdet at nasjonal identitet er et konsept som det blir stadig mindre konsensus om, noe som også Anderson (1996), Levitt og Glick Schiller (2004), og Knight (2010) er inne på. Gutiérrez (1998) anerkjente at den økte

interessen for nasjonal identitet innen akademia skyldtes flere ting, blant annet transnasjonal migrasjon og massenes tilgang til informasjonsteknologi. Disse faktorene er med på å påvirke og endre de tradisjonelle strukturene til nasjonalstatene. Det er den førstnevnte som er mest relevant i denne sammenhengen.

Gutiérrez (1998) stiller tre grunnleggende spørsmål. (1) Hva er det spesielle med nasjonal identitet? Hva skiller den fra andre typer kollektiv identitet? (2) Hvilken funksjon har nasjonal identitet? (3) Hvilken funksjon har arketyper og stereotyper når det gjelder danningen av identiteten på to viktige områder: formingen av det homogene, og avgrensningen av egenartetheten til en felles kultur?

Gutiérrez (1998) tar som utgangspunkt at nasjonal identitet først og fremst er den identifiseringen som borgerne i nasjonalstatene gir seg selv. Denne identifiseringen må dermed sees i en moderne kontekst, selv om dens utvikling også er preget av den historiske konteksten og utviklingen. Nasjonalstater skiller seg fra andre typer politisk organisering i og med at de styrer over sine borgere etter en liberal tradisjon, det vil si at de har etablert et system med plikter og rettigheter uten hensyn til rase og etnisitet. Nasjonalstater eksisterer fordi de tror på sin kapasitet og sitt potensiale til å styre seg selv og forsvare sine suverene rettigheter. De administrerer et spesifikt territorium og har sin egen økonomi og handel. De tror på lingvistisk og kulturell homogenitet som betingelse for å oppnå likhet og nå felles mål. De har etablert institusjoner og lovverk, har bidratt til å skape arbeidsfordeling og de har utviklet utdanningssystemet og media. Og ikke minst, de er stolte av sin fortid, sine tradisjoner og sin historie, og det er ved hjelp av disse faktorene at de hevder og legitimerer sin moderne nasjonale karakter.

Gutiérrez (1998) tar altså som utgangspunkt at nasjonal identitet først og fremst er *den identifiseringen som borgerne i nasjonalstatene gir seg selv*. Hun understreker også blant annet at en nasjonalstat administrerer et spesifikt territorium. Det utelukker en eventuell innlemming av meksikanere i USA i den meksikanske nasjonen. En nasjonalstat har blant annet også etablert et system med plikter og rettigheter. Disse pliktene og rettighetene har meksikanere i USA sagt fra seg ved å ikke være bosatt innenfor den meksikanske nasjonens fysiske grenser. Den meksikanske staten kan på den ene siden ikke kreve at meksikanere i USA utfører sine plikter som borgere av nasjonen, samtidig som meksikanere i USA ikke har krav på noen av rettighetene som meksikanere bosatt innenfor nasjonens fysiske grenser har. Her er det mye fokus på det juridiske og det geografiske. Gutiérrez' definisjon av nasjonal

identitet ligger tett opp mot Anderson (1996) sin definisjon. Samtidig legger Gutiérrez (1998) vekt på at det er borgerne som *gir seg selv* denne identifiseringen. Borgerne blir altså ikke helt passivt tildelt en identitet, de har selv noe de skulle ha sagt når det gjelder deres egen nasjonale identitet. Gutiérrez (1998) hevder jo at nasjonal identitet er et konsept som det blir stadig mindre konsensus om, og ved å anerkjenne det så styrkes ideen om at hvert enkelt individ definerer sin egen nasjonale identitet.

Gutiérrez (1998) hevder at nasjonal identitet ikke kan oppstå spontant, den læres og tilegnes. I en nasjonalstat kan det være flere forskjellige etniske grupper og ikke alle identifiserer seg med den dominerende etniske gruppen og man må derfor jobbe for å oppnå bærekraftige nivåer av assimilasjon og sosialisering innad i befolkningen ved å vise fram og legge vekt på de sosiopolitiske hendelser som karakteriserer nasjonalstaten. En felles identitet forener borgerne og gjennom den lærer de hva de bør gjøre og når de bør gjøre det for å legge til rette for at det nasjonale kollektiv skal fungere og bestå. De får felles tro, utdanning og lojalitet, og de får tro på at de har den samme opprinnelsen og at de har lignende mål. Denne felles selvidentifiseringen framkaller kraftfulle følelser fordi den nasjonale identiteten gjør at personene blir bevisste på sitt unike fellesskap og de blir beskyttende overfor sin historiske arv eller eierskap, slik som territoriet og kulturen. For å kunne nå ut til en hel befolkning så er skolen og media svært verdifulle. Ved hjelp av blant annet pressen, lærebøker og felles ritualer som læres gjennom disse institusjonene så formes den felles praksisen, man bygger et fellesskap og rammer inn den særegne kulturen.

Ved å studere innholdet i lærebøker i skolen, i filmer, humoren og mattradisjoner i et land kan man forstå og sette sammen et bilde på hva som kjennetegner et lands nasjonale identitet. Arketyper handler mest om det positive og formidler stolthet knyttet til den nasjonale identiteten, mens stereotyper handler ofte om det negative og formidler fordommer og nedsettende betydninger. Ofte så brukes de til å snakke ned andre nasjonale identiteter i sammenlikning med ens egen. På tross av å være generaliseringer så hjelper arketyper og stereotyper oss med å avgrense og nå to viktige mål med nasjonal identitet: konstruksjonen av den ideelle formen for homogenitet og av typen informasjon som vi trenger for å kjenne vår egen identitet og den til andre nasjoner. I og med at nasjonalstater i dagens samfunn faktisk ikke er etnisk, kulturelt eller lingvistisk homogene så har de behov for nettopp slike generaliseringer for å bygge opp og opprettholde en felles nasjonal identitet, ideen om et unikt makroetnisk fellesskap som deler én historie, ett språk og én kultur (Gutiérrez 1998). Det er i

denne sammenhengen at Gutiérrez (1998) tar opp følgende sentrale spørsmål: Sørger nasjonal identitet for å inkludere eller ekskludere? De utallige etniske minoritetene undertrykkes og ekskluderes. Ved å påtvinges denne assimilasjonen vil individet tilegne seg statsborgerskapet i nasjonen, men vil aldri tilegne seg historien til nasjonen, i og med at den nasjonale identiteten tross alt er en generalisering basert på en samling stereotypier.

Her dukker noen interessante spørsmål opp. Inkluderes eller ekskluderes meksikanere som ikke (lenger) er bosatt i Mexico i denne generaliseringen, i dette makroetniske fellesskapet? Deler individer med meksikansk bakgrunn i USA denne historien, dette språket og denne kulturen med meksikanere i Mexico? Gutiérrez (1998) hevder, som nevnt, at nasjonal identitet ikke oppstår spontant, men læres og tilegnes over tid. Skolen og media har en sentral rolle når det gjelder å formidle denne generaliserte samlingen av stereotypier, dette felles sosiale minnet som individene lærer gjennom lærebøker på skolen og gjennom media i form av for eksempel filmer og sosiale medier, gjennom historier og litteratur og gjennom mattradisjoner. Filmer, sosiale medier, historier, litteratur og mattradisjoner er helt eller delvis uavhengig av sted. Det vil si at det har lite eller mindre å si om individene bor i Mexico eller USA, de vil like fullt ha tilgang til kanalene som utsetter dem for stereotypiene og arketyperne. Den meksikanske skolen har de imidlertid ikke tilgang til når de bor i USA. Lærebøkene og lærerne som formidler de meksikanske stereotypiene og arketyperne finnes i Mexico. Kun noen få av mine informanter har gått noe nevneverdig på skole i Mexico. Alle de som er født i USA og de fleste av de som kom til USA i alderen 0-6 år har kun gått på skole i USA. Det vil si at de ikke har blitt eksponert for en stor – kanskje den største – formidler av de vaner, holdninger, tro, følelser og emosjoner som reflekterer den meksikanske ensartetheten. Disse individene er dermed avhengige av å få formidlet den meksikanske ensartetheten av andre aktører. Hvilke aktører dekker dette behovet? Det kan tenkes at nær familie og andre nære personer av meksikansk opprinnelse der de bor kan dekke i hvert fall deler av dette. I mange tilfeller så er den katolske kirken en viktig aktør i denne forbindelse.

Så hvordan skal vi definere meksikansk nasjonal identitet? Som både Knight (2010) og Gutiérrez (1998) understreker så er det krevende å finne fram til en felles, dekkende definisjon på meksikansk nasjonal identitet. Gutiérrez foreslår at vi skal ty til arketyper og stereotypier, generaliseringer. De to målene med nasjonal identitet er ifølge henne altså konstruksjonen av den ideelle formen for homogenitet og konstruksjonen av den typen informasjon vi trenger for å kjenne vår egen identitet og den til andre nasjoner. Handler det

altså bare om konstruksjon? Finnes det ikke en faktisk nasjonal identitet som vi kan definere, som vi kan sette fingeren på? Er nasjonal identitet utelukkende en sosial konstruksjon for å tjene nasjonalstaten, for at det nasjonale kollektiv skal fungere og bestå?

Axel Ramírez (2008) tar i artikkelen *Mexicanos y latinos en Estados Unidos: identidad cultural* for seg hva som kjennetegner identiteten til meksikanske migranter og *latinos* generelt i USA, med spesielt fokus på Los Angeles. Han går i dybden på disse menneskenes forming av egen identitet i et moderne anglosaksisk samfunn. Ramírez (2008) mener at de meksikanske migrantene i USA balanserer mellom to poler. På den ene siden tar de vare på alle referansepunktene de har brakt med seg fra Mexico, og på den måten gjenskaper de den nasjonale meksikanske kulturen der de er. På den andre siden foregår det en tilpasningsprosess til det Ramírez kaller de anglosaksiske kriteriene. Disse to polene blander seg ikke, men blir derimot håndtert parallelt og til tider i en hybrid form. Mange meksikanske migranter i assimileringssfasen har oppdaget at «nord-amerikaniseringen» betød et tap av meksikanske kulturelle verdier og at dette «etniske selvmordet» – *autoetnocidio* – heller ikke førte til en total aksept fra det dominerende anglosaksiske samfunnet. Dette førte til en bevisstgjøring av det etniske, en styrking av den opprinnelige kulturen, som de tross alt ikke hadde forlatt helt. Mexikanske migranter har derfor holdt ved like meksikanske vaner, språk, sanger, myter, legender, og så videre. Ramírez (2008) legger fram en rekke eksempler. Variasjonen i typiske brødsorter som lages i den østlige delen av Los Angeles, der meksikanske innvandrere har forflyttet *chicanos* som tidligere bodde der, har økt betraktelig, for eksempel *pan de muerto*, fordi etterspørselen fra meksikanske migranter har økt. Feiring av *Quince Años*, 15-årsdager, er veldig vanlig. I bryllup kler noen meksikanere og *chicanos* seg i *charros*, mens andre kler seg i smoking. Kjøretøyene til brudeparet og *los padrinos* pyntes med kunstige blomster. I mottakelsen spiller *mariachis* og *jarocho*-band, mens i andre tilfeller høres bare salsa, diskomusikk og punk. *El baile del dólar* er også veldig vanlig i bryllup. Barna blir fortalt at *The Easter Bunny* kommer med dekorerte påskeegg, at *Santa Claus* kommer med julegaver og at når de mister en melketann så må den kastes med sola for at de skal kunne ønske seg noe. I bursdager synges både *Las Mañanitas* og *Happy Birthday*, og man slår en *piñata*. Det finnes nesten ikke et hjem hvis hage ikke har plantet geranium, *nopales* (kaktus), *hierbabuena* (mynte), anis, *manzanilla* (kamille), *romero* (rosmarin), og andre medisinske planter. Legenden om *la Llorona*, «den Hvite Damen», er hyppig fortalt, og det finnes diverse rapporter om at hun har vist seg i enkelte innsjøer og vann i kommunale parker. Når det gjelder religion så har meksikanere alltid hatt sine egne symboler, som de

også overfører til andre grupper. *La Virgen de Guadalupe* er nesten like populær blant andre *latinos* og *hispanos*, som blant meksikanske migranter. Den katolske kirke har en sterk og udiskuterbar tilstedeværelse, selv om det også er mange meksikanske migranter og andre *latinos* som har konvertert til protestantiske religioner. Innen gastronomien så har meksikansk mat gjennomsyret alle samfunnslag, selv om også mat fra andre land i Latin-Amerika er blandet inn. Det er helt vanlig å se skilt som «Tenemos bolillo y pupusas» eller restauranter som sier at de har «Mexican Food», selv om eierne er argentinere, chilenerne, peruanere, og så videre. Til slutt, tortillaen er et uerstattelig element i det meksikanske kjøkken og blir spist av folk fra alle deler av befolkningen (Ramírez 2008).

Sier Ramírez egentlig noe tydeligere enn Anderson (1996), Gutiérrez (1998), Levitt og Glick Schiller (2004) og Knight hva meksikansk identitet er? Ramírez har et annet fokus enn de andre. Han skriver om hvordan meksikansk identitet manifesterer seg rent materielt og praktisk i USA, med spesielt fokus på Los Angeles. Ramírez har et viktig poeng, nemlig at migrantene *gjenskaper* den nasjonale meksikanske kulturen der de er ved hjelp av referansepunktene de har brakt med seg fra Mexico. Jeg mener at denne kulturen eller identiteten som migrantene former i USA vil være helt avhengig av hvilke referansepunkter som migrantene har brakt med seg, og hvilke de velger å videreføre. Noen referansepunkter er det ikke mulig å videreføre, rett og slett fordi infrastrukturen i form av råvarer, utstyr og kunnskap ikke er til stede i vertslandet. Samtidig foregår det en tilpasningsprosess til det Ramírez kaller de anglosaksiske kriteriene. Disse prosessene blander seg ikke, men blir derimot håndtert parallelt og til tider i en hybrid form. Denne minner om Levitt og Glick Schiller (2004) sin beskrivelse av migrantopplevelsen som en form for dreieskive eller pendel (*pivot*). Denne pendelen svinger mellom det nye landet og en transnasjonal inkorporering. Den er i stand til å svinge fram og tilbake og endre retning over tid. Forskjellen mellom de to består i at mens Levitt og Glick Schiller har fokus på at resultatet blir en kombinasjon av full assimilering og transnasjonal tilhørighet, ikke enten eller, så mener Ramírez at disse to prosessene, den amerikanske og den meksikanske identiteten, ikke nødvendigvis kombineres, men eksisterer parallelt. Ramírez vedgår imidlertid at det også kan oppstå en hybrid form for identitet.

3.3 Transnasjonal tilnærming til migrasjon

Vertovec (2009: 2) definerer transnasjonalisme som langvarige forbindelser på tvers av grenser, utvekslingsmønstre, tilknytning og sosiale formasjoner som går på tvers av nasjonalstater, «sustained cross-border relationships, patterns of exchange, affiliations and social formations spanning nation-states». Hvordan migranter tilpasser seg et bosettingsland samtidig som de opprettholder bånd til sine opprinnelsesland er det Odden (2018: 79) kaller *den transnasjonale tilnærmingen til migrasjon*. Transnasjonalisme ble først brukt på 1960- og 1970-tallet av økonomer og statsvitere som hadde behov for å beskrive prosesser som gikk på tvers av landegrenser og ble etter hvert tatt i bruk av migrasjonsforskere (Odden 2018: 79). Før 1990-tallet hadde migrasjonsforskningen hovedsakelig et fokus på migranternes tilpasning i det nye samfunnet, men på dette tidspunktet skiftet fokuset over på å også inkludere migranternes bånd til hjemlandet (Vertovec 2009: 13). Odden (2018) beskriver de transnasjonale praksisene og *sosiale overføringer* i tillegg til hvordan det å være transnasjonalt orientert påvirker integreringsprosesser. Et sentralt spørsmål Odden (2018) stiller er om det svekker tilknytningen til bosettingslandet når man opprettholder sterke bånd til hjemlandet. For å snu litt på dette, kan det tenkes at når en person har svak tilknytning til bosettingslandet, så får vedkommende en tilsvarende sterk tilknytning til opprinnelseslandet?

Glick-Schiller og hennes kolleger (Glick Schiller mfl., 1992 i Odden 2018: 81) definerer transnasjonalisme som

en sosial prosess der migranter utvikler og opprettholder sosiale felt som krysser geografiske, kulturelle og politiske grenser. [...] det som kjennetegner transmigrantene er at de handler, tenker og føler innenfor et felt av sosiale relasjoner som kobler sammen opprinnelseslandet og det nye hjemlandet.

Det er innenfor dette *transnasjonale sosiale felt* at transmigranter utformer sine hverdagsliv (Basch mfl., 1994 i Odden 2018: 81). Som nevnt, fra 1990-årene utviklet den vitenskapelige diskusjonen innen transnasjonale migrasjonsstudier seg blant annet fra å handle om tilpasningsprosesser innenfor én og samme nasjonalstat til å inkludere både mottakerland og senderland. Man snakket nå om transnasjonale grupper, i stedet for etniske grupper. «Et sentralt utgangspunkt her er at internasjonale migranter har flere identiteter, og at sterke bånd til hjemlandet ikke automatisk betyr svake bånd til vertslandet» (Odden 2018: 81). En migrant kan altså ha to forholdsvis like sterke identiteter. Så hvis informantene mine har en sterk

amerikansk identitet så trenger ikke det å bety at de har en svak meksikansk identitet, og vice versa.

Faist med kolleger (2013 i Odden 2018: 83) poengterer at «mye av den eksisterende forskningen på transnasjonal migrasjon har hatt et overdrevent fokus på geografisk mobilitet». Det er mange ikke-mobile migranter som har etablert seg i vertslandet og ikke nødvendigvis reiser tilbake til opprinnelseslandet. Disse migrantene kan imidlertid like fullt ha transnasjonale bånd og praksiser. Et stort antall meksikanske transnasjonale migranter til USA er ikke-mobile migranter. Odden (2018) snakker om *transnasjonale praksiser* og deler disse praksisene inn i forskjellige typer. En veldig vanlig form for *familiær transnasjonal praksis* er nettopp besøk i hjemlandet og kanskje til og med delvis bosetting deler av året, i tillegg til at familiemedlemmer fra hjemlandet kommer på besøk til bosettingslandet i en periode eller på ferie. Meksikanere som er førstegenerasjonsinnvandrere, kan ofte ikke reise til opprinnelseslandet fordi de bor udokumentert i USA. Å reise fra USA til Mexico er forholdsvis problemfritt, men når de reiser tilbake fra Mexico til USA får de problemer. Da vil de ikke slippe inn i USA igjen i og med at de ikke har oppholdstillatelse i landet. Imidlertid har flere meksikanere bosatt i USA fortalt meg om hvordan de selv eller familiemedlemmer reiser fram og tilbake på denne måten, men da må de ty til ulovlig kryssing av grensa, noe som koster en del og som er forholdsvis risikofylt. Andre generasjonen trenger ikke å forholde seg til dette hinderet i og med at de har amerikansk statsborgerskap. Noen reiser iblant på besøk til Mexico, enten på besøk til familie og venner eller til feriesteder i Mexico. Andre reiser aldri på besøk til Mexico, selv om de har mulighet til det.

Sosio-kulturelle transnasjonale praksiser er for eksempel språklig påvirkning. For eksempel kan besteforeldre og søskenbarn i Mexico lære litt engelsk fordi familiemedlemmene bor i USA, i tillegg til at de som bor i USA, som kanskje lærer mindre spansk på grunn av oppveksten i USA, kan lære spansk av besteforeldrene og andre familiemedlemmer som bor i Mexico. De mer subjektive og symbolske dimensjonene ved transnasjonalitet handler mer om hvordan migrantene føler rundt sin egen identitet. Mange migranter føler tilhørighet til ikke bare én, men to nasjonalstater. Den algeriskfødte migrasjonsforskeren Abdelmayek Sayad (2004 i Odden 2018: 86-87) snakker om *dobbelt fravær* og *dobbelt nærvær* for å beskrive forholdet migranter føler til opprinnelseslandet og bosettingslandet. Noen føler en avstand til begge land mens noen opprettholder og skaper et bånd til begge land. Mange migranter tenker

på der de bor, det fysiske hjemmet sitt, som hjemme, samtidig som de føler en kulturell tilhørighet til landet de har forlatt. Her er jeg tilbake til Levitt og Glick-Schiller (2004 i Odden 2018: 87) og deres skille mellom «måter å være på», *ways of being* og «måter å tilhøre på», *ways of belonging*. Det første uttrykket beskriver migranter som har hyppig kontakt med personer i opprinnelseslandet, men som ikke nødvendigvis føler tilhørighet til dette landet av den grunn. Det andre uttrykket handler om migranter som ikke har denne hyppige kontakten med hjemlandet, men som likevel føler en tilhørighet til det.

Spørsmålet om det er mulig å være en del av to samfunn samtidig diskuteres mye, både av forskere og politikere. Odden (2018: 95) trekker fram eksemplet om at flere land ikke tillater dobbelt statsborgerskap, noe som fram til nylig også gjaldt Norge. Odden (2018: 96) skriver at klassisk assimileringsteori tilsier at identifiseringen med hjemlandet vil avta etter en viss tid. Når det gjelder språk så er tendensen i USA at migrantenes språkkunnskaper avtar forholdsvis raskt gjennom generasjonene. I tredjegerasjonen, og i noen tilfeller i andregenerasjonen, har de allerede mistet morsmålet. Blant *hispanics* så er meksikanere et unntak når det gjelder andel utenlandsfødte, med kun 36,2 prosent (Rumbaut og Massey 2013). Det finnes tall som tyder på at denne andelen er ytterligere på vei ned (Flores 2017). Blant andre grupper *hispanics*, utenom puertoricanere, så er andelen utenlandsfødte mellom 57 og 67 prosent. Grupper med en lavere andel utenlandsfødte har vanligvis høyere andel morsmålsdød. Blant meksikanere i USA er denne andelen 24,3 prosent. Det vil si at en fjerdedel av alle meksikanere i USA snakker kun engelsk (Rumbaut og Massey 2013; Otheguy og Stern 2010). Hvilket land man er født i har altså noe å si for ens forhold til språk. I mine informanters tilfelle vil det si at de som ble født i Mexico har høyere sannsynlighet for å beholde det spanske språket lengre enn de som ble født i USA. På den andre siden fant Portes gjennom sitt prosjekt *Comparative Immigrant Entrepreneurship* (CIEP) at migranters bånd til hjemlandet ikke svekkes selv om man har lang botid i et annet land.

4 Metode

4.1 Metodebruk

Når et forskningsprosjekt har som mål å komme fram til mer statistisk generaliserbar kunnskap så velger man en kvantitativ metode. Da gjennomfører man standardiserte spørreundersøkelser med spørreskjemaer som er like for alle respondentene og resultatet blir kvantifiserbare talldata. Disse talldataene kan man da bruke til å generalisere. Hvis forskningsprosjektet derimot har som mål å gå mer i dybden på et tema eller et område, finne ut hva som ligger bak et fenomen og hvorfor, så velger man kvalitativ metode. «Vi søker gjennom de kvalitative metodene å identifisere hvordan *det sosiale* (det vil si samfunn i vid forstand) skapes ved handling, interaksjon og meningsdanning» (Tjora 2017: 28).

Jeg ønsket å snakke med mennesker om deres personlige erfaringer og få innsikt i deres livsverden, det vil si deres personlige tanker, opplevelser, meninger og følelser og av den grunn valgte jeg kvalitativt forskningsintervju, også kalt dybdeintervju (Tjora 2017). Jeg har imidlertid også kvantifisert en del av opplysningene informantene mine har gitt meg for å gi et mer oversiktlig bilde på fellestrekkene og forskjellene i informantenes liv og opplevelser.

Intervju som metode – tre typer

Det finnes flere typer intervjuer og Tjora (2017) snakker om tre typer intervjuer; dybdeintervjuer, fokusgrupper og fokuserte intervjuer. Jeg skal i det følgende si noe om disse tre intervjumetodene og argumentere rundt mitt eget metodevalg i dette prosjektet.

Et dybdeintervju er et semistrukturert intervju. Det er et lengre intervju som ofte varer en time eller mer, der det legges opp til en ganske fri samtale, men der forskeren på forhånd har definert noen spesifikke temaer som samtalen skal dreie seg rundt, ved hjelp av en intervjuguide som forskeren har utarbeidet på forhånd. Dybdeintervjuet benytter åpne spørsmål uten svaralternativer og det legges opp til at informanten skal reflektere rundt sine egne erfaringer og meninger knyttet til det aktuelle temaet. Digresjoner er velkomne i og med at de kan gi innsikt i aspekter ved temaet som forskeren ikke hadde tenkt ut på forhånd. Dette

gir imidlertid også noen utfordringer når det gjelder hvordan man skal forholde seg til denne informasjonen. Hvordan skal man for eksempel bruke disse dataene i analysen?

Fokusgrupper er en form for gruppeintervju. Forskeren samler en gruppe informanter for å diskutere ett eller flere spesifikke temaer. Fordelene med et gruppeintervju er mange. Det kan oppleves som tryggere enn et individuelt intervju i og med at man ikke sitter alene med forskeren, men sitter med andre informanter som, i mange tilfeller, har lignende meninger om temaet eller temaene som er oppe til diskusjon. Et gruppeintervju er også tidsbesparende med tanke på at man intervjuer flere personer på én gang. Interaksjonen mellom informantene kan også frembringe interessant informasjon. Informantene mobiliserer hverandre gjennom sine svar, det vil si at én informants uttalelse vil kunne framprovosere eller framkalle en annen informants tanker om temaet og det vil også kunne oppfattes som mer legitimt å dele sine tanker når man ser at det er andre som har like meninger. Eventuelt kan informantene også bli provoserte av de andres uttalelser og komme med motsvar. Tanken om at det er interaksjonen mellom informantene som gir den mest nyttige informasjonen bygger på et sosialkonstruktivistisk vitenskapssyn (Tjora 2017: 27-28, 123-24). Det er i møtet mellom menneskene at kunnskapen om samfunnet viser sitt sanne ansikt og utvikler seg videre.

Med alle disse fordelene ved fokusgrupper så kan man lure på hvorfor jeg ikke valgte denne metoden. Jeg ønsket imidlertid å snakke med hver person for seg og få deres *personlige* opplevelser. Det høres kanskje naivt ut å tro at jeg kan få fram en upåvirket, utelukkende personlig historie i og med at vi individer er uløselig knyttet til fellesskapet. Vi er både knyttet til og påvirket av andre individer, storsamfunnet og en rekke andre grupper og fellesskap. Det er disse som former hvem og hva vi er og hva vi mener, opplever og føler og hvordan vi handler. Jeg ønsket likevel å strippe ned situasjonen og la den individuelle informanten være i fokus, uten påvirkning fra andre informanter. Jeg fokuserte mye på å skape tillit og en avslappende atmosfære ved hvert intervju og informanten fikk selv velge sted (og som oftest tidspunkt) for gjennomføring av intervjuet. Selvsagt så er det mye annet informanten kan bli påvirket av. Forskeren selv, tidspunktet og stedet der intervjuet gjennomføres og en eventuell «gatekeeper», det vil si den personen som har introdusert forskeren for informanten, skaper forskningseffekt på en eller annen måte. Noe annet er uunngåelig (mer om forskningseffekt i kapittel 4.6).

Den tredje typen intervju er fokuserte intervjuer, tematisk begrensede intervjuer med kort lengde. Det er ikke nødvendigvis slik at man må ha et langt intervju, på over en time, for å få

en god datagenerering. Det er mulig å få godt materiale til analysen i etterkant på mye kortere tid. Tjora (2017) beskriver hvordan både han selv og flere andre forskere har tatt i bruk denne metoden og denne typen intervju kan eksempelvis vare i 20 minutter i snitt. En slik metode krever at man planlegger og definerer temaene grundig i forkant av intervjuet. I tillegg er det ikke rom for at informantene kan snakke om noe annet enn de forhåndsdefinerte temaene. Det er de sistnevnte punktene her som gjorde at jeg ikke ville bruke fokusert intervju som metode. Jeg ønsket å ha en åpen samtale hvor det var rom for det spontane samtidig som det var god tid til å snakke om de forhåndsdefinerte temaene som jeg måtte ha svar på. Selvsagt måtte jeg gjøre et grundig arbeid på forhånd med å utarbeide intervjuguiden, men den var semistrukturert. Det vil si at spørsmålene jeg ønsket å få svar på var åpne og skrevet ned på forhånd. Samtidig var det ikke tvingende nødvendig å stille alle spørsmålene i en bestemt rekkefølge og noen av spørsmålene trengte jeg ikke å stille i det hele tatt i og med at informantene ved flere anledninger svarte på disse spørsmålene i forbindelse med andre spørsmål.

Utfordringer med dybdeintervju som metode

Det semistrukturerte intervju, eller dybdeintervju, kan by på utfordringer. Jeg opplevde spesielt ved ett tilfelle at jeg nærmest ble et mikrofonstativ. Denne informanten hadde mye å si og det var en god del digresjoner. Det var en del interessante ting han fortalte, men det var dessverre ikke alt som var relevant for temaet for dette prosjektet. I og med at han hadde så mye på hjertet så ble det også et veldig langt intervju.

Det er fordeler og ulemper ved de fleste metoder. Jeg brukte dybdeintervju fordi det var det som falt meg mest naturlig. Fordelene jeg opplevde med denne metoden var at informantene raskt virket komfortable i intervjusituasjonen og fortalte mye om seg selv og sine erfaringer. Selv om jeg som intervjuer styrte mye av gangen i samtalene så var det, som nevnt, en del digresjoner. Innholdet i disse digresjonene varierte, og jevnt over kom det en del interessant informasjon ut av dem. Likevel var digresjonene noen ganger ikke så relevante for det sentrale temaet. En annen ting som viste seg å bli en utfordring var at informantene var personlighetsmessig og aldersmessig så forskjellige. Noen skravlet i vei, mens andre måtte jeg nærmest hale svarene ut av. Når det gjelder disse sistnevnte informantene så måtte jeg jobbe hardt for å ikke legge ord i munnen på dem. Alt dette tatt i betraktning så viste det seg at dybdeintervjuet, den semistrukturerte samtalen, fungerte omtrent slik jeg hadde sett det for meg på forhånd.

4.2 Intervjuguiden

En intervjuguide er et manuskript som strukturerer intervjuforløpet mer eller mindre stramt. Guiden kan enten inneholde noen temaer som skal dekkes, eller være en detaljert rekkefølge av omhyggelig formulerte spørsmål. Når det dreier seg om det semistrukturerte intervjuet [...], vil guiden inneholde en oversikt over emner som skal dekkes, og forslag til spørsmål (Kvale and Brinkmann 2015).

Under utarbeidingen av intervjuguiden tenkte jeg mye på at den skulle bidra til at intervjuet skulle bli best mulig *tematisk* sett. Det vil si at jeg jobbet for å strukturere guiden tematisk slik at den begrepsmessige struktureringen av intervjuene i analysen ville være lettest mulig, samtidig som det skulle være mye rom for spontanitet for å øke sannsynligheten for levende og uventede svar fra informantene (Kvale and Brinkmann 2015: 163). Et intervju må også være *dynamisk*. Det vil si at spørsmålene i intervjuet må fremme et positivt samspill mellom intervjuer og informant, holde samtalen i gang og stimulere informantene til å dele mest mulig. Det er også viktig at spørsmålene er frie for akademisk språk. Spørsmål med akademisk språk er ikke et godt dynamisk spørsmål. Kvale og Brinkmann (2015) forteller om den uerfarne sosiologen Sennett som brukte en veldig direkte, begrepsmessig framgangsmåte da han intervjuet medlemmer av Boston-eliten. Ved teen i Somerset-klubben ba han en eldre Boston-husmor om å beskrive sin identitet. Han fikk 'Hva, unge mann?', til svar. Et frontalangrep er sjelden en god strategi for å få informasjon fra andre (Sennett 2004: 41 i Kvale and Brinkmann 2015: 163). Det lønner seg som oftest å gå mer taktfullt fram, spesielt når det dreier seg om sensitive temaer. Jeg gikk for den taktfulle framgangsmåten, fordi både teorien og egen erfaring tilsier at det er slik man slipper lettere inn og lengre inn på mennesker. Jeg kjente ingen av informantene, bortsett fra to, før jeg skulle intervju dem. Det gjorde at jeg var avhengig av at framgangsmåten min lyktes. Jeg mener selv at jeg lyktes godt. For eksempel delte de fleste informantene villig sine tanker, følelser, kunnskap og erfaringer med meg. Det skal sies at jeg tok i bruk noen akademiske begreper som forvirret noen av informantene, for eksempel forskjellen på hovedspråk og morsmål – *main language* og *mother tongue*. Det førte imidlertid ikke til de store utfordringene i intervjusituasjonen og det var mest meg som la merke til dette.

Selve spørsmålene formulerte jeg tydelig på forhånd. Jeg ønsket å få svar på alle spørsmålene fra samtlige informanter slik at det ville bli mulig å sammenligne informasjonen jeg fikk fra de forskjellige informantene.

Jeg formulerte intervjuguiden på både engelsk og spansk. Jeg antok at jeg kom til å få bruk for spansk mye mer enn engelsk, men der viste det seg at jeg tok feil. Jeg brukte engelsk mest og kun noe spansk. Derfor ble det intervjuguiden på engelsk jeg fikk mest bruk for. Jeg hadde på forhånd basert meg på kommunikasjonen jeg har med de to personene jeg kjente fra før, der spansk er vårt fellesspråk. På dette området fikk jeg meg altså en aha-opplevelse.

Intervjuguiden har jeg lagt inn som vedlegg 1. Det er viktig å understreke at den vedlagte intervjuguiden var den opprinnelige intervjuguiden. Etter hvert som jeg intervjuet flere og flere informanter så ble det en del justeringer på hvordan jeg formulerte meg og hvordan jeg vektla spørsmålene. Enkelte formuleringer ble også muntlig justert underveis ved behov. En mangel i intervjuguiden jeg oppdaget etter hvert handler om praktisering av meksikanske tradisjoner. Jeg innså at jeg burde ha skriftlig presisert klare eksempler på hva jeg definerer som meksikanske tradisjoner. Mangelen på dette førte til at det ble litt forskjellig i hvert intervju hvilke tradisjoner og fester som ble nevnt. Jeg burde også ha tatt med eksempler på tradisjoner som praktiseres i USA, fordi det var det flere informanter som nevnte og sammenlignet disse med meksikanske tradisjoner.

Rekkefølgen på spørsmålene ble noen ganger omtrent slik som spørsmålene står i intervjuguiden, men i mange intervjuer ble rekkefølgen stokket om på. Flere ganger skyldtes det rett og slett at informanten hadde gitt et lengre svar som dekket flere av spørsmålene på én gang. Da måtte jeg naturlig nok hoppe over noen spørsmål eller rokke om på rekkefølgen på spørsmålene. Noen ganger var det ting informanten nevnte som ga et hint om noe annet og at det derfor ble naturlig å hoppe til et annet spørsmål. Noen ganger glemte jeg et spørsmål og hoppet over av den grunn, men jeg sjekket mot slutten av intervjuet at jeg hadde dekket alle temaene. En ting som skjedde i alle intervjuene, var at jeg omformulerte spørsmålene sammenlignet med formuleringene i intervjuguiden. Det skyldtes at noen av spørsmålene inneholdt for akademisk språk eller begreper som informantene ikke hadde noe forhold til eller som de kunne misforstå. I de første intervjuene hadde jeg ikke kommet inn i rollen godt nok ennå og jeg prøvde å holde meg veldig til formuleringene i intervjuguiden. Det førte til noen misforståelser og behov for omformuleringer. Slik lærte jeg mye om hvordan jeg skulle

justere spørsmålsformuleringene slik at det ble greit for informantene å forstå spørsmålene uten at jeg endret nevneverdig på eller forenklet det jeg skulle spørre om.

4.3 Rekruttering av informanter

Hovedregelen for utvalg i kvalitative intervjustudier er at man velger informanter som av ulike grunner vil kunne uttale seg på en reflektert måte om det aktuelle temaet. Vi kaller slike utvalg for strategiske eller teoretiske. Informantene er ikke tilfeldig utplukket for å representere en populasjon, slik som i kvantitative surveyundersøkelser. I noen tilfeller vil en informant representere først og fremst seg selv, men vil også i den senere analysen kunne stå som representant for et syn eller en posisjon. Dette vil i så fall komme fram i analysen (Tjora 2017: 130).

Jeg planla å be om intervjuer med noen av vennene mine i Georgia som var aktuelle kandidater og videre be dem om å få tak i flere informanter til meg. I tillegg planla jeg å be informanter jeg kom til å få om å sette meg i kontakt med andre aktuelle personer igjen. Det viste seg å være komplisert å starte prosessen før jeg kom til Georgia i og med at jeg var i Oslo og de var i Atlanta. Selv da jeg var til stede i Atlanta og kunne forklare vennene mine ansikt til ansikt hva slags personer jeg var ute etter så viste det seg likevel at de ikke helt forsto hva jeg var ute etter. Etter hvert så fant de heldigvis flere aktuelle kandidater til meg. I mellomtiden tok jeg også selv kontakt med Juan som jeg leste om i noen nyhetsartikler som tok for seg *DACA*-studenter i Georgia som er involvert i en protestbevegelse som jobber for at *DACA*-studenter skal få betale det samme i skolepenger som andre studenter bosatt i Georgia, såkalt *in-state tuition*.

Man kan si at jeg fikk tak i mine informanter ved hjelp av en blanding av en snøballmetode og *gatekeepers* (Tjora 2017). Juan tok jeg kontakt med selv, men kontakt med Patricia fikk jeg ved å spørre Juan om han kjente noen. Det samme spørsmålet stilte jeg Patricia som satte meg i kontakt med Mariana, som igjen satte meg i kontakt med venninnen Marta. Dette vil jeg kalle klassisk snøballmetode. Ved å spørre vennene mine så fikk jeg tak i mange informanter. De endte opp som *gatekeepers* for 11 av informantene mine, i tillegg til at jeg intervjuet to av

vennene mine. Og Lucía, ei av de 11 informantene jeg fikk kontakt med via vennene mine, satte meg i kontakt med Adriana. Til sammen intervjuet jeg 18 personer.

Da jeg startet dette prosjektet, var jeg usikker på hvor mange informanter jeg burde intervju. Det var viktig å ha mange nok informanter, men heller ikke så mange at det ville bli for mye informasjon og dermed vanskelig å analysere all informasjonen. Det første oppholdet i Georgia varte omtrent fire uker. I og med at det var sommerferie så viste det seg å ikke være helt enkelt å få tak i folk. I tillegg tok det litt tid før ideen modnet hos vennene mine. De trengte litt tid til å få en klar forståelse av hvilke mennesker jeg var ute etter å snakke med. Etter hvert kom de på flere og flere personer jeg kunne intervju. Jeg fikk til slutt ni informanter i løpet av dette første oppholdet. Jeg fikk fort en følelse av at dette var for få informanter, spesielt i og med at kun tre av de ni var født i USA. I tillegg var kun to av dem menn. Det ble en veldig skjevdeling i utvalget, spesielt med tanke på fødested som er så sentralt i dette prosjektet. Datagenereringen hadde ikke nådd et metningspunkt og jeg endte derfor opp med å reise til Georgia én gang til i september/oktober. Dette oppholdet ble av praktiske og økonomiske årsaker på kun to og en halv uke. Denne gangen var det høst og stort sett vanlig hverdag og det var dermed litt lettere å få tak i folk. Jeg kom i mål og jeg endte totalt opp med ti personer født i Mexico og åtte personer født i USA, et jevnt fordelt utvalg når det gjelder fødested. Når det gjelder kjønn så er de 13 kvinner og fem menn. Kjønnsmessig ble utvalget imidlertid fortsatt skjevdelt, men kjønn er ikke sentralt i dette prosjektet. Derfor ser jeg ikke på det som problematisk i denne sammenhengen.

Snøballmetoden

Snøballmetoden kan brukes i litt varierende form, men den handler i bunn og grunn om å spørre allerede rekrutterte informanter om forslag til flere informanter (Tjora 2017). Det kan ofte være vanskelig å rekruttere informanter på et sted hvor forskeren selv er ukjent, og det kan dermed være god hjelp i de allerede rekrutterte informantene sine nettverk. Informantene kjenner ofte personer som er aktuelle for prosjektet. Imidlertid kan en ulempe være at det blir lite variasjon i utvalget av informanter. Nye informanter kan ende med å bli rekruttert fra samme sosiale gruppe og man risikerer å få lite varierte data.

Jeg anvendte denne metoden ved at jeg spurte den første informanten min, Juan, om hjelp til å finne flere informanter. Han fant en informant til, som fant en informant til, som igjen fant en informant til. Jeg intervjuet ei av venninnene mine og hun og ei annen skaffet meg mange av

informantene mine. Ei av informantene som jeg fikk intervjuet takket være venninnene mine satt meg i kontakt med enda en informant til, og det er også klassisk snøballmetode.

Imidlertid, i og med at venninnene mine satt meg i kontakt med en såpass stor andel av informantene mine – 11 personer – så er det altså mulig å argumentere for at metoden jeg har brukt er en litt annen, nemlig at disse to venninnene har fungert som såkalte *gatekeepers*, «portvoktere».

Gatekeepers

Gatekeeping handler kort sagt om å filtrere. Begrepet brukes mye innen media og journalistikk, og der handler det om at nyhetene som til syvende og sist når leserne gjennom aviser og så videre har vært gjennom en utvelgelses- og filtreringsprosess (Shoemaker og Vos 2009). I denne sammenhengen har noen få personer, mine venninner, valgt ut et større antall av mine informanter, og de har foretatt avveininger når det gjelder hvem de har valgt å kontakte på mine vegne. De kan ha vært strategiske – bevisst eller ubevisst – og har filtrert vekk aktuelle kandidater uten at jeg engang har fått vite om dem. Det kan tenkes at de har en personlig agenda og ønsker at temaet og menneskene jeg forsker på skal fremstilles på en spesiell måte. Dette er spesielt aktuelt å ta med i vurderingen i og med at de selv er del av den gruppa jeg forsker på. Jeg har altså hatt to *gatekeepers*, portvoktere, som kan ha foretatt strategiske valg da de hjalp meg med å få tak i informanter. Utvalget kan dermed tenkes å ha blitt mindre variert enn det kunne ha vært hvis for eksempel jeg hadde plukket ut alle informantene selv. Denne kritikken kan imidlertid sies å være nesten like aktuell for snøballmetoden. Ved å bruke snøballmetoden kan man risikere at informantene finner nye informanter innen det samme nettverket eller samme sosiale gruppe.

4.4 Gjennomføringen av intervjuene

I snitt varte intervjuene i én time og 42 minutter, men lengden på hvert intervju varierte. Det lengste intervjuet varte i nesten tre timer, mens det korteste varte i underkant av en time. Det var forskjellige grunner til at intervjuene varierte i lengde. Noen var veldig pratsomme, andre var lite pratsomme og noen måtte jeg jobbe en del for å få klare svar ut av.

Sted for gjennomføring av intervjuene kan påvirke hvor vellykket intervjuet blir (Repstad 2007: 86-87). Et sted der man kan gjennomføre intervjuet uforstyrret er viktig. Man bør velge et nøytralt sted eller et sted der informanten føler seg hjemme for at informanten skal føle seg komfortabel og åpne seg mest mulig under intervjuet. Hvis man velger et sted der informanten er ukjent eller føler seg ille til mote så er det vanskelig å skape en avslappet stemning og få vedkommende til å åpne seg. Hvis man velger å gjennomføre intervjuet hjemme hos informanten så er det viktig å sjekke på forhånd at man kan sitte der uforstyrret. En annen fordel med å gjennomføre intervjuet hjemme hos informanten, i tillegg til å skape en avslappende og trygg stemning, er at man kan dra nytte av bilder og andre gjenstander for å få samtalen i gang. Man kan også lære en del om informanten ved å se bosted og personlige gjenstander.

I og med at oppholdene i Atlanta var tidsbegrensede var jeg avhengig av velvillige informanter som ville stille opp til intervju de dagene jeg var der. Jeg var veldig heldig på det området. De aller fleste informantene, når jeg først hadde opprettet kontakt med dem, var ledige for intervju på forholdsvis kort varsel. Det var dermed lite behov for forhandling om tidspunkt. Det var stort sett de to venninnene mine som forhandlet på mine vegne i de tilfellene det var aktuelt og nødvendig.

Ved starten av hvert intervju gjorde jeg et poeng av å være blid, imøtekommende, åpen og positiv. Bygging av tillit, spesielt når det er et sensitivt tema det skal snakkes om, er viktig for å få et fruktbart intervju. Hvis informanten føler at hun ikke kan stole på at intervjueren behandler informasjonen på en riktig måte så forteller hun mindre. Dynamikken var positiv, og praten fløt godt i de fleste intervjuene. Mange var pratsomme og åpne mens noen var reserverte og forsiktige som personer og det måtte litt mer innsats til fra min side for å få svar på spørsmålene mine. Det var kun i ett intervju jeg fikk følelsen av at informanten følte et ubehag rundt å snakke om temaet. Likevel delte han mye informasjon om seg selv og sitt liv med meg. Det virket som ubehaget handlet mest om temaet og ikke meg som intervjuer. Det var til tider jeg følte meg nærmest overveldet over tilliten informantene viste meg, og jeg følte veldig på ansvaret som ligger i å behandle slike opplysninger på en forsvarlig og riktig måte. Dessverre er det veldig mye av det informantene mine fortalte meg som ikke kommer med i denne oppgaven.

Alle intervjuene ble gjennomført som individuelle intervjuer, bortsett fra ett. Juan, den første personen jeg intervjuet, insisterte på å bli med da jeg intervjuet hans venninne, Patricia. Jeg

fikk ikke noe klarhet i hvorfor han ønsket å bli med. Det følte seg nemlig feil der og da å stille spørsmålet. Jeg jobbet med å bygge tillit og ville nødvendigvis miste en informant. Juan satt heldigvis stille og observerte under hele intervjuet med Patricia. Han blandet seg ikke inn i samtalen og det virket ikke som Patricia lot seg påvirke av hans nærvær.

4.5 Ethiske utfordringer

I et forskningsprosjekt vil det alltid oppstå noen etiske utfordringer. Dette prosjektet er ikke et unntak, snarere tvert imot. I det følgende vil jeg ta for meg de etiske utfordringene jeg har kjent mest på, håndtering av lyddata, det faktum at halvparten av mine informanter er udokumenterte, og at noen av informantene er mindreårige.

Håndtering av lyddata

I dette prosjektet har jeg samlet inn sensitive data i form av lydopptak. Alle intervjuene ble tatt opp på digital lydopptaker og overført til en minnepinne så raskt som mulig etter intervjuet. Jeg overførte ikke til datamaskin i og med at jeg hadde med sensitive data å gjøre. Datamaskinen er koblet opp til internett og opplasting til skybasert lagring og så videre og dermed er det ikke regnet som beskyttet og sikkert nok. Minnepinnen har alltid ligget på et sikkert sted og har kun vært håndtert av meg. Dermed har sikkerheten rundt de innsamlede dataene blitt ivaretatt etter krav fra NSD (Norsk senter for forskningsdata).

Udokumenterte

Et viktig moment å ta hensyn til i et forskningsprosjekt er om informanten kan komme til skade på noen som helst måte (Tjora 2017: 175). I dette prosjektet, som i samfunnsforskning generelt, så er det ikke fortrinnsvis snakk om fysisk skade. Halvparten av mine informanter er i utgangspunktet udokumenterte, altså uten permanent lovlig opphold i USA. Ved å stille opp til intervju og dele så mye informasjon om seg selv med en fremmed kan de potensielt sette seg selv og familien i en vanskelig situasjon. Hvis informasjonen disse menneskene har delt med meg ender i gale hender vil de selv eller deres familiemedlemmer i verste fall kunne bli deportert. Mitt valg av tema og metode kan altså få livsendrende følger for mange mennesker. Det er et ansvar som er svært overveldende og som jeg tar på høyeste alvor.

Det som imidlertid må understrekes er det faktum at av de åtte personene som er såkalt udokumenterte så har sju DACA-status. Det vil si at de per definisjon ikke er udokumenterte. De har midlertidig lovlig opphold i USA gjennom DACA (se kapittel 2.4) og mulig å fornye. Sånn sett så er ikke informantene like utsatte selv, men alle foreldrene til disse sju er udokumenterte. I tillegg er en del av foreldrene til de informantene som er amerikanske statsborgere eller har permanent opphold også udokumenterte. Det virket imidlertid ikke som informantene tenkte så mye på denne problemstillingen under intervjuene. Selv tenkte jeg ikke på dette aspektet på forhånd. Jeg tenkte hovedsakelig på informantene selv.

Temaene og spørsmålene jeg tok opp i intervjuene kan også tenkes å ha hatt en påvirkning på informantene. Jeg kan for eksempel ha rippet opp i ubehagelige minner, savn, traumer, og lignende. Jeg har ingen mulighet til en terapeutisk bearbeiding av dette. Min måte å bidra på dette området var å starte alle intervjuer med å understreke for informantene at de sto fritt til å la være å svare på spørsmål uten å måtte begrunne det, i tillegg til å garantere informantene anonymitet. Jeg var også nøye med å alltid være hensynsfull, å være våken overfor eventuelt ubehag informanten kunne føle og hele tiden kommunisere trygghet og tillit.

Mindreårige

I tillegg til den udokumenterte statusen så var fire av informantene mindreårige på det tidspunktet jeg intervjuet dem. Én var 13 år gammel, én var 15 og to var 16 år gamle. Før jeg intervjuet disse fire så tok jeg en samtale med foreldrene deres og fikk samtykke og underskrift på samtykkeskjema fra dem. Foreldrene viste seg å være veldig positive til å la barna sine stille til intervju. Familiene til tre av disse fire yngste er venner med mine venner. I og med at mine venner gikk god for meg så opplevde jeg det som at det ikke var like vanskelig å få samtykke fra foreldrene som det kanskje hadde vært hvis jeg hadde vært en helt fremmed uten kontakter. Et tillitsforhold viste seg dermed å være lett og raskt å bygge opp. Den fjerde mindreårige informanten var Sandra, jenta som flytta til USA på grunn av farens arbeid. Altså familien hennes oppholder seg lovlig i USA, på fars arbeidsvisum. De har dermed ingenting å frykte med tanke på deportering eller liknende.

Å intervju mindreårige tenkte jeg at kunne bli krevende med tanke på den lave alderen deres og lite livserfaring, og det viste seg at jeg fikk delvis rett. 13-åringen og den ene 16-åringen var lite pratsomme og jeg måtte jobbe for å få informasjon ut av dem. Den andre 16-åringen, Sandra, pratet greit, men det ble et ganske kort intervju. 15-åringen, imidlertid, skravlet i vei.

Hun er ei veldig sprudlende jente med masse energi og mye å fortelle. Jobben min ble stort sett å holde henne på sporet temamessig og bare la henne skravle. Intervjuet med henne ble ett av de lengste jeg hadde. De andre tre var av de korteste jeg hadde.

4.6 Forskningseffekt

Forskningseffekt handler om den påvirkningen forskeren og forskningsprosjektet har på de studerte. Veldig mange aspekter kan tenkes å ha en påvirkning på de studerte. De jeg mener er mest aktuelle i dette forskningsprosjektet er sted og tidspunkt for intervjuet, forskeren (kjønn, alder, status, væremåte, påkledning og språk), temaet for forskningsprosjektet og spørsmålene som stilles, og kulturforskjeller mellom informant og forsker.

Sted og tidspunkt for intervjuene

Som tidligere nevnt så ga jeg alle informantene mine mulighet til å velge selv hvor de ville møtes for intervju. Det endte opp med en variasjon av type møtesteder. Fem personer valgte hver sin Starbucks-kafé og seks personer valgte sitt eget hjem. Tre av intervjuene ble avholdt hjemme hos vennene mine. De resterende fire intervjuene foregikk på en kafé, et spisested, et kjøpesenter og i en kirke. Det var viktig for meg at informantene fikk velge sted for intervjuet selv, for jeg ville at de skulle føle at de hadde kontroll på situasjonen. Jeg ser på denne delen av prosjektet som sentral for oppbygging av tillitsforholdet og tryggheten mellom informant og meg som forsker. Samtidig var det stor forskjell på møtestedene når det gjelder distraksjoner og støy, noe jeg opplevde som svært krevende.

Tidspunktene for intervjuene var selvsagt styrt av at jeg var i Georgia i et avgrenset tidsrom, men det var informantenes jobb og andre forpliktelser som hovedsakelig styrte tidspunktene for intervjuene. Det var delvis jeg selv, men også mye venninnene mine som forhandlet fram møtetidspunktene. Det var flere intervjuer der jeg måtte hive meg rundt og kjøre av gårde på kort varsel, men det var stort sett uproblematisk i og med at det nettopp var intervjuene jeg var i Georgia for. Imidlertid er det store avstander og en del trafikk i Metro Atlanta, det vil si området rundt Atlanta der informantene mine bor, så det ble noen forsinkelser til enkelte intervjuer fra min side.

Forskeren

Slik Elstad (1981 i Repstad 2007: 92) påpeker at *kvinnelige intervjuere får langt flere opplysninger enn mannlige intervjuere om kvinners helse i intervjuundersøkelser*, mener jeg at jeg har hatt en fordel i mitt forskningsprosjekt ved at jeg er kvinne. Mine informanter er 13 kvinner og fem menn. Basert på det Elstad sier så har jeg muligens fått flere opplysninger av mine kvinnelige informanter enn jeg ville fått hvis jeg var mann, og samlet sett så har jeg derfor fått flere opplysninger av mine informanter enn en mann ville ha fått. Sånn sett så kan man samtidig si at jeg har fått desto færre opplysninger av mine mannlige informanter. Det er imidlertid ikke inntrykket jeg fikk da jeg gjennomførte intervjuene, men det kan tenkes at det ligger noe i det. Kjønn er noe vi ikke kan gjøre noe med og i intervjusituasjonen må vi bare tilpasse oss og kompensere. Jeg er en del eldre enn informantene mine så kjønnsforskjellene var ikke kilde til noen eventuelle misforståelser. For eksempel var det ikke noen interesse for meg som kvinne fra mennenes side, noe som kan være en mulig utfordring i og med at forholdet mellom informant og forsker kan bli ganske nært når man skal bygge tillit. Imidlertid er dette en mer aktuell problemstilling under et feltarbeid som varer over lengre tid og ikke fullt så aktuelt når man kun gjennomfører et intervju over én til to timer og kanskje aldri møtes igjen.

På tidspunktet for intervjuene så var informantene mine i alderen 13 til 26 år og jeg selv var 35 år gammel. Jeg er altså en del eldre enn alle mine informanter. En slik aldersforskjell kan gi flere forskjellige utfall. For de yngste informantene er aldersforskjellen så stor at forskeren er den voksne som intervjuer dem, barna. Informantene ser dermed på forskeren som en autoritet og det kan skape usikkerhet og føre til overdreven høflighet. Riktignok kan lignende reaksjoner også oppstå som en effekt av at forskerens kjønn er det motsatte av informantens (Repstad 2007: 93). Informantene kan fort se på den eldre forskeren som en som vet alt og som de kan få bekreftelse fra. Under intervjuet med den yngste informanten, Felix, fikk jeg spesielt følelsen av at han så på meg som den voksne, som en autoritet som han måtte respektere. Han virket overdrevent høflig og forsiktig. En annen utfordring med en så ung informant var at han var lite reflektert sammenlignet med de eldre informantene, spesielt de som er dobbelt så gamle som ham. Sånn sett så var det veldig forskjellige intervjuer jeg hadde med de forskjellige informantene. Nivået av refleksjon i intervjuene var tydelig proporsjonalt med alderen til informantene. Imidlertid så gjorde jeg et poeng av å tilpasse meg til de forskjellige informantene slik at slike forskjeller skulle være minst mulig framtrepende og

dominerende i intervjusituasjonen. Jeg mener at jeg lyktes jevnt over godt med dette. Spesielt med noen av de eldste informantene så fikk jeg følelsen av at aldersforskjellen ikke førte til noen nevneverdig forskningseffekt.

Ifølge Repstad (2007: 67-68) så spiller ofte forskerens kjønn en større rolle i egen kultur og ikke så mye i fremmede kulturer. I andre kulturer oppleves man primært som «hvit» eller «rik» og dermed er kjønn mindre viktig. En viktig faktor som kan ha gitt forskningseffekt er derfor det faktum at jeg er «hvit» og den statusen som følger med det. For halvparten av informantene mine så er dette spesielt relevant fordi de selv er udokumenterte mens jeg er en utlending som har reist fra mitt eget hjemland og til USA uten problemer. Jeg har pass og andre nødvendige papirer, noe som gir meg en høyere status enn dem. Dette er et faktum jeg syns er svært ubehagelig og jeg gikk bevisst inn for å forsøke å hviske ut disse eventuelt opplevde forskjellene. Mine følelser rundt dette temaet fører i seg selv imidlertid til forskningseffekt.

Som jeg allerede har nevnt flere ganger så har jeg vært veldig nøye med hvordan jeg oppfører meg og forholder meg til informantene mine og andre tilknyttede personer. Dette var et sentralt fokus gjennom hele oppholdet i Georgia. På den måten håpet jeg at min væremåte ville få minst mulig negativ påvirkning på informantene og at de skulle åpne seg mest mulig. Jeg føler at denne framgangsmåten virket og at jeg ble behandlet vennlig av informantene. Påkledning og språk handler også om væremåte. Å gå nøytralt og pent kledd kan være en god idé for at påkledningen skal gi minst mulig forskningseffekt. Jeg presenterte meg selv som forsker overfor informantene og jeg var uformelt kledd, i lette sommerklær, noe som kan ha hatt en påvirkning på informanten. Spesielt i juli måned så var det ekstremt varmt og det var naturlig å gå i kortbukser. Informantene kan ha blitt mer avslappet når de så at jeg var så uformell i klærne og i væremåte generelt. Det kan på den andre siden tenkes at de ikke tok meg helt seriøst når de så den uformelle stilen. Jeg fikk stort sett inntrykk av det førstnevnte. Språket mitt var også gjennomtenkt. Det var kanskje til tider uformelt, men aldri vulgært og upassende. At det var uformelt var meningen, slik at informantene skulle få tillit til meg og være komfortable i intervjusituasjonen. Dette med å bruke *dynamisk*, hverdagslig språk har jeg allerede diskutert.

Tema for forskningsprosjektet og spørsmålene

Da jeg presenterte temaet mitt for informantene fortalte jeg ganske kort at det handlet om meksikansk identitet blant meksikanere i USA. Etter hvert som jeg gjennomførte flere intervjuer så ble jeg mer og mer presis i hvordan jeg presenterte forskningsprosjektet for informantene. Hele veien gjennom arbeidet med dette prosjektet så har jeg vært veldig opptatt av at hovedfokuset ikke skal være politikk, selv om politikk riktignok er et tema som gjennomsyrrer det meste som skjer i samfunnet. Spesielt gjelder dette et slikt tema som migrasjon. At det er mange personer med meksikansk bakgrunn i USA er allment kjent, og under Trump-administrasjonen har det blitt et enda større søkelys på udokumenterte migranter i USA. Da jeg valgte tema for dette forskningsprosjektet våren 2016 så var det ennå Barack Obama som var president i USA. Det var Obama som innførte DACA-programmet i 2012 for å lette situasjonen for udokumenterte unge mennesker i USA slik at de kunne få en bedre hverdag. Barn og ungdom som ble tatt med av foreldrene sine til USA som barn «through no fault of their own» ble nærmest et mantra i denne forbindelse. Disse barna og ungdommene hadde ikke hatt noe å si da de ble tatt med til USA uten papirer. Det er ikke de selv som har valgt å ha begrensede muligheter når det gjelder førerkort, studier, bolig og så videre. Det har vært veldig blandet mottakelse av DACA-programmet. Udokumentert ungdom har fått veldig nytte av DACA, mens det har vært mange som har vært veldig imot det. Det er velkjent at det ofte blir satt et likhetstegn mellom såkalte «ulovlige innvandrere» – *illegal immigrants* – og meksikanere. Mexikanere som gruppe utsettes for både en til tider svært negativ retorikk og generell diskriminering i det amerikanske samfunnet. Kort fortalt så er det disse tingene som fort dukker opp i folks tanker når jeg presenterer temaet mitt. Dette er høyst relevant bakgrunnsinformasjon om temaet mitt, selv om det ikke er det som er hovedfokuset i prosjektet. Jeg er interessert i hvordan meksikansk ungdom som bor i USA forholder seg til og praktiserer sin meksikanske identitet. Hovedfokuset er altså ikke på politikken som Trump-administrasjonen fører, men det er den virkeligheten mine informanter lever i og automatisk formes av.

Mine informanter er 1,5-generasjonsinnvandrere og andregenerasjonsinnvandrere, og jeg analyserer hvordan disse to gruppene meksikanere forholder seg til og utøver sin meksikanske identitet mens de bor og vokser opp i USA. Jeg var veldig klar over før jeg startet å intervju informantene at temaet mitt fort kunne misforstås og derfor la jeg vekt på å forklare tydelig for informantene hva det var for slags informasjon jeg var ute etter. Jeg åpnet for at de kunne

stille spørsmål til meg om det de måtte lure på for å forstå mer av hva det var jeg drev med. Imidlertid er det viktig å finne en balanse når det gjelder å gi nok informasjon til informantene slik at man som forsker får relevante svar og informasjon, samtidig som man ikke gir for mye informasjon slik at man nærmest leder informantene til å gi svar man ønsker å høre. Informantene kan også ende opp med å gi forskeren informasjon som de tror at forskeren vil høre, men som ikke egentlig stemmer eller som er overdrevet.

Det er altså viktig å forklare for informantene hva slags informasjon som man er ute etter, men samtidig ikke for mye. Spesielt når det handler om et såpass betent tema, som er tilfelle her, så er det viktig å klargjøre rammene for samtalen. På tross av at metoden jeg har brukt for innhenting av informasjon er dybdeintervju og at jeg dermed hadde en semistrukturert intervjuguide så var spørsmålene stort sett klart formulert og definert på forhånd slik at jeg spurte om omtrent det samme i alle intervjuene. De klare, forhåndsdefinerte spørsmålene mener jeg at hjalp med tanke på å få tydeliggjort for alle informantene hva slags type informasjon jeg var ute etter å få tak i og dermed hvilket fokus jeg hadde, og på den måten ble det også klarere for informantene hva jeg *ikke* var ute etter. På tross av disse forberedelsene og forhåndsreglene jeg tok kan jeg ikke se bort ifra at informantene mine har fortalt ting som ikke er stemmer, er overdrevne eller lignende.

Kulturforskjeller mellom informant og forsker

Alle informantene har bodd hele eller store deler av sitt liv i USA, er enten født i USA eller Mexico, er alle av meksikansk opprinnelse og de har alle et typisk *latino*-utseende. Jeg har bodd ett år i Mexico i min ungdom, har et tett forhold til landet, reiser dit relativt ofte og snakker spansk, men jeg er norsk, er vokst opp i Norge og har et nordisk utseende. Det er ingenting fysisk som tilsier at jeg har et tett forhold til Mexico og meksikansk kultur. Det var derfor viktig at jeg startet alle intervjuene med en introduksjon av meg selv og prosjektet slik at informantene forsto mer hvem det var de skulle snakke med. Dette så jeg på som en viktig del av bygging av tillitsforholdet mellom meg som forsker og informanten.

Jeg spurte alle informantene i starten av intervjuet om de foretrakk å snakke på spansk eller engelsk, eller begge deler. Dette spørsmålet kom naturlig opp i starten av intervjuene da informantene skrev under på samtykkeskjemaet som jeg hadde utformet på både spansk og engelsk. Flertallet av informantene foretrakk å ta intervjuet på engelsk, kun to gjennomførte intervjuet hovedsakelig på spansk. Noe spansk ble riktignok blandet inn i de fleste samtalene.

Imidlertid da de fire mindreårige sine foreldre skulle skrive under på samtykkeskjemaet så valgte tre av fire et skjema på spansk. De femten andre informantene valgte skjemaet på engelsk, inkludert Sandra, den 16-årige jenta som har bodd i USA i fem år på grunn av farens jobb. Det avdekket et interessant mønster. Foreldregenerasjonen foretrekker spansk, mens barna foretrekker engelsk. Det er også ganske tydelig at foreldrenes hovedspråk er spansk. Dette kommer jeg tilbake til i analysen.

Jeg antok på forhånd at mitt fysiske utseende kunne tenkes å få en påvirkning på dynamikken i samtalen. Jeg tenkte også at informantene ville forvente lite av meg i form av kunnskap om deres bakgrunn, meksikansk kultur og spansk språk. Imidlertid kjente jeg veldig lite på denne følelsen under intervjuene i forhold til hva jeg hadde forventet. Imidlertid kan forskningseffekter grunnet kulturforskjeller være vanskelige å oppdage (Repstad 2007: 93). Oppholdet i Georgia og kontakten med de enkelte informanter var i dette prosjektet så kort at jeg mener at det er vanskelig, nærmest umulig, å avdekke en slik type effekt. Spesielt er dette vanskelig i ettertid, i og med at jeg ikke gikk spesifikt inn for å se etter dette underveis. Nå må det opplagte nevnes, og det er at informantene mine bor i USA der de er vant med å se mennesker med alle typer utseende. Derfor er det kanskje ikke så rart at de ikke reagerte noe nevneverdig på meg.

5 Meksikansk identitet

Hva sier informantene mine om sin meksikanske identitet? Og hvordan praktiserer de sin meksikanske identitet? Informantene mine og jeg snakket om hvordan de forstår meksikansk identitet og hva de mener gjør dem meksikanske. Problemstillingen jeg søker å finne svar på:

Hvordan forstår og praktiserer unge i Atlanta, Georgia med meksikansk bakgrunn sin identitet?

Gjennom analysen vil jeg forsøke finne svar på følgende spørsmål:

- Hva mener informantene mine at gjør dem meksikanske?
- Hvordan praktiserer informantene mine sin meksikanske identitet? Hva er det de mener at gjør som gjør dem meksikanske?
 - o Hvilken betydning har språket for identiteten deres?
 - o Hvilken betydning har meksikanske tradisjoner for dem?

Når mine informanter snakker om sin meksikanske identitet så sammenligner de på den ene siden seg selv med andre meksikanere, de plasserer seg selv på «kartet» blant alle de andre individene som identifiserer seg som, og som blir identifisert som, meksikanske. På den andre siden så beskriver de sin egen meningsbygging, prosessene som fører til og som gjør at de føler seg (mer eller mindre) meksikanske. Alle informantene mine kommenterer i større grad både sin individuelle identitet og sin kollektive identitet, sin gruppeidentitet (Jenkins 2008). Informantene mine sammenligner seg selv, i større eller mindre grad, med andre i samfunnet. Og hva andre tenker om dem, hva andre kategoriserer dem som, vil påvirke individenes meningsbyggingsprosess. Under intervjuene la jeg opp til at hvert individ skulle vise meg sin virkelighetsforståelse gjennom å fortelle om sine opplevelser, situasjonene de befinner seg i og hvem de kommuniserer med. Ifølge blant annet Jacksons konstruktivistiske teori så formes og endres enhver persons identitet over tid, og påvirkes av relasjoner, hva vi har til felles med andre og hva som skiller oss fra andre (Jackson i Cloke, Crang, og Goodwin 2014: 630). I

analysen vil jeg se mest på individets selvidentifisering, i og med at det er dette jeg har mest empiri på.

I alle intervjuene med informantene mine fikk jeg høre mange spennende historier. Ved noen tilfeller fikk jeg også innsikt i ting som jeg aldri hadde tenkt på før. Til alle informantene stilte jeg blant annet følgende to spørsmål: «What is Mexican identity to you?» og «How do you practice and maintain your Mexican identity?». I flere av intervjuene fløt svarene på disse spørsmålene sammen. Det var mange som snakket om seg selv og sine egne erfaringer, og om meksikansk identitet generelt, om hverandre. De skilte ikke alltid sine egne erfaringer og det generelle fra hverandre. Informantenes svar på hva som gjør dem meksikanske handlet i grove trekk om å ha blitt født i Mexico, å ha foreldre som er meksikanske og å ha fått en meksikansk oppdragelse. Da jeg videre stilte spørsmål om hvilke mekanismer som bidrar til en sterkere eller svakere tilknytning til deres meksikanske identitet så fikk jeg mer utdypende svar. Informantene sa mer om hva de gjør helt konkret for å uttrykke sin meksikanskhet. Til dette spørsmålet hadde jeg valgt ut på forhånd noen elementer som jeg ønsket å se nærmere på. De spørsmålene jeg fikk flest og mest utfyllende svar på var knyttet til språk, og høytider og tradisjoner. Det er svarene på disse spørsmålene som utgjør analysen.

Det eksisterer utallige stereotypier om meksikanere i USA. Flere av informantene mine understreket hvor viktig det er at jeg framstiller dem som individer, ikke kun som del av en generaliserbar gruppe. Jeg kan skrive under på at disse 18 personene absolutt er veldig forskjellige. Det var mange ganger jeg fikk aha-opplevelser under intervjuene. Jeg hadde nemlig noen forhåndsoppfatninger knyttet til temaene jeg stilte spørsmål om og disse viste seg ofte å ikke stemme med personene jeg intervjuet, noe som har gitt meg noen utfordringer i analysearbeidet. Alle informantene har til felles sin meksikanske bakgrunn, enten ved at foreldrene er født i Mexico eller at både foreldrene og de selv er født i Mexico. Noen er delvis oppvokst i Mexico og delvis i USA, men de fleste har uansett lengst botid i USA. At de alle hadde meksikansk bakgrunn var helt sentralt i og med at det er meksikansk identitet jeg skulle studere i dette prosjektet.

Under følger nøkkelinformasjon om informantene mine. En mer utdypende presentasjon av mine informanter finnes i vedlegg 3.

Nøkkelinformasjon om mine informanter

Navn	Kjønn	Alder	Fødested	Status	Alder v/ ankomst til USA	Far	Mor
Raúl	M	25	Mexico City, Mexico	Udokumentert, DACA	10-11 år (jan. 2003)	Udok.	Udok.
Juan	M	23	Guerrero, Mexico	Udokumentert, DACA	6-7 år (sept. 2001)	Udok.	Udok.
Lucía	K	22	Michoacán, Mexico	Udokumentert, DACA	6 år (2001)	Udok.	Udok.
Mario	M	21	Mexico City, Mexico	Udokumentert (ikke DACA)	5 år (2001)	Bor i Mexico	Udok.
Patricia	K	19	Guerrero, Mexico	Udokumentert, DACA	6 år (2004)	Midl. opphold	*Udok.
Mariana	K	19	Guerrero, Mexico	Udokumentert, DACA	6 år (2004)	Udok.	Udok.
Elena	K	19	Mexico City, Mexico	Udokumentert, DACA	4 år (jan. 2003)	Udok.	Udok.
José	M	18	Acapulco (Guerrero), Mexico	Udokumentert, DACA	10 mnd. (2000)	Deportert	Udok.
Adriana	K	22	San Luís Potosí, Mexico	Perm. opphold (<i>Green card</i>)	9 mnd. (1996)	<i>Green card</i>	<i>Green card</i>
Sandra	K	16	Guadalajara, Mexico	Lovlig opphold (farens arb.visum)	11 år (2012)	Arbeids- visum	Midl. opph.
Felix	M	13	Georgia, USA	Amerikansk statsborger	-----	Perm. opph.	Perm. opph.
Teresa	K	15	Pennsylvania, USA	Amerikansk statsborger	-----	Perm. opph.	Udok.

Julia	K	16	Texas, USA	Amerikansk statsborger	-----	Udok.	Udok.
Marta	K	19	Atlanta, USA	Amerikansk statsborger	-----	Am. (født i USA)	Am. statsb.
Elsa	K	20	California, USA	Amerikansk statsborger	-----	Perm. opph.	Perm. opph.
Inés	K	23	Georgia, USA	Amerikansk statsborger	-----	Am. statsb.	Perm. opph.
Paula	K	25	Georgia, USA	Amerikansk statsborger	-----	Udok.	Udok.
Sofía	K	26	California, USA	Amerikansk statsborger	-----	Perm. opph.	Perm. opph.

* *Deportation order*

5.1 Selvidentifisering

Alle informantene mine har til felles sin meksikanske bakgrunn, enten ved at foreldrene deres er født i Mexico eller at både foreldrene og de selv er født i Mexico. Da jeg snakket med informantene om de føler seg meksikanske, og hva de føler at gjør dem meksikanske var det noen svar som gikk igjen. I det følgende presenterer og analyserer jeg disse svarene.

Sju av de 18 informantene mine sa at de ser på seg selv som mest meksikanske (se tabell 1). De andre 11, cirka seksti prosent av informantene, definerte seg som en blanding av meksikansk og amerikansk, og de fleste av disse ga uttrykk for at de ikke klarer å skille de to identitetene, de går hånd i hånd.

Tabell 1:

	Meksikansk	Meksikansk-amerikansk
	Lucía, Mariana, Mario, Patricia, Sandra, Paula, Elsa	Juan, Elena, Raúl, José, Adriana, Félix, Inés, Julia, Marta, Sofía, Teresa
TOTALT	7	11

Det er praktisk å ha en slik grovinn delt tabell for å kunne analysere informasjonen. Det kan imidlertid være ganske problematisk å dele inn informantenes identiteter i en tabell på denne måten. Informantenes svar passer i noen tilfeller ikke inn i noen av boksene, eller bare delvis. Det kan være mer passende å fordele informantene på en skala med meksikansk i den ene enden og amerikansk i den andre enden. Hver og én av informantene er preget av sin egen historie, sine egne erfaringer, og de vil dermed ikke nødvendigvis passe inn i en standardisert kategori eller beskrivelse. Det kan imidlertid tenkes at det er mulig å plassere informantene på forskjellige steder på denne skalaen ut ifra hvilke sosiale arenaer det er snakk om. På én sosial arena vil informanten definere seg som mer den ene identiteten enn den andre, eller *bare* den ene og ikke den andre. På en annen sosial arena kan det tenkes at informanten definerer sin egen identitet helt annerledes.

Selv om mange av informantene kom med lignende svar på de samme spørsmålene så var det tydelig at alle tolket spørsmålet om identitet forskjellig. De var, som nevnt, preget av sine egne erfaringer. I tillegg var mange vinglete i sine forklaringer. For eksempel virket Elena forholdsvis klar på sin egen identitet da hun sa at hun er meksikansk fordi foreldrene hennes

er det, at hun er stolt og aldri har vært flau over å være meksikansk, at hun gjør meksikanske ting og snakker spansk. Lenger ut i intervjuet sa hun imidlertid «I'm basically just Mexican because I was born there. I wasn't raised there. I'm just Mexican by name and because I still do Mexican things because of my parents». Denne kommentaren og andre kommentarer i løpet av intervjuet tilsier at Elena på mange måter føler seg mer amerikansk enn hun føler seg meksikansk. Hun balanserer de to identitetene sine, meksikansk og amerikansk, i hverdagen, og hun uttrykker at hun setter pris på begge. Hun bruker begge språk, men som oftest ett språk av gangen og i bestemte situasjoner og relasjoner. Hun ba om å få snakke engelsk under intervjuet fordi det er det språket hun føler seg mest komfortabel med.

Raúl, broren til Elena, svarte veldig klart at han ikke kan skille de to identitetene. «Soy los dos». På den ene siden er han meksikansk fordi han ble født i Mexico, har meksikansk blod og røtter, har meksikansk kultur og utseende (ser *latino* ut), og fordi han snakker spansk. «Lo que te hace mexicano es ser de México. Así de sencillo». På den andre siden er han amerikansk fordi han er «bañado en la cultura americana», at han har hatt oppveksten og skolegangen i USA og fordi han snakker engelsk. Han kjenner Atlanta og Georgia, ikke Mexico. «Aquí es donde sé vivir. Allí no». Han forteller videre at det er mange ting meksikanere gjør som også for eksempel folk fra Guatemala og El Salvador gjør. De spiser tortilla, slår piñataer, bruker sombrero, snakker spansk og har mørkt hår. Han sier videre at det virker som at amerikanere tenker at enhver person som snakker spansk og spiser tortilla er meksikaner. Raúl uttrykker, i likhet med sin søster Elena, et positivt forhold til sin egen identitet. Eller rettere sagt, de har et positivt forhold til begge sine identiteter, både den meksikanske og den amerikanske. De reflekterer mye rundt egen identitet og det å være meksikansk i USA, spesielt Raúl. Samtidig, gjennom det de begge forteller i intervjuene, så virker det som at de begge har et ganske passivt forhold til sin egen identitet, i den forstand at hadde det ikke vært for andre meksikanske familiemedlemmer og venner så hadde de selv mest sannsynlig tatt lite initiativ til opprettholdelse av meksikanske tradisjoner.

Både Elena og Raúl ble født i Mexico og de kom til USA i 2002. Da var Elena fire år og Raúl var 10-11 år. Aldersforskjellen da de migrerte har gitt dem to ganske forskjellige opplevelser. Elena var så vidt gammel nok til å huske noe fra Mexico og hun hadde ikke gått på skolen, mens Raúl hadde fått fire-fem år med skolegang i Mexico før de migrerte. Dette er en betydelig forskjell og man skulle dermed tro at de to søsknene ville tenkt ganske forskjellige rundt sin egen identitet. Raúl uttrykker riktignok noe mer trygghet rundt sin meksikanske

identitet enn lillesøsteren gjør, men de gir begge klart uttrykk for at USA er hjemmet deres samtidig som de er stolte av den meksikanske bakgrunnen sin. De har ikke amerikansk pass eller oppholdstillatelse i USA, de er udokumenterte. De har riktignok begge DACA, og det gjør livet lettere i USA, men det er en form for oppholdstillatelse som som hovedregel ikke tillater utenlandsreiser. De kan ikke reise til Mexico uten å få problemer med å reise inn i USA igjen. I tillegg kommuniserer de sjelden med familiemedlemmer. Alt dette samlet viser at de har et forholdsvis passivt forhold til sin meksikanske identitet.

Patricia er, i likhet med Elena og Raúl, udokumentert og har DACA. Hun er veldig klar på sin meksikanske identitet og hva som gjør henne meksikansk:

Oh, god! I'm Mexican. I mean, I was born in it. I have the blood and the skin color, and if I were to be stereotyped as something, I think I would go with Mexican. I'm more Mexican than American. I'm only American because I'm in this country. My siblings are stereotyped as Mexican-Americans, because they're of Mexican descent, but they were born in America. But for me who... I wasn't born in America. I'm Mexican... and American, it's like, separate.

Hun mener at hun selv på mange måter ikke kvalifiserer til å kalles meksikansk-amerikansk. Hun er meksikansk fordi hun ble født i Mexico, har meksikansk blod og hudfarge. Hun markerer et tydelig skille mellom sin meksikanske og sin amerikanske identitet, og sier at hun bare er amerikansk fordi hun bor i USA. Patricia har seks søsken og hun sammenlikner seg selv og de to eldste søsknene som ble født i Mexico med de fire yngste søsknene som ble født i USA. Hun kaller de fire yngste for meksikansk-amerikanske fordi de ble født i USA av meksikansk opprinnelse. Patricia sier at amerikansk identitet er noe du får hvis du blir født i USA. Hun anerkjenner at hun selv på et vis er amerikansk i og med at hun bor i USA, men at hun ikke har like stor rett til å kalle seg amerikansk som de USA-fødte yngre søsknene sine. Patricia har et positivt forhold til sin meksikanske identitet. Hun sier klart og tydelig at hun er stolt av sin meksikanske bakgrunn. Basert på det hun sier om forskjellene i søskenflokkene sine så er det tydelig at fødested er hennes mest sentrale kriterium for å kunne gjøre krav på en identitet. Hun forholder seg faktabasert og pragmatisk når hun snakker om dette. Det er samtidig klart at hun må jobbe hardere og ofre mer enn de yngste søsknene fordi hun er udokumentert. Hun har flyttet hjemmefra og til en annen stat for å kunne studere, takket være et stipend for DREAMers. Patricia har, i motsetning til Elena og Raúl, et aktivt forhold til sin egen identitet. Hun har gjennom flere år vært engasjert i forskjellige frivillige organisasjoner, blant annet en organisasjon som jobber for at udokumenterte studenter skal få betale såkalt *in-*

state tuition på lik linje med andre studenter fra Georgia. De betaler per nå en mye høyere skolepengesats enn sine medstudenter fra Georgia. Den staten der Patricia bor og studerer nå er en mer liberal stat enn Georgia når det gjelder dette med skolepenger og udokumenterte studenter generelt. I og med at hun studerer der ved hjelp av et stipend for udokumenterte studenter så har hun nå mange venner med samme bakgrunn. En stor andel av udokumenterte i USA er *hispanics*, og en stor andel av disse igjen har meksikansk bakgrunn. Dette bildet gjenspeiles i den nye vennegjengen til Patricia, og takket være disse nye vennene så (gjen-) oppdager hun nå sin meksikanske identitet.

I moved away from home. I'm studying in another state and all my family is here in Georgia. And so, there I don't have my mom to cook for me... or those... or cleaning! It's funny. We have this little thing when we clean, but, uhm, like, I... I haven't been able to fully live up to my Mexican identity because I'm away from home. For example, I don't have any Mexican food that my mom usually makes me. I do try to go out to some authentic restaurants, but it's... I left a part of me here. And that's a huge part of me. I love my Mexican food!

Utenom fødested så knytter Patricia sin meksikanske identitet aller mest til familien og til meksikansk mat. Slik Patricia forteller det så savner hun familien og den meksikanske maten som moren lager, og føler at en del av henne er igjen i Georgia. Samtidig så oppdager hun nye sider ved meksikansk identitet gjennom de nye vennene, som for eksempel dans: salsa, bachata og merengue. Hun innrømmer lattermildt at dans ikke er hennes sterke side. Patricia uttrykker tydelig hvor glad hun er for å være i denne prosessen, denne aktive og bevisste oppdagelsesreisen og styrkingen av hennes meksikanske identitet. Venninnen hennes, Mariana, kunne fortelle meg at da hun møtte Patricia så hørte Patricia bare på country-musikk, og ikke på noe typisk meksikansk musikk. Mariana er ei av de nye vennene som har lært Patricia mest om meksikansk identitet.

José er i likhet med Patricia eldst i sin søskenflokk, han er udokumentert og har DACA mens de to yngre søsknene ble født i USA og er dermed amerikanske statsborgere. Denne forskjellen mellom ham selv og søsknene er noe han virker ganske opptatt av. Han fikk sjokk da han som tenåring fikk vite at han var udokumentert. Han uttrykker at det er vanskelig å definere sin egen identitet. Han sier først at han føler seg mest amerikansk, mest på grunn av skolen fordi han må snakke engelsk der. Ingen forstår ham på skolen hvis han snakker spansk. Han sier også at han er amerikansk fordi han har vokst opp i USA. Senere i intervjuet sier han derimot at han ikke er amerikansk. Han er meksikansk fordi foreldrene er meksikanske og at:

«Being born there makes you Mexican». José sier altså at han er meksikansk fordi foreldrene hans er meksikanske, men også fordi han ble født i Mexico, slik blant annet Elena, Raúl og Patricia sier. Det er rett og slett ganske krevende å følge refleksjonene til José fordi de vinger såpass mye gjennom intervjuet.

Sandra ble født i Mexico og flyttet til USA da hun var 11 år. I motsetning til de fleste av informantene mine som ble født i Mexico så har Sandra lovlig opphold i USA, takket være farens jobbvisum. Som Sandra selv sier så har hun ingen grunn til å føle seg noe annet enn meksikaner. Hun var 16 år da jeg intervjuet henne, og hun hadde fem års botid i USA. Sandras begrunnelse for egen meksikansk identitet er ganske enkel. Hun er født og oppvokst i Mexico og hun bor i USA kun på midlertidig basis på grunn av farens jobb.

Adriana er i en litt annen situasjon. Hun ble, i likhet med Sandra, født i Mexico, men hun flyttet til USA da hun var baby og i 2005 fikk hun *green card*, permanent oppholdstillatelse i USA. Hun sier:

I do feel like I'm more attached to the Mexican [identity], just given what I grew up with. There are still some American ways that I don't necessarily understand or know about. Because I was born in a Mexican household...

Adriana sier ikke at hun er meksikansk fordi hun ble født i Mexico, i motsetning til flere av informantene mine som også ble født i Mexico. Hun føler seg meksikansk fordi hun ble født og er oppvokst i en meksikansk familie.

Det andre søskenparet jeg intervjuet, Elsa og Sofía, ble begge født i USA og er amerikanske statsborgere. Elsa er 20 år og Sofía er 26 år. På spørsmål om sin identitet svarte Elsa: "I never really thought about it like that. I am my own person. When I talk to someone, I only talk to them. They would think I was Turkish or Indian. I would tell them I'm Mexican". Elsa uttrykker at hun ikke har et så aktivt og bevisst forhold til sin egen identitet, men til slutt svarer hun likevel: "I'm Mexican. I was born in California, but I'm Mexican cause both my parents are. And that's how I was raised. I guess that makes me entirely Mexican". Hun avslutter med å si: "My blood is Mexican, but my passport is American".

På den ene siden så virker ikke den meksikanske identiteten å være så viktig for Elsa. Hun konkluderer med at, jo, hun er meksikansk. Begge foreldrene er jo tross alt meksikanske så hun selv har meksikansk blod. På den andre siden så er hun selv født i USA og hun har

amerikansk pass. Slik jeg tolker Elsas svar så sier hun at biologisk så er hun meksikansk og juridisk er hun amerikansk. Og samtidig så ser hun hverken meksikansk eller amerikansk (les: hvit) ut, hun blir tatt for å være indisk eller tyrkisk. Slik jeg oppfatter Elsa så har hun aldri hatt et aktivt, bevisst forhold til spansk som en naturlig del av hennes meksikanske identitet. Hun har generelt et lite bevisst forhold til sin egen identitet, og generelt til hva meksikansk identitet er. Elsas storesøster Sofía virker å ha et mer aktivt og bevisst forhold til sin meksikanske identitet enn lillesøsteren, og hun har følgende refleksjon rundt sin egen identitet:

I would always battle that, cause either you're not Mexican enough... I guess, when people that are born there... I speak [Spanish] with [my parents], and I don't really know how it was for them to come here and actually start a new life and learn a new language. Cause I was always brought up with both. So, I really can't say what is... this is Mexican, and this is American. Cause I grew up with both Mexican parents. So, I would always consider myself Mexican.

Mens Elsa begrunner sin meksikanskhet med at begge foreldrene er meksikanske og at hun ble oppdratt på den måten, så begrunner Sofía sin meksikanskhet med at hun er oppvokst med meksikanske foreldre. Søstrenes begrunnelser overlapper klart. De er meksikanske på grunn av sine meksikanske foreldre og den meksikanske oppdragelsen og oppveksten foreldrene har gitt dem. Under intervjuet så framstår Elsa som ganske vinglete og lite bevisst på sin meksikanskhet. Det kan nærmest virke som at hun framkaller noen tanker under intervjuet som hun egentlig aldri har tenkt på før. Sofía er mer bevisst, hun har flere minner og historier hun forteller om. Sofía og Elsa er, som nevnt, begge født og oppvokst i USA. De bodde riktignok ett år i Mexico da de var henholdsvis sju-åtte og ett-to år, før de flyttet til Georgia. Før det hadde familien bodd i California. Sofía har dermed mulighet til å ha noen minner fra å ha bodd i Mexico som meksikaner, men hun viser ikke noe interesse for å fortelle meg noe fra den tida. I og med at Sofía og Elsa er født og oppvokst i USA så uttrykker de naturlig nok ikke det samme kriteriet for å være meksikansk som flere av de andre informantene mine, det vil si å være født i Mexico. Sofía og Elsa er meksikanske på grunn av at foreldrene deres er meksikanske og at de har gitt barna en meksikansk oppdragelse.

Marta ble født i USA og har bodd der hele livet. Hele familien på både fars- og morssiden har meksikansk bakgrunn, men faren hennes ble født i USA. På spørsmål om hennes meksikanske identitet svarer Marta: «I don't identify myself, I mean, I'm Mexican but not like ... like an

immigrant”. Hun kobler altså “Mexican” og “immigrant” sammen, og sier at personer med meksikansk bakgrunn i USA er innvandrere. Ifølge tall fra 2018 så hadde i underkant av 37 millioner mennesker i USA meksikansk bakgrunn, av en total befolkning på i overkant av 327 millioner (US_Census_Bureau 2018). Det utgjør rundt 11,3 prosent av USAs befolkning. Ifølge tall fra 2015 var andelen utenlandsfødte meksikanere i USA på 32,2 prosent (Flores 2017). Når under en tredjedel av alle meksikanere i USA er innvandrere så er det ikke hold i Martas antakelse. Gjennom hele intervjuet understreker Marta på ulike måter at hun ikke er innvandrer, at hun og hele familien hennes er amerikanske statsborgere eller har lovlig opphold, at de har gjort alt lovlig. Hun sier det ikke eksplisitt, men det virker helt klart for meg at hun ser på det å bli kalt innvandrer, og dermed meksikansk, som noe negativt. Hun sammenlikner seg med venninna si, Mariana, som også var den som satt meg i kontakt med Marta. Marta sier at hun ikke har hatt det vanskelig i livet slik som Mariana, som er innvandrer og udokumentert. Marta sier at hun er amerikansk fordi hun ble født i USA og har bodd der hele livet. Mexikansk er hun fordi forfedrene hennes er meksikanske. “Our way of life is Mexican. But also Americanized at the same time. [...] We’re not fully Mexican. We’re the privileged Mexicans, in my opinion”. Hun sier det siste med en nervøs latter. Det virker som at hun mener at hennes meksikanskhet er mindre legitim på grunn av at hun ikke ble født i Mexico og fordi hun er blant de privilegerte meksikanerne i USA. Og slik jeg tolker Martas svar og refleksjoner så opplever hun det slik at hun og familien er mindre meksikanske fordi (mange av) de ikke er innvandrere. Hun er meksikansk kun fordi forfedrene hennes er meksikanske, og hun ønsker å markere en avstand mellom seg selv og den stereotypiske meksikaner i USA.

Inntrykket jeg sitter igjen med etter intervjuene er at jo høyere opp i innvandregenerasjonene mine informanter er, jo lengre avstand markerer de mellom seg og Mexico, enten bevisst eller ubevisst. Når det gjelder spørsmålet om hva de tenker og sin egen meksikanske identitet så er det typiske svaret fra de som ble født i Mexico at de er meksikanske fordi de ble født i Mexico. Det typiske svaret på dette spørsmålet fra de som er andregenerasjon, altså født i USA av meksikanske foreldre, er at de er meksikanske fordi foreldrene deres er meksikanske og fordi de har fått en meksikansk oppdragelse av disse foreldrene. Unntaket er Adriana som ble født i Mexico, men som har permanent lovlig opphold i USA, i motsetning til alle de andre informantene mine som ble født i Mexico. Adriana sier at hun er meksikansk fordi hun er oppvokst i en meksikansk familie. Hun sier ikke at hun er meksikansk fordi hun ble født i Mexico. Det kan se ut som at det ikke er fødested som er den viktigste faktoren for å føle

tilknytning til meksikansk identitet, men at det heller er oppholdsstatus som er den viktigste faktoren. Det er selvsagt ikke mulig å konkludere på et så tynt grunnlag, men det gir likevel en viss indikasjon om en alternativ forklaring.

6 Språk og identitet

I denne delen skal jeg ta for meg sammenhengen mellom språk og identitet hos informantene mine. Det spanske språk er et av de mest utbredte språkene i verdenssammenheng og Mexico er det landet i verden med størst spansktalende befolkning. I USA er hovedspråket i praksis engelsk, i tillegg til at en stor andel av befolkningen også snakker spansk. Det er altså disse to språkene det er snakk om når jeg snakker med informantene mine om hvilken betydning språk har for identiteten deres. I og med at jeg har fokus på meksikansk identitet så er det spansk som står mest i fokus, men det er uunngåelig å snakke en del om engelsk også. Ved å velge å fokusere utelukkende på spansk som språk i Mexico så ekskluderer jeg urspråk, for eksempel zapoteco, nahuatl eller andre regionale språk. Rundt sju prosent av befolkningen i Mexico snakker et urspråk, ofte i tillegg til spansk (FN-sambandet 2017). Jeg har imidlertid med vilje valgt å ikke spørre informantene om urspråk. Det ville, i mine øyne, gitt meg for mange variabler å ta hensyn til i analysearbeidet og komplisert analyseoppgaven.

Redegjørelsen som følger, handler om hvordan informantene mine har brukt og bruker spansk og engelsk i ulike situasjoner og hvilket språk de føler at de mestrer best. Jeg diskuterer også om informantene mine tar bevisste valg om å snakke spansk for å understreke sin meksikanske identitet, og om de tar bevisste valg om å *ikke* snakke spansk for å ta avstand fra sin meksikanske identitet.

Én ting er veldig klart, og det er at samtlige informanter snakket spansk da de var barn. Alle informantene, både de som ble født i USA og de som ble født i Mexico, fortalte meg at foreldrene deres snakket kun spansk eller hovedsakelig spansk med dem fra fødselen og fram til de begynte på skolen. De aller fleste som bodde i Mexico de første leveårene fortsatte også å snakke spansk hjemme med foreldrene etter flyttingen til USA, og de aller fleste av informantene mine snakket bare spansk til de begynte på skolen. De lærte altså bare spansk hjemme før skolealder. Noen lærte imidlertid noe engelsk i tillegg. De aller fleste foreldrene til informantene mine ble født i Mexico og har beholdt morsmålet, spansk. De overførte dermed sitt eget morsmål, spansk, til sine egne barn. Dette gjelder både de som bodde i Mexico og de som bodde i USA.

Åtte av informantene mine sier selv at engelsk er hovedspråket deres i dag (se tabell 2). Det vil si at de i dag bruker kun eller mest engelsk. Det betyr ikke at de ikke kan noe spansk eller

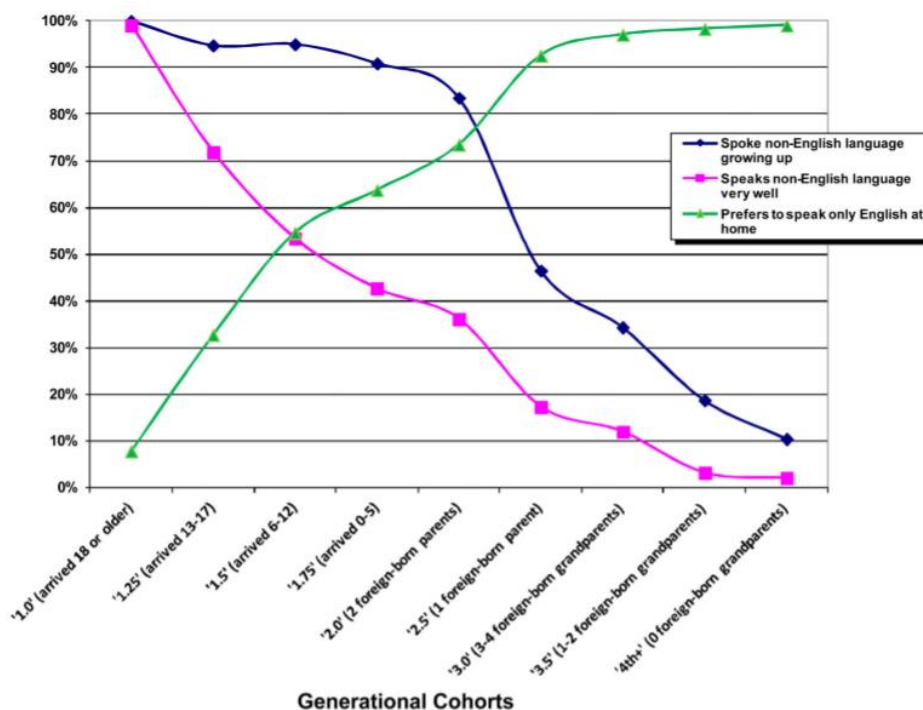
at de ikke bruker spansk i dag, for ingen av informantene sier at de ikke kan noe spansk. Det betyr heller at de foretrekker eller føler seg tryggest på å bruke engelsk som kommunikasjonsspråk, framfor spansk. Fem av informantene mine sier at både engelsk og spansk er deres hovedspråk i dag. De anvender begge språk like mye og/eller føler seg like trygge på å bruke både engelsk og spansk som kommunikasjonsspråk. De fem siste informantene mine sier at spansk er deres hovedspråk i dag.

Tabell 2

Spansk	Begge språk	Engelsk
Patricia	Lucía	José
Mariana	Sandra	Elena
Mario	Juan	Elsa
Raúl	Adriana	Paula
Felix	Inés	Julia
		Marta
		Sofía
		Teresa

Av de åtte som sier at engelsk er deres hovedspråk i dag så er det seks som forteller at de snakker lite spansk. I den andre enden så finner jeg tre informanter som forteller at de snakker mest eller best spansk, framfor engelsk. At såpass mange av informantene bruker engelsk mest kan forklares med at engelsk er det dominerende språket i USA. Det er det språket de anvender for å kommunisere med venner, på skolen og ute i samfunnet ellers. Det er ikke så rart at unge mennesker velger å snakke det dominerende språket i landet der de bor, på tross av at de har foreldre med et annet morsmål enn engelsk. Rumbaut og Massey (2013) viste blant annet ved hjelp av figur 1 hvordan bruk av det ikke-engelske språket avhenger av alder ved ankomst, botid i USA, og hvilken innvandringsgenerasjon man tilhører. Bruken av det ikke-engelske språket avtar markant allerede ved andregenerasjonen. Godt over 70 prosent foretrekker å snakke kun engelsk hjemme, samtidig som kun litt over en tredjedel sier de snakker det ikke-engelske språket veldig godt.

Figur 1

Stemmer dette overens med det mine informanter forteller om sin identitet? Når jeg tar hensyn til informantenes fødeland og oppholdsstatus er bildet som følger:

Tabell 3

	Spansk	Begge språk	Engelsk
Født i Mexico	Patricia Mariana Mario Raúl	Lucía Juan	José Elena
Født i Mexico, lovlig opphold	---	Sandra Adriana	---
Født i USA, amerikansk statsborger	Felix	Inés	Elsa Paula Julia Marta Sofía Teresa

Hvis jeg legger som premiss at man er mest meksikansk ved å være født i Mexico og ved å snakke mest spansk så er det fire av informantene som er «mest meksikanske». Seks av

informantene er «minst meksikanske» i og med at de er født i USA og snakker minst spansk, det vil si engelsk er hovedspråket deres. Sandra og Adriana, de to informantene som ble født i Mexico, men som har lovlig opphold i USA, forteller at de anser både engelsk og spansk for å være deres hovedspråk. De to språkene er likestilte for dem, de bruker de like mye. De informantene som avviker mest fra dette mønsteret, er José og Elena som er født i Mexico og som forteller at hovedspråket deres er engelsk, og Felix, som er født i USA og som forteller at hovedspråket hans er spansk. For flere av informantene innebærer svaret de har gitt angående hovedspråk, som nevnt, ikke nødvendigvis at de har bedre eller dårligere kunnskaper i det ene eller det andre språket. For noen av informantene handler det rett og slett om kulturell tilhørighet og lojalitet, en måte å knytte seg nærmere sin meksikanske identitet. For mange handler det om sosiale arenaer, det vil si hvor og i hvilke sammenhenger de er vant med og komfortable med å bruke de to språkene. For andre igjen er valg av språk noe rent praktisk.

Inés, en av de fem som sier at for dem stiller spansk og engelsk likt, sier følgende:

I use both, everywhere. [...] If you start talking in English, I'll talk in English. If you talk in Spanish, I'll talk in Spanish. It's just more of how you speak to me, how you feel comfortable. That's how I use it. I use both, 'cause I'll use both at home. I'll use both at work, cause there's a lot of Hispanics going there. So, for me it's how you speak to me. [...] Sometimes there are words in Spanish, and I can't translate them. And vice versa. So, when I'm talking to someone who knows both, the Spanglish comes out really bad. There are some emotions that you can't translate. So, I use three, I guess. Spanish, English and Spanglish.

Inés gir inntrykk av at hun er en slags språklig kameleon. Hun sier at tilpasser seg til de hun møter og til omstendighetene. Snakker folk til henne på engelsk så snakker hun på engelsk, snakker folk til henne på spansk så snakker hun på spansk. Samtidig snakker hun om at det finnes ord og følelser som ikke alltid er så lett å oversette fra det ene språket til det andre, og da blander hun inn ord fra det ene språket når hun snakker det andre. Denne språklige blandingen eller vekslingen omtaler hun som *spanglish*. Hvilket språk Inés bruker på forskjellige sosiale arenaer handler først og fremst om hvilket språk det er praktisk å bruke. Inés snakker lite om hva språk har å si for hennes identitet. Hun gir meg et inntrykk av at begge identiteter er like viktige for henne, men at hun altså har et praktisk forhold til begge språk. Hun bruker de når hun trenger de.

Adriana, som også bruker begge språk, beskriver sitt eget forhold til språk på en ganske annen måte enn Inés. Adriana sier at hun mestrer engelsk best av de to språkene. Hun sier at hun

snakker bedre spansk enn hun skriver det, og at hun nok skriver bedre engelsk enn hun snakker. Hun sier at hun alltid har mislikt spørsmål som disse, fordi man aldri får muligheten til å svare begge. Dette var imidlertid noe hun selv antok, ikke et premiss jeg framla for dette spørsmålet. Hun forteller at hun har lært engelsk skriftlig på skolen så hun er flinkere til engelsk ordforråd og grammatikk av den grunn. Adriana forteller videre at hun i oppveksten ikke ble korrigert av foreldrene når hun sa feil på spansk, og at hun faktisk har klagd til foreldrene på dette. Hun tenker at hun hadde vært enda bedre og tryggere i spansk hvis de hadde korrigert henne. Hjemme har de alltid brukt hovedsakelig spansk. Imidlertid når søsknene snakker seg imellom så snakker de som oftest på engelsk. De var aldri pålagt av foreldrene å snakke spansk hjemme, men det var nødvendig å snakke spansk hjemme i og med at foreldrene aldri har kunnet engelsk. I likhet med Inés snakker Adriana dessverre lite om hva språk har å si for hennes identitet.

Da jeg forberedte intervjuene og intervjuguiden så tenkte jeg at de fleste informantene mine ville komme til å snakke spansk med meg. Sett i ettertid var det en antakelse jeg hadde tynt grunnlag for. Og det viste seg at jeg kunne ikke ha tatt mer feil. Av de 18 personene jeg intervjuet så var det kun to, Raúl og Lucía, som valgte å snakke spansk. De 16 andre snakket hovedsakelig engelsk under intervjuene. Noen av disse blandet imidlertid inn litt spansk her og der. Det er viktig å presisere at jeg i starten av hvert intervju gjorde det klart for informantene at det var opp til dem å velge språket eller språkene de selv ønsket å kommunisere på. På den ene siden kan man si at informantene mine i dag har gjort helomvending når det gjelder hvilket språk de foretrekker å bruke sammenlignet med da de var barn. De snakket hovedsakelig spansk da de var små, mens de aller fleste i dag foretrekker å snakke engelsk hvis de får velge. På den andre siden så kan det tenkes at grunnen til at informantene snakker med meg på engelsk er at de tenker at jeg forstår engelsk best og at de derfor må snakke engelsk med meg. Jeg ser tross alt ut som en typisk hvit amerikaner, og det kan tenkes at det kan ha påvirket informantene mine, bevisst eller ubevisst.

Flere av informantene mine snakket om hvor viktig spansk er for dem, men intervjusituasjonen med meg virket ikke som et sted de bevisst ønsket å vise i praksis hvor viktig spansk er for dem. Det kan tenkes at det var lettere å snakke om viktigheten av spansk i deres liv, og for å føle seg meksikanske, og at de ikke turte å faktisk snakke spansk med meg. På den andre siden så kan det tenkes at det er sånn de pleier å forholde seg til språk. Det er jo

tross alt slik at de fleste av informantene mine sa at det bruker engelsk ute blant folk, ute i storsamfunnet, en sosial arena de ikke forbinder med å bruke spansk.

Som nevnt så snakket alle informantene mine spansk da de var barn, spansk var det språket de lærte hjemme de første leveårene. Det viser seg imidlertid at dette har endret seg en del, ifølge informantene mine. I det følgende skal jeg altså se nærmere på følgende spørsmål:

Gjør informantene mine bevisste valg om å snakke spansk for å understreke sin meksikanske identitet? Og gjør de eventuelt bevisste valg om å *ikke* snakke spansk for å ta avstand fra sin meksikanske identitet?

Mange av informantene mine forteller at foreldrene deres ikke snakker så godt engelsk og at det er derfor de snakker spansk med foreldrene hjemme. Noen av foreldrene krever eller forventer også at det snakkes spansk hjemme. Noen foreldre er opptatt av at spansk er en viktig del av identiteten deres og at de vil passe på at dette videreføres til barna. Andre foreldre er mindre opptatt av identitet og mer opptatt av kommunikasjon, og de lærer barna sine spansk for å kunne kommunisere med dem på sitt eget språk.

Patricia ble født i Mexico og lærte kun spansk fram til hun flyttet til USA med foreldrene og to yngre søsken i 2004, da Patricia var seks år gammel. Da de flyttet til USA, valgte foreldrene å be barna om å gå over til å snakke kun engelsk. Foreldrene ønsket at både barna og de selv skulle lære engelsk og få fordelen av å kunne majoritetsspråket i det nye landet. Fortsatt er det slik hjemme. Ungene snakker engelsk og foreldrene snakker spansk, og de forstår hverandre. Patricia sine foreldres valg om å velge bort spansk med én gang etter migrasjonen avviker fra det som er typisk for 1,5-generasjonen. Rundt 95 prosent av 1,5-generasjonen snakket det ikke-engelske språket i oppveksten, noe som betyr at Patricia og søsknene tilhører en liten minoritet på kun noen få prosent. Imidlertid som vist i figur 1 så synker andelen som snakket det ikke-engelske språket i oppveksten med migrantens alder ved ankomst (Rumbaut og Massey 2013). Når det er snakk om andregenerasjonen så går andelen noe mer ned, og fra 2,5-generasjonen og utover så går andelen kraftig ned. Patricia og de to eldste søsknene ble født i Mexico og tilhører 1,5-generasjonen og 1,75-generasjonen, mens de fire yngste søsknene er andregenerasjon. Uansett så er Patricia sin familie et unntak når det gjelder en så rask overgang vekk fra spansk og over til utelukkende bruk av engelsk blant barna. På tross av at Patricia aldri har følt seg trygg på å snakke spansk selv så ser det ikke ut til å påvirke hennes identitetsfølelse når det gjelder å føle seg meksikansk. Hun er en av dem som er tydeligst på sin meksikanske identitet blant informantene mine. Hun sier blant annet:

Oh, god! I'm Mexican. I mean, I was born in it. I have the blood and the skin color, and if I were to be stereotyped as something, I think I would go with Mexican. I'm more Mexican than American. I'm only American because I'm in this country. My siblings are stereotyped as Mexican-Americans, because they're of Mexican descent, but they were born in America. But for me who... I wasn't born in America. I'm Mexican... and American, it's like, separate. [...] I wouldn't [put a hyphen on it], no. [...] When people ask, I don't say I'm American. I say I'm Mexican. And I'm proud of that.

Videre sier Patricia følgende om hovedspråk:

That's a tricky question. I don't know. I guess, I feel more comfortable talking in English, but I think Spanish is my main language. Just because it helps me grab a hold of my Mexican identity. It's just something about it. And it's a beautiful language, as you probably know. It's a beautiful language, romantic too.

I dette siste utsagnet knytter Patricia spansk klart sammen med meksikansk identitet. Hun sier at spansk er hennes hovedspråk og begrunnelsen hennes er enkel, det hjelper henne med å holde fast på, og forstå, den meksikanske identiteten hennes. Samtidig så snakker hun kun på engelsk til meg og hun sier klart og tydelig flere ganger i løpet av intervjuet at hun ikke kan spansk godt. Hun har aldri følt seg trygg på å snakke spansk. Patricia forteller altså at hun har en svak tilknytning til spansk språk, men hun uttrykker samtidig sterk tilknytning til sin meksikanske identitet.

Da intervjuet ble gjennomført hadde Patricia akkurat gjennomført første studieår i en annen stat gjennom et stipend. Dette stipendet gis til ungdommer som faller inn under definisjonen DREAMers. Det vil si ungdommer som, akkurat som halvparten av mine informanter, kom til USA som barn sammen med sine foreldre, enten uten papirer, eller med papirer, men som ble værende i USA utover den tiden visumet tillot. Patricia og hennes medstudenter har altså dette til felles, at de kommer fra en familie hvor foreldrene og ett eller flere av barna oppholder seg i USA uten lovlig opphold. En slik situasjon begrenser en ungdoms muligheter til å studere og stipendet gir dermed ungdommene en mulighet de mest sannsynlig ikke ville hatt ellers. Patricia forteller om medstudentene sine, at de er fra flere forskjellige land, men at mange av dem – akkurat som en stor andel av udokumenterte personer i USA – er fra Mexico og andre spansktalende land. Det gjør at Patricia nå for første gang i livet har en spansktalende vennekrets. Hun snakker spansk med disse nye studievennene, som er både meksikanske og fra andre spansktalende land. Patricia eksponeres dermed mye for spansk nå, hun lærer spansk

på nytt og «presses» til å lære. Patricia ler mye når hun forteller dette og uttrykker hvor gøy hun synes det er. Hun utforsker og (gjen-)oppdager sin egen meksikanske identitet gjennom de nye studievennene. Dette sier noe om hvor viktig et språklig nettverk er for en persons identitet. Patricia forteller om hvordan hun alltid har hatt et bevisst forhold til sin meksikanskhet, men hun har ikke utforsket den så mye, før nå. Ifølge Patricia så er hun meksikansk fordi hun er født i Mexico, og hun er nå i prosessen med å knytte enda tettere bånd til og forstå – «grab a hold of» – sin meksikanske identitet gjennom å lære seg spansk. På tross av sine manglende spanskkunnskaper så kobler Patricia spansk og meksikansk identitet tett sammen og sier blant annet at spansk er en av de viktigste faktorene for styrkingen av hennes meksikanskhet.

Sofía ble født i staten California og bodde der fram til hun var sju år. California er den staten i USA med høyest andel *hispanics* i befolkningen. Som meksikansk er det lett å finne mennesker som ser ut som deg og som snakker spansk. I Georgia er andelen *hispanics* i befolkningen atskillig lavere enn i California. Det er lettere rent praktisk å føle et fellesskap og praktisere sin meksikanske identitet i California sammenlignet med i Georgia. Sofía sier at skiftet av hovedspråk fra spansk til engelsk for henne skjedde da de flytta fra California til Georgia. Det var færre spansktalende *hispanics* i Georgia og familien hadde ikke lenger et spansktalende nettverk slik som i California. Sofía begynte dermed på en skole der det ikke var så mange *hispanics*, og det ble naturlig å snakke mindre spansk og mer engelsk. Sofía uttrykker det slik at bosted har påvirket sterkt. Hun forteller at hun merket stor forskjell på å bo i nord-Georgia og i det mer sentrale Atlanta-området. I nord-Georgia er det få spansktalende *hispanics*, i Atlanta-området er det flere. Sofía forteller at når hun er i kirka snakker hun spansk og da kjenner hun at hun må utfordre seg selv på ordforrådet på spansk. Da hun var yngre ga onkelen henne bøker på spansk slik at hun lærte å skrive korrekt på spansk, men hun kjenner at det er en del ord hun ikke kan i dag. Når hun går til gudstjeneste så kan hun gå på både engelsk og spansk, men hun foretrekker på spansk. Hun har en Bibel som er på begge språk slik at det gjør det lettere å forstå. Da jeg stilte Sofía spørsmålet om hva meksikansk identitet er så fikk jeg følgende svar: «That's a good question. I guess, what my parents have taught me. Parts of their culture and how everything works there. They obviously don't let me lose any of that. Spanish, they did teach me». Noe av det første hun nevner på spørsmålet om meksikansk identitet er altså det spanske språket. Litt senere reflekterer hun rundt hvordan hun balanserer mellom sine to identiteter, meksikansk og amerikansk, og da sier hun:

I would always be in the middle. That was something I would get used to. I'll be like bouncing back and forth. Pretty much trying to balance it. I wouldn't really feel I was one or the other. [...] At first when I was younger, I did feel that difference, but as I grew up I embraced it and I felt lucky enough to be in both. And then I was able to speak both languages.

Sofía forteller at hun har venner som har foreldre fra for eksempel Mexico og disse vennene kan ikke spansk, og at det har gjort at hun setter pris på at foreldrene lærte henne begge språk. Hun forteller at spansk knytter henne nærmere hennes meksikanske identitet. Samtidig gjør hun lite aktivt i hverdagen for å markere denne språklige tilknytningen til den meksikanske identiteten. Det er kun foreldrene hun snakker spansk med og noen få andre familie-medlemmer. Kirka er den eneste sosiale sfæren utenom hjemmet der Sofía bruker spansk.

Teresa forteller om hvordan hun har vært gjennom en omfattende prosess med å finne sin egen identitet. Hun hadde en identitetskrise som gikk i bølger over flere år, og den var spesielt sterk da hun gikk i 6. klasse. Hun måtte lenge sette sitt eget ungdomsopprør og sin søken etter egen identitet på vent da moren fikk kreft. Teresa begynte endelig å føle seg komfortabel med sin egen identitet da hun var 14 år, et år før vi snakket sammen. Hun hadde blant annet en lengre prat med ei eldre halvsøster som fortalte om sin prosess med å finne sin egen identitet. Teresa ville blant annet ikke snakke spansk i flere år, men har funnet tilbake til det og er i dag stolt av begge språk og begge identiteter. Språkene er essensielle deler av begge hennes identiteter. Hun er både meksikansk og amerikansk. Selv om hun nå sier at hun liker begge språk, er komfortabel og har funnet ut av sin egen identitet, så kan det jo tenkes at i og med at hun bare er 15 år så kan hun endre mening om kort tid igjen. Pendelen (Levitt og Glick-Schiller 2004) har svingt mye allerede i Teresas korte liv. Det kan tenkes at pendelen vil fortsette å svinge, at «pendel-identiteten» vil bestå for Teresa.

Paula er gift og har flyttet fra foreldrene. Hun er gift med en mann med meksikansk bakgrunn, men han har aldri lært spansk. Han lærte kun engelsk hjemme. Dermed er det naturlig at Paula nå snakker engelsk hjemme med mannen sin. Paula har imidlertid vokst opp med å snakke spansk hjemme og uttrykker at hun er veldig takknemlig for at foreldrene tvang henne til å lære spansk da hun var barn. Paula forteller at å kunne snakke spansk er en viktig del av identiteten hennes. Hun understreker samtidig veldig klart at hun mener at å snakke spansk ikke er et kriterium for å kunne regnes som meksikansk. Hun sier at mannen hennes er like mye meksikansk som henne selv om han ikke snakker spansk. Han er for eksempel utrolig god til å lage meksikansk mat, noe hun sier at hun selv ikke er spesielt god til. Paula er altså

veldig opptatt av at det å kunne spansk er viktig for henne for å føle seg meksikansk, men at det ikke er et universelt kriterium for å kunne regnes som meksikansk.

Julia definerer meksikansk identitet slik: “I guess, the things you do, the way you live that make you... that show that you have Mexican background, that you’re a part of that culture”. Når jeg spør henne om å komme med eksempler på hva man gjør så er det første hun sier: “Like, well, speaking Spanish”. Litt senere sier hun også følgende: “Uhm, one big way [of practicing my Mexican identity] is speaking Spanish at home. If I’m out with my parents I always try to speak in Spanish to them. And to others who speak in Spanish too”. For Julia så er hennes meksikanske identitet knyttet opp mot hennes meksikanske foreldre. Hun prøver alltid å snakke spansk med foreldrene, hovedsakelig hjemme, men hun forsøker også å snakke spansk med foreldrene når hun er ute med dem. Eventuelt også med andre som snakker spansk. Det er helt klart for meg at Julia ikke er en aktiv spanskbruker som bruker spansk mer enn hun må. Hun gjør ikke bevisste valg om å snakke spansk for å understreke sin meksikanske identitet. Tvert imot. Det ser ut til at hun gjør bevisste valg om å *ikke* snakke spansk. Julia fortalte meg at hun og familien bor i et område med få *latinos*. Dermed er det ikke mye *latinos* på skolen og det blir mest naturlig å snakke kun engelsk på skolen og med venner derfra. Det kan godt tenkes at Julia unngår spansk på disse sosiale arenaene for å unngå å skille seg ut. I kirka bruker hun imidlertid spansk. Hun beskriver hvor tøft og vanskelig hun opplever at det er å balansere vennskap disse to stedene, på skolen og i kirka. Vennene i begge grupper konfronterer henne med språkbruken hennes, og dette gjør det enda mer krevende for Julia å forholde seg til sine to identiteter.

Elsa fortalte at da hun begynte på skolen, startet hun å lære engelsk og da ble spansk hennes utvannet: «My Spanish got washed out». Hun sa videre at: «Spanish isn’t really my strongpoint. Like, I know Spanish, I can speak it, but it’s not that advanced. I never took classes. My mom only taught me the simple Spanish version». Foreldrene har aldri insistert på at barna må opprettholde spansk. Elsa fortalte at hun har svake kunnskaper og lite selvtillit på spansk. Hun var generelt ganske usikker og vinglete da hun fortalte om sitt forhold til meksikansk identitet, noe jeg allerede har omtalt. Hun uttrykte irritasjon og tristhet over at hun ikke har lært spansk ordentlig, og virket nærmest bitter på moren som ikke har gjort stor nok innsats for å lære det bort til barna sine. Imidlertid så reflekterte Elsa lite over om det å kunne spansk ville hjulpet henne til å føle seg nærmere sin meksikanske identitet.

Harald Eidheim forteller, i sin kjente studie av samene, at det var kun i private sfærer og i kontekster hvor bare samer var samlet at de fullt ut kommuniserte sin etnisitet, gjennom bruk av samisk språk, humor, mat, og sang (Eidheim 1969). Det var altså kun i sfærer som ikke var ansett som offentlige og der det kun var samer til stede at det å signalisere grenser til omverdenen ikke var nødvendig. Sånn sett så kan jeg anta at mine informanter unngikk å snakke spansk med meg fordi de ikke ville utsette seg selv for stigmaet som følger med det å snakke spansk i en del sfærer i det amerikanske samfunnet. Når de var med meg så var de hverken i en privat sfære eller i en meksikansk (eller spansktalende) sfære, følgelig så kan det tenkes at de ikke slapp meg inn. På lik linje med samene og deres forhold til språk så kan mine informanter ha opplevd det som stigmatiserende å eksponere seg språklig på den måten. Det kan imidlertid ligge en annen forklaring bak for mine informanters del. Blant de informantene som snakket noe spansk under intervjuene så var det flere som snakket gebrokket spansk. Det kan være at grunnen til at flere av informantene mine unngikk å snakke spansk med meg rett og slett var at de var redd for å bli sett på som ikke fullverdige meksikanere siden de føler at de ikke snakker spansk godt nok.

Det var krevende å finne noen klare trekk ved mine informanters bruk av spansk for å understreke deres meksikanske identitet. Det er flere som har et praktisk forhold til de to språkene, spansk og engelsk. Her er Inés det beste eksemplet. Hun bruker språkene om hverandre etter hva som er praktisk. Inés, Adriana, og flere av de andre har et slikt pragmatisk forhold til språket. I tillegg er språkene likestilte for dem. Og det virker ikke som at de har noen bevisste tanker om en kobling mellom spansk og deres meksikanske identitet. Samtidig kan det tenkes at det er det de ikke sier som er det viktigste funnet. For eksempel at de unngår å si noe om sin meksikanske identitet og spansk sin rolle i dette fordi de ikke har reflektert så mye over dette før. Det kan for den sakens skyld handle om at de ikke er så gode i spansk som de skulle ønske, og at de ikke vil vise meg dette. Samtidig som spansk oppleves som en viktig del av deres meksikanske identitet. Paulas forsvar av sin mann som ikke kan spansk er en måte å håndtere manglende spanskkunnskaper på overfor andre mennesker. Paula sier klart ifra at hun vil ha seg frabedt at en person blir kalt mindre meksikaner på grunn av manglende spanskkunnskaper. Mannen hennes er like meksikansk som henne, uten å kunne spansk. Patricia er svært åpen om sine manglende spanskkunnskaper, samtidig som hun uttrykker at spansk får henne til å føle seg nærmere sin meksikanske identitet, at spansk er svært viktig for hennes identitet.

7 Tradisjoner og identitet

Hvilke meksikanske tradisjoner praktiserer og opprettholder informantene mine? Hvilke praktiserer de ikke? Og hva sier informantene mine om hva disse tradisjonene har å si for deres meksikanske identitet? Først vil jeg si noen generelt om tradisjoner og kultur. Deretter vil jeg ta for meg feiringer og fester, mat og mattradisjoner, musikk, religion og eventuelt annet, og jeg vil analysere hva disse forskjellige tradisjonene har å si for informantenes meksikanske identitet.

Ramírez (2008) poengterer at migrantene *gjenskaper* den nasjonale meksikanske kulturen der de er ved hjelp av referansepunktene som de har brakt med seg. De *viderefører* altså ikke, de *gjenskaper*. I tillegg er det snakk om de referansepunktene migrantene har *brakt med seg* fra Mexico. Sånn sett så er Ramírez' funn ikke direkte sammenliknbare med mine informanter. Halvparten av informantene mine ble ikke engang født i Mexico og når det gjelder den andre halvparten så var de fleste så unge på tidspunktet de migrerte at de ikke hadde opparbeidet seg egne referansepunkter. Det vil si at de aller fleste av mine informanter har fått sine referansepunkter om Mexico og meksikansk kultur av sine foreldre og andre voksenpersoner med meksikansk bakgrunn under oppveksten i USA. Hver og en av disse voksenpersonene er individer som kommer fra forskjellige steder og samfunnslag i Mexico, og med hver sine erfaringer gjennom livet. Som Knight (2010) poengterer så tror ofte folk på en subjektiv idé om den nasjonale identitet, og at ofte står slike ideer i konflikt med hverandre, og de stemmer ikke alltid med de faktiske forholdene meksikanere lever under. Det handler mer om et ideal enn virkeligheten. Samtidig er den objektive nasjonale identitet en sosiokulturell prosess, den formes stadig og endres over tid, noe Gutiérrez (1998) også trekker fram. Gjennom historien har vi mennesker erfart at det er de med makt som skriver historien. Dermed er det de mektiges versjon av virkeligheten vi ser og tenker at gjelder. Det som kan tenkes at skjer med meksikanere i USA, og kanskje mest med andregenerasjonen, men også gjerne med mange av førstegenerasjonen – meksikanere som ikke har bodd i Mexico på en stund – er at de baserer sitt syn på hva som er meksikansk på de mektiges versjon av virkeligheten, det bildet som presenteres i skolebøkene og i media. Dette skjer nok trolig nokså underbevisst. Da har nasjonalstaten delvis oppnådd sitt mål, nemlig at borgerne får tro på det unike fellesskapet, en felles selvidentifisering (Ramírez 2008). Disse følelsene fører til at man blir beskyttende overfor sin historiske arv eller eierskap, slik som territoriet og kulturen, ifølge Ramírez

(2008). I migrantenes tilfelle er det kulturen de identifiserer seg med, og i mindre grad territoriet. Det er de kulturelle aspektene mine informanter og jeg snakket mest om da vi snakket om meksikansk identitet, og det er dette jeg vil snakke om i det følgende. Vi snakket mindre om territoriet, om landet Mexico, men vi snakket om følelser og tilknytninger informantene har til landet. Det kommer det mer om i delkapitlet om tilknytning til Mexico.

Inés sier følgende om hva hun tenker om meksikansk identitet: «a weird type of stereotypes». Hun nevner mariachis, festene, religion, tilbedelse, katolisisme, å gå i kirka hver søndag, og maten de spiser. Hun sier at tamales og mole er mer for spesielle anledninger, mens til hverdags er det typisk ris, bønner, tortillas og kylling. Først så sier Inés altså at hun tenker på en rar type stereotypier når hun tenker på Mexico, men så sier hun ganske lite konkret om hva som ligger i disse stereotypiene. Hun ramser bare opp noen eksempler. Skolen og media har en viktig rolle i formidlingen av denne samlingen av stereotypier som utgjør den nasjonale identitet (Gutiérrez 1998). Inés, i likhet med de fleste av mine andre informanter, har ikke gått på meksikansk skole. Det vil si at media har spilt en viktig rolle i å forme deres tanker om hva meksikansk nasjonal identitet er. Det stereotypiske bildet på en meksikaner og meksikansk identitet har informantene mine blitt servert gjennom filmer, sosiale medier, litteratur, i tillegg til tradisjoner som foreldrene deres eventuelt har brakt med seg (eller ikke brakt med seg) fra Mexico, og gjenskapt i USA.

Når Gutiérrez (1998) omtaler og definerer nasjonal identitet så snakker hun blant annet om at man i en nasjonalstat må jobbe for assimilering og sosialisering innad i befolkningen, og at sosiopolitiske hendelser karakteriserer nasjonalstaten. Historien, hendelsene over tid innenfor nasjonalstatens grenser, er avgjørende for å oppnå og vedlikeholde en felles tro og lojalitet. Den nasjonale identitet formes, læres og tilegnes av nasjonalstatens borgere. Det skaper en fellesskapsfølelse som styrker og viderefører den nasjonale identiteten. Både Gutiérrez (1998) og Ramírez (2008) snakker om meksikansk identitet. Gutiérrez (1998) snakker om meksikansk *nasjonal* identitet og ser utelukkende på Mexico, mens Ramírez (2008) snakker om meksikansk *kulturell* identitet blant meksikanere i USA, med hovedvekt på California. Ramírez er konkret og kommer med eksempler på hvordan meksikansk kultur manifesterer seg materielt og praktisk i USA. Blant annet hvilken meksikansk mat meksikanere spiser i USA, hvilke meksikanske fester de feirer, at katolisismen står sterkt, i tillegg til at han nevner meksikanske nasjonale ikoner, som *la Llorona* og *la Virgen de Guadalupe*.

I det følgende vil jeg altså analysere hva meksikanske tradisjoner har å si for mine informantere meksikanske identitet. Først tar jeg for meg feiringer og fester, deretter mat og mattradisjoner, så musikk og til slutt religion.

7.1 Feiringer og fester

Meksikansk kultur er kjent for sine mange feiringer og fester. Jeg skal her presentere og analysere mine informantere tanker om hvilke feiringer og fester de markerer, og hva disse har å si for deres meksikanske identitet.

Adriana sier at hun er meksikansk på grunn av kulturen, de mange festene og høytidene, og at hun feirer alle milepæler. De meksikanske og amerikanske feiringene og festene som informantene mine nevnte står i tabell 4, i tilfeldig rekkefølge og uavhengig av antall ganger de ble nevnt. Det er spesielt to som peker seg ut, *El Día de la Virgen de Guadalupe* og *Navidad mexicana*.

Tabell 4

Meksikanske feiringer	Amerikanske feiringer
Día de los Muertos	Halloween
El 16 de septiembre	4th of July
Navidad mexicana	American Christmas
Día de las madres (mexicano)	Mother's Day (American)
El Día de la Virgen de Guadalupe	Sweet 16
Posadas	Thanksgiving
Reyes Magos	
XV años	

Hele 12 av 18 svarte at de feirer jul med meksikanske tradisjoner. Av de 12 så var det ei som sa at hennes familie feirer jul med en blanding av meksikanske og amerikanske tradisjoner, ei som presiserte at hennes familie ikke feirer jul med amerikanske tradisjoner, men kun meksikanske, og ei siste som sier at de vanligvis feirer jul i Mexico, at de er amerikaniserte, og at de ikke feirer meksikanske tradisjoner og høytider i USA, kun når de er på besøk i

Mexico. De andre ni sier ikke annet enn at de feirer jul på meksikansk vis. De som feirer jul på meksikansk vis nevner aller mest *pozole* og *tamales* som essensielle matretter til jul. Ellers er det en del som forteller at de feirer *posadas* i dagene før julaften, og noen nevner at de feirer *Los Reyes Magos* og nyttår på meksikansk vis.

El Día de la Virgen de Guadalupe feires 12. desember hvert år i Mexico. Det sies at alle meksikanere har et forhold til *la Virgen de Guadalupe* uavhengig av om man er katolikk. Det kan se ut til å stemme for mange av mine informanter også, men absolutt ikke for alle. Det er også her 12 personer som sier at de markerer denne dagen på én eller annen måte. Noen nevner imidlertid at de markerer denne dagen mer i kirka si enn hjemme. Det er to personer som spesifikt sier at de *ikke* feirer denne dagen. Den ene er Patricia, og hennes familie konverterte til kristendommen da de flyttet til USA. Det er her viktig å kommentere følgende: På engelsk og på spansk skilles det som oftest mellom «Catholic» og «Christian», «católico» og «cristiano». Alle katolikker er kristne, men ikke alle kristne er katolikker. Kristen i denne sammenhengen betyr ikke-katolsk kristen, for eksempel protestantisk eller anglikansk. Den andre er José, som forteller at også hans familie er kristen. Derfor feirer de ikke *El Día de la Virgen de Guadalupe*. Jomfruen er et katolsk ikon så det er naturlig at de som kristne ikke feirer denne dagen. Ramírez (2008) nevner at det ikke lenger er kun blant meksikanske migranter *la Virgen de Guadalupe* er populær, hun har også blitt populær blant andre grupper av *latinos* og *hispanos*. Sånn sett så kan man si at *la Virgen de Guadalupe* ikke lenger er like utpreget meksikansk som hun opprinnelig var, i hvert fall hvis man snakker om meksikanske migranter i USA.

Det er én tradisjon som står spesielt høyt når jeg tenker på Mexico og meksikansk kultur: *Día de los muertos*. Før jeg intervjuet informantene mine så tenkte jeg at jeg kom til å få høre at mange feiret *Día de los muertos*. Mine antakelser viste seg imidlertid å stemme dårlig med det informantene mine fortalte meg. Kun fire personer svarte at de feirer De dødes dag, samtidig som hele åtte personer svarte eksplisitt at de *ikke* feirer De dødes dag. Adriana forteller at hun faktisk ikke kjente til *Día de los muertos* da hun var liten. Hun feirer uansett den amerikanske *Halloween* mer enn *Día de los muertos* i dag. Mine informanter gir meg et tydelig inntrykk av at *Día de los muertos* er en feiring som de og familiene deres «la igjen» i Mexico, at det er en feiring som ikke har blitt videreført særlig i USA, noe Ramírez (2008) poengterer. Det er noen utvalgte feiringer som videreføres av migrantene.

Raúl fortalte at han feirer både meksikansk jul og *El Día de la Virgen de Guadalupe* og at det er viktige dager for ham. Sistnevnte er mer en kulturell ting enn en religiøs ting, akkurat som forholdet hans er til katolisismen. Han sier selv at han er amerikanisert når det gjelder en del tradisjoner, og at han vedlikeholder sin meksikanskhet via familien og venner, og gjennom å bruke spansk. Flere av disse tradisjonene ville han ikke vedlikeholdt like mye hvis det ikke hadde vært for den meksikanske familien hans. Han forbinder meksikansk jul og *El Día de la Virgen de Guadalupe* med blant annet *pozole*, *piñata* og *tamales*. Raúl feirer ikke *Día de los muertos*. Han feirer kun *Halloween* på den tida av året. Raúls beskrivelser av sin egen praktisering av fester og feiringer stemmer overens med det Odden (2018: 95) sier om at migranter blir påvirket av interaksjonen med vertssamfunnet, og at migrantenes transnasjonale bånd er høyst relevante for formingen av deres identitet og deres kulturelle praksiser. Dette er en kritikk av ideen bak multikulturalismen som sier migranter bevarer sin opprinnelige kulturelle identitet og praksis, upåvirket av interaksjonen med vertssamfunnet. Ingen av mine informanter viser tegn til å være upåvirket av interaksjonen med vertssamfunnet, tvert imot. Flere sier at de er amerikaniserte, at de feirer flere amerikanske høytider, som *Halloween*, *Thanksgiving* og *4th of July*, mer enn de feirer meksikanske høytider.

Et annet viktig poeng er at for minst halvparten av mine informanter så er det misvisende å bruke begrepet *vertssamfunn*. De er født i USA, har amerikansk statsborgerskap og flere av dem er lite i Mexico. De er ikke gjester i landet de bor i. *Bostedsland* kan være et alternativ. Tilsvarende kan *opprinnelsesland* være et problematisk ord. Det insinuerer at de selv er født i dette opprinnelseslandet, men det kan også eventuelt bare bety at det er det landet foreldrene deres har sin opprinnelse fra. For enkelthetsskyld så betyr vertssamfunnet i denne sammenhengen USA og opprinnelsesland betyr Mexico, uavhengig av fødested.

Jeg mistenker at om jeg hadde lagt opp til en mer kvantitativ undersøkelse hvor jeg hadde stilt informantene mine spørsmål om hver eneste meksikanske fest og feiring som finnes så hadde jeg fått et ganske annerledes bilde. Da hadde jeg nok framkalt tanker som muligens ikke hadde kommet fram ellers. Jeg ønsket å få informantene mine til å tenke selv og si det de selv tenkte på, ikke få servert et spørreskjema. De tingene de nevner er i seg selv interessante fordi de sier noe om hva som er viktig for dem. Jeg har nok i en del tilfeller påvirket dem litt med tanke på hvilke feiringer og fester som blir nevnt, og mest med de informantene som sa lite i utgangspunktet. Jeg forsøkte så langt det var mulig å få dem til å tenke og fortelle selv,

upåvirket av mine forslag, men jeg kan på ingen måte påstå at alle mine informantere svar er helt upåvirkede og nøytrale. Statistikk gir et kvantitativt svar som kan si noe om hvor utbredt de forskjellige meksikanske feiringene er blant meksikanere i USA. Imidlertid så var jeg ute etter det kvalitative, hvilken sammenheng det er mellom feiringene av disse festene og mine informantere meksikanske identitet. Det viste seg at det ikke var like lett å få klare svar fra informantene på hva festene betyr for deres meksikanskhet.

Julia er imidlertid ei av de som forteller litt om dette. Hun forteller at hun og søsknene ikke alltid ser poenget med de store meksikanske festene. Julia føler at hun og søsknene er amerikanske sånn sett. Hun ber iblant foreldrene om å få delta på fester som anses som amerikanske med venner, fester som ikke er meksikanske. Da får hun som oftest ikke lov av foreldrene, og de sier «it's not what we do». Julia føler at meksikanske foreldre er mye strengere enn typisk amerikanske foreldre. Foreldrene har alltid tatt barna med i kirka for å feire religiøse høytider, blant annet for å feire *el Día de la Virgen de Guadalupe*. De feirer også alltid Mexicos nasjonaldag 16. september hvert år med stor fest hjemme, med masse mat og tradisjonelle meksikanske kjoler og dans. Julia og søstrene må kle seg ut med meksikanske kjoler og det er tydelig på det Julia sier at hun ikke trives med dette. Julia sier at det er tingene du gjør og måten du lever på, blant annet at du feirer meksikanske høytider, som viser at du har meksikansk bakgrunn og at du er del av den kulturen. Samtidig sier hun at identiteten hennes ofte er en konflikt. Hun føler lojalitet overfor både sin meksikanske familie og sine meksikanske venner i kirka på den ene siden, og overfor sine amerikanske venner på skolen på den andre siden. Overfor sine meksikanske venner så sier hun at hun er meksikansk, mens overfor sine amerikanske venner så sier hun at hun er amerikansk.

Det kan virke som at markering av meksikanske feiringer og fester er noe Julia gjør mer av plikt enn av glede og kjærlighet for sin meksikanske identitet. Julia er ei jente som virker å ha en dyp lojalitetsfølelse overfor sine foreldre og at nettopp denne lojaliteten og denne kjærligheten er det som gjør at hun vedlikeholder sin meksikanske identitet, på tross av ønsket om å framstå som amerikansk blant annet overfor venner på skolen. Hun uttrykker tross alt at hun har et sterkt fellesskap og en god vennegjeng i kirka. Kirka er katolsk og, som hun selv sier, de fleste meksikanske feiringene hennes familie markerer er katolske. Julia uttrykker jo at kirka er viktig for henne.

Slik jeg forstår Julia så er hun i prosessen med å finne sin egen identitet. Ifølge Castells (2010: 6) så er identitet menneskers kilde til mening og erfaring. Identitet er prosessene av

meningsbygging vi mennesker går gjennom, og disse prosessene preges av de kulturelle egenskapene som gis preferanse over andre meningsbærere. Som både amerikansk og meksikansk så har Julia et dobbelt sett med sosiale roller og forsøker å tilfredsstille forventningene til alle disse rollene. Men roller handler tross alt bare om *funksjon*. Hun er i prosessen med å finne fram til hva som gir *mening* for henne, hvilken av sine to identiteter hun skal prioritere over den andre. Eventuelt hvordan hun skal balansere og kombinere de to. Julias opplevelse som datter av meksikanske migranter i USA preges av motstridende forventninger til hennes sosiale roller og hun har selv ikke tryggheten (ennå) til å stå imot presset fra personene rundt henne. Hennes opplevelse og prosess kan beskrives veldig godt med Levitt og Glick Schillers pendel (2004). Pendelen svinger avhengig av konteksten, og i Julias tilfelle så kan det hende at hun vil fortsette med denne «pendel-identiteten» en god stund framover. Kanskje for alltid.

Mariana forteller at hun og familien markerer ganske mange meksikanske fester. Både *el Día de la Virgen de Guadalupe*, *posadas*, *Día de los muertos* og Mexicos nasjonaldag den 16. september. Amerikanske fester og feiringer markerer de ikke. De feirer i tillegg typiske overgangsriter på meksikansk vis. Kun noen få dager etter intervjuet jeg hadde med Mariana så skulle hun være fadder for et dåpsbarn i familien, og dermed så inviterte hun meg i dåpsfesten! Det ble servert typisk meksikansk mat, bønner, ris og tortilla, og det var bandamusikk og kasting av penger og godteri. Med andre ord, en dåpsfest med mange typisk meksikanske tradisjoner. Inne i festlokalet var det som om vi var i Mexico. Den eneste klare forskjellen var at det ble snakket en god del engelsk.

Mariana er student i en annen delstat (som jeg ikke nevner navnet på av anonymitetshensyn) og har ikke familien i nærheten. Fram til for noen få år siden bodde Mariana og familien i en den samme delstaten som hun nå studerer i. Hun uttrykker et stort savn når det gjelder å ikke ha familien der. Samtidig forteller hun at det er mange studenter med meksikansk eller annen *latino*-bakgrunn der og de finner på mange sosiale ting sammen. En dag så hadde Mariana invitert vennegjengen med på en festival:

Let's go to a festival, and it was around ten of us that went, and they were like, what is this? I was like, it's a Hispanic festival, you know, like, the whole community comes out and celebrate the fact that you're Mexican. With a big Mexican flag, you can see the Puertorican flag, which is really popular in [there]. They had never seen anything like that before. And I was like, seriously? I mean, in the state of Georgia I've never seen an actual parade from the

latinos themselves, so, I kind of understood [Patricia] and others of the Juniors that came from here in Georgia, but the other ones came from North Carolina and South Carolina and they had never seen anything like that! [...] I'm serious! And I was like, really? You never celebrate the fact that, you know, you're latino in America? And they were like, no.

Staten Mariana og medstudentene bor i har et mye større kulturelt tilbud for *latinos* og meksikanere enn det Georgia har, slik Mariana uttrykker det. Hun fortalte at den meksikanske identiteten er mer aktivt i bruk i hverdagen der, sammenlignet med i Georgia. Hun sa også rett ut at det ikke er like lett å utøve sin meksikanskhet i Georgia sammenlignet med hvordan hun opplevde det i den delstaten der hun vokste opp og bor i nå. Hun har en tett tilknytning til sin meksikanske identitet, og kanskje spesielt når det gjelder fester og feiringer: «If I had to choose between a regular social event or a Mexican party I would go to the Mexican party». Hun har merket at dette ikke er tilfellet for mange av de nye vennene:

[...] I feel like some of them do feel like they have become Americanized, but I don't know. It's just like, you have to expose yourself to still be considered, you know... I mean, you're still technically Mexican, but if you don't expose yourself to the Mexican culture then you will become Americanized, in my opinion. I think I've always stayed in touch with the Mexican culture because of my parents...

Foreldrene og familie er viktige for henne når det gjelder å opprettholde tilknytningen til den meksikanske identiteten. Da jeg spurte Mariana om hun tror at grunnen til at hun er så knyttet til sin meksikanske identitet handler om hvor hun vokste opp i USA så svarte hun:

I do think so, yes. Cause it's different here in Georgia. Like I said, uhm, they do Hispanic festivals here... I'm not just really talking about the festivals, but it's just the fact that it's different. Like here, they just do the Mexican festival, everybody comes out and see a family day, but where I grew up there's the literal parade with people with the chinelito suits. You know, and carrying fruits on their backs, with actual clothing from Mexico. It's different. [...] here I just think it's... I don't wanna say Georgia... I don't wanna say the latinos in Georgia, here... well, I mean, if I could say... I feel like they have become more Americanized, especially in the big city, like this, due to the fact that... the difference of the jobs. There's more money in the state of Georgia than there is in [there]. [...] That's one thing that I've realized ever since I came here [to Georgia]. [...] We have the laundromats run by Hispanics... and in school. A lot of latinos in school. The elementary school that I went to, that my brother went to as well, and you know, a lot of latinos. And the moms with their children, hola, buenas tardes, you know, just more unity [there] than I feel here. [...] [It] is a small state

as well, that's the thing. But, you know, it's just like, like I said, it's funny. When you see a Mexican you just nod at each other. It's just like we're family. I don't know if I'm explaining myself. I don't know. I just always identified myself as more of a Mexican than an American. [...] I don't wanna say I'm only American, 'cause I live... If I say I'm American, it's only because of the fact that I live here. I don't think I'm American at all. You know, just considering myself Mexican. I'm Mexican.

Ramírez (2008) snakker om at de meksikanske tradisjonene som praktiseres i USA er ganske mange. Han understreker at artikkelen hans har hovedvekt på California. Hele veien gjennom samtalene med informantene mine og i arbeidet med bearbeiding av det de har fortalt meg, kombinert med informasjon jeg har innhentet om delstaten Georgia og om meksikanere i USA generelt så har jeg fått et klart inntrykk av at det er store forskjeller mellom å bo og å vokse opp i forskjellige stater i USA som *latino*. Dette er noe Marianas uttalelser også understreker. Georgia er en stor delstat. Folk bor spredt over store områder i forstedene til Atlanta, kalt Metro Atlanta. De fleste av mine informanter og deres familier er bosatt i forstedene nord og nordvest for metropolen Atlanta, i distrikter som Cobb, Cherokee og Gwinnett, slik mange andre *latinos* i Metro Atlanta også er (Vásquez, 2010). I og med at de bor så spredt så kan det være krevende å bygge opp og vedlikeholde både sosiale nettverk og bærekraftig næringsvirksomhet. Det blir lange avstander å reise for å holde ved like kontakten med venner. Og for bedrifter som retter seg inn mot meksikanere så er det krevende å ha bærekraftig drift med et geografisk spredt klientell. Slik Mariana beskriver det så virker det som meksikanere i delstaten der hun vokste opp bor geografisk tettere og at det dermed er lettere å ha et nærmiljø som tilrettelegger for å opprettholde meksikanske tradisjoner enn det er i Georgia. California er det ypperste eksemplet i USA på en delstat som både har en høy andel *latinos*, meksikanere spesielt, i befolkningen, og har infrastrukturen på plass når det gjelder næringsvirksomhet slik at folk kan kjøpe det de trenger av meksikanske varer. Når jeg sammenligner min empiri med det Ramírez (2008) sier om hvordan meksikanere i USA praktiserer sin meksikanskhet så får jeg ikke det Ramírez skriver til å stemme for mine informanter i Georgia. Det virker å stemme mer med California og andre delstater i USA med en større andel meksikanere og *hispanics* generelt, eventuelt mer geografisk konsentrert.

Det er helt klart at blant mine informanter så er det *El Día de la Virgen de Guadalupe* og jul med meksikanske tradisjoner som blir mest markert av meksikanske feiringer og fester. I tillegg er det påfallende få som markerer *Día de los muertos*, en feiring jeg på forhånd antok at mange meksikanere i USA feiret. Det er imidlertid få som sier noe veldig tydelig om hva

disse feiringene og festene har å si for deres meksikanske identitet. I og med at det er ganske få som sier at de pleier å feire amerikanske fester som *Halloween*, *4th of July* og *Thanksgiving* så handler det kanskje rett og slett om at disse familiene ikke er noe særlig til å feste generelt. Det er i tilfelle veldig atypisk meksikansk, slik jeg ser det. Meksikanere er jo kjent for å feire det meste. Jeg mener uansett at mye av forklaringen kan ligge i det faktum at USAs delstater er svært forskjellige. Både når det gjelder antall personer med meksikansk opprinnelse i hver stat, historikken de forskjellige statene har med bosetting av meksikanere, og infrastrukturen når det gjelder muligheten i praksis til å leve på meksikansk vis der du bor. Det er ikke like lett å markere så mange meksikanske feiringer og fester i Georgia som det er i for eksempel California.

7.2 Mat og mattradisjoner

Innen gastronomien så har meksikansk mat gjennomsyret alle samfunnslag i USA. Å spise «Mexican» er like vanlig som å spise burger og pizza. I det meksikanske kjøkken så er tortillaen et uerstattelig element og blir spist av folk fra alle deler av befolkningen (Ramírez 2008). Julia beskrev meksikansk mat slik: «Really yummy food». Helt subjektivt må jeg jo si meg enig i det, men hvilken mat kan regnes som en essensiell del av meksikansk identitet og kultur når meksikansk mat har blitt allemannseie?

Tortillas, ris, bønner, *nopales*, chili, løk, lime, avokado, redikker, jalapeños, *tacos*, *tacos dorados*, *carnitas*, *menudo*, *birria*, *barbacoa*, *quesadillas*, *tostadas*, *ceviche*, *salsa*, *pozole*, *tamales*, *mole*, *carne asada*, *enchiladas* og *chilaquiles*. Dette er alle de meksikanske matvarene og matrettene mine informanter nevnte til sammen. Dette er meksikansk mat som de spiser selv og/eller tenker at er typisk meksikansk mat. I tillegg nevner Sandra typisk meksikansk drikke. *Agua de sabor*, nærmere bestemt *horchata*, *agua de limón* og *agua de jamaica*. Det er det hun som nevner.

Når jeg tar en nærmere titt på hva informantene mine svarte på spørsmålet om meksikansk mat de må ha i hverdagen så er det tortilla, ris, bønner og salsa som utpeker seg, i tillegg til *tamales* og *pozole*. Blant mine informanter så er det disse som blir mest omtalt, men det er også av de mest typiske meksikanske matvarene og -rettene. Alle bortsett fra tre av informantene nevnte spesifikt tortilla. Elsa fortalte at faren hennes aldri spiser middag uten

tortilla. De må ut og kjøpe tortilla hvis de har gått tomme, ellers vil ikke faren spise. José fortalte at i hans familie så bruker de stort sett alltid tortilla i stedet for bestikk. Elena fortalte at i hennes familie må de alltid ha tortillas til varmmåltidene. Marta sa at hun spiser tortillas, men i motsetning til alle de andre så liker hun de ikke noe særlig. *Tamales* og *pozole* sa flere at er mer høytidsmat enn hverdagsmat. Noen få sa dette også om *mole*. Det var mange som ramset opp meksikanske matvarer og -retter, men det var ikke så mange som sa noe konkret om hva det å spise meksikansk mat har å si for deres følelse av meksikanskhet.

Lucía er en av de få som sa noe om betydningen av mat for hennes identitet. Hun snakket generelt varmt om Mexico og meksikansk identitet, og hun trakk spesielt fram det å ta med seg meksikansk mat og samles mange meksikanere, og varmen og omsorgen som er mellom meksikanske mennesker. “Ese convivio que tenemos entre las personas mexicanas”. Hun sa også at meksikansk mat har så mange farger og at det gjør at man blir glad. Alt dette får henne til å føle seg nærmere sin meksikanske identitet. Så poengterte Lucía en ting som bare hun og Elena sa noe om. At meksikanske mattradisjoner avhenger av hvor man er fra i Mexico. Elena sa følgende om dette:

[...] we go to, like, Mexican restaurants, and then my parents are like, oh my god. If they really like it, they're like, okay, where is this person from? Where's the cook from? They ask the waiter; can you please ask where that cook is from? And then they tell 'em, okay, we're from some part of Mexico. And they're like, okay. No wonder. It's really rare to find somebody from here and that cooks like an actual Mexican. That has that seasoning, like, that taste.

Dette stemmer overens med det Knight (2010) skriver om meksikansk identitet, at regionene i Mexico er så forskjellige at det er svært krevende å finne noe som er samlende for hele Mexico. Dette gjelder også mattradisjoner. Det er imidlertid noen ting som er felles for hele Mexico, som mais, tortilla, salsa, ris og bønner, men variasjonen i tilberedningen av disse matvarene varierer fra region til region i Mexico. Dermed varierer også de meksikanske mattradisjonene som finnes i USA. Hvilken mat som tilberedes og videreføres i USA avhenger av hvor de meksikanske migrantene er fra i Mexico.

Meksikansk mat virker mer som en naturlig del av hverdagen til mine informanter og deres familier, og ikke nødvendigvis noe de har reflektert over at betyr noe spesielt for deres meksikanske identitet. Det var i hvert fall få som sa noe direkte om dette. Indirekte sa de imidlertid noe mer. Det er flere som fortalte at familiemedlemmer ikke kan spise middag uten tortilla, og José sa for eksempel at i hans familie så bruker de tortilla i stedet for bestikk. Disse

tingene antar jeg at gjelder få ikke-meksikanske amerikanere i USA. Det er krevende å finne noe som er samlende for alle meksikanere. Det er riktig at matretter varierer rundt omkring i Mexico. Det som kan sies å være typisk meksikansk er tortillaen. Uansett hvor meksikanere befinner seg i verden så vil flertallet være enige om at tortilla er en typisk meksikansk matvare. Ris, bønner og (hjemmelagd) salsa følger tett på. Det betyr ikke at det ikke finnes unntak fra regelen. Ikke alle liker disse matvarene og spiser dem til daglig, men de fleste meksikanere kan likevel si seg enige i at dette er typiske meksikanske matvarer. Mine informanter nevnte også typisk meksikansk festmat, og der var det *tamales* som ble omtalt mest. Ganske mange snakket også om *pozole*. Igjen så varierer det veldig blant mine informanter hva slags meksikansk mat de forteller at de konsumerer, og én av grunnene er rett og slett at en del av mine informanters foreldre ikke har videreført og gjenskapt meksikanske mattradisjoner etter migrasjonen til USA.

7.3 Musikk

Elena kunne fortelle at når meksikanere er sammen så er de alltid «happy and festive, and we're loud and crazy». Hun går selv bare vanligvis på meksikanske fester. Hvis det settes på musikk så begynner meksikanere alltid å danse, spesielt bachata, cumbia og merengue. Elena er noe uklar rundt sin egen identitet på flere områder, men hun er ikke i tvil når det er snakk om musikk. Da er hun så meksikansk som man kan bli. Hun klarer seg ikke uten meksikansk musikk og annen musikk på spansk. Jeg har observert dette med egne øyne også og jeg vet at det ikke er en overdrivelse fra Elenas side. Hun setter på musikk overalt og hele tiden. I bilen, på stranda, hjemme. Overalt. Og det er sjelden noe annet enn på spansk. Elena uttrykker at hun syns amerikanere er kjedelige når det gjelder musikk- og dansestil. Da hun sammenlignet amerikanere med meksikanere så sa hun følgende: «White people have square dance». *Square dance* sier hun altså at er den eneste dansen hun kjenner til av amerikanske danser, ellers bare hopper amerikanere når de danser.

Elenas forhold til sin meksikanske identitet, spesielt når det gjelder musikk og dans, men også mer generelt, kan beskrives ganske godt med *ways of belonging* (Levitt og Glick Schiller, 2004). Elena har lite kontakt med familiemedlemmer og andre i Mexico. Hun tar lite eller ingen initiativ til kontakt i hverdagen. Likevel føler hun en sterk tilhørighet til begge land.

Hun føler også på et *dobbelt nærvær* (Sayad 2004 i Odden 2018: 86-87). Hun føler en tilhørighet til både USA og Mexico. Hun tenker på USA som hjemmet sitt, samtidig som hun føler en kulturell tilhørighet til Mexico, landet hun forlot som barn. Denne kulturelle tilhørigheten føler hun spesielt på når det gjelder musikk, dans og fest. Samtidig som Elena er tett knyttet til sin meksikanske identitet så har hun, som nevnt, minimalt med kontakt med familiemedlemmer i Mexico. Hun gjør lite for å skape og opprettholde et bånd til Mexico. Tilhørigheten hun føler overfor USA og Mexico er altså ganske forskjellig.

Broren til Elena, Raúl, beskrev også en slik måte å høre til på, *way of belonging*:

No lo puedo separar. Es decir, cierta parte de mi es mexicana, cierta parte es americana. Soy los dos. [...] De descendencia, de cultura, soy mexicano. Como como mexicano. De apariencia hispano. Para mucho, hasta el hindú parece mexicano. O sea, mexicano, soy mexicano. Soy latino. Hablo español. Sé que si me llegan a mandar a algún lugar, va a ser a México. Así que soy de allá. Soy mexicano. Pero te digo, soy bañado en la cultura americana. En la música, el inglés, escucho música en inglés.

Raúl skiller sine to identiteter på samme måte som søsteren. Kulturelt er han meksikansk, men USA er hjemmet hans. Det er i USA han hører til for han er badet i den amerikanske kulturen, som han selv sier. Her er imidlertid forskjellen mellom Elena og Raúl. I motsetning til Elena så hører Raúl på musikk på engelsk. Søsken er jo ofte litt forskjellige selv om de har samme foreldre og har vokst opp i samme hushold, men det som er en ekstra faktor for Elena og Raúl er at de migrerte på ganske forskjellige tidspunkter i livet. Elena var knapt fire år mens Raúl nærmet seg 11 år. Han hadde etablert seg med venner og hadde gått flere år på skolen i Mexico før de migrerte, mens hun knapt har noen minner fra Mexico. Han opplevde en mye tydeligere og større overgang enn søsteren. Han uttrykker likevel en større trygghet enn søsteren rundt sin egen identitet. Selv om han sier at han hører på musikk på engelsk og at musikk på spansk ikke er en naturlig del av hans meksikanske identitet, så uttrykker han samtidig en ganske stor trygghet når det gjelder å eventuelt måtte bosette seg i Mexico. Her refererer han til om han skulle bli deportert. Han hører til i USA, men ville klart seg i Mexico hvis han måtte:

Mi escuela fue aquí. El mapa, yo conozco el mapa de aquí. Sé llegar a Atlanta y de regreso. Sé ir a... Sé estar aquí. Estoy americanizado. Yo sé que si me voy a México, tal vez igual por la moneda, por no saber trabajar, por no saber cómo se mueven allá las cosas, me va a tomar tiempo. Pero lo mismo de que sé el idioma, de que sé la cultura, no me va a tomar tanto tiempo si hubiera sido yo simplemente americano. So, ni una ni otra.

«A Mexican with no music is not a Mexican at all. Quote me», sa Teresa.

Music is a part of... I feel like it's what gives us that little mmh! You can go out and you hear these rap songs or these pop songs, and you're like, yeah. Good beats. But in latino or Mexican you can have rancheras, you can have folclórico, which is that happy music where it's like, with the bailes, the skirts. You can have corridos, which is with the boots and the hats and stuff like that. You can have cumbia, which is very like... cause there's so many parts of Mexico, just by the music you hear, you kind of know. They could be from here, or they can be from here. Every mexicano, they're every part of Mexico. I feel like everybody connects with the music, cause music is... I feel like it's food for the soul! It just makes you so happy and makes you feel some kind of way. If I feel sad I'll listen to my rancheras and I'll be like (crying). If I'm happy I'll just put some dance music.

For Teresa er musikk en stor del av hennes meksikanske identitet. Hun bruker musikk som støtte i følelseslivet, og hun har forskjellig type meksikansk musikk til forskjellig humør. Teresa sier at musikken er forskjellig rundt om i Mexico, at man kan identifisere hvor folk opprinnelig er fra i Mexico basert på hvilken type musikk de hører på. Det er noe lignende Knight (2010) snakker om. Han problematiserer hvor krevende det er å komme fram til en felles meksikansk nasjonal identitet, at det ikke er så enkelt å finne noe som er felles for alle meksikanere. Det er lettere å definere regional (og lokal) meksikansk identitet, ifølge Knight (2010). Likevel så endte Teresa opp med å argumentere for at musikk er et element som kan sies å være felles for alle meksikanere. Alle meksikanere kan relatere seg til musikken og føle at de er en del av felleskapet. Teresa konkluderte nærmest med at musikken er noe som kan sies å være felles for alle meksikanere. Videre sa hun:

Or in the mornings, on Saturdays, I feel like this is part of my Mexican identity. Saturdays are clean up days. As you can see, yesterday was not a clean up day, but I'll be laying in my bed, I'll be like uh, and it's ten in the morning. And then all of a sudden I just hear the radio, and it's dance music. Ah!! It's clean up day! That's how you know. I'll just get the broom and I'll be... It just gives you a happy feeling doing what you do. So, music has always been really important to me. [...] Falta muy poco para que mi mamá entre y los sartenes, and come on, guys! Get up! I feel like that's something really important for Mexicans. Música, you know. A Mexican with no music is not a Mexican at all. Quote me.

Det Teresa sier her er noe flere av informantene mine kommenterer. Musikk og rengjøring, de hører sammen. Meksikanere, og meksikanske mødre spesielt, har som oftest en fast vaskedag og da settes musikken på. Høyt. Slik at ungene vekkes for å være med og gjøre rent i huset.

Jeg har også selv erfart dette da jeg bodde i en meksikansk husholdning i Mexico. Musikk følger med veldig mange aktiviteter for en meksikaner. En meksikaner uten musikk er ikke en meksikaner, som Teresa sier.

Paula er også en av de som kommenterte sammenhengen mellom musikk og rengjøring. Hun har vært gift i noen år og forteller om hva hun fortsatt gjør som hun mener gjør henne meksikansk: «I am now like my mother. I wake up early on Saturdays and I put on music and I'm just cleaning. And I'm like, oh my God! I'm turning into my mom!”. Paula har innsett at hun nå gjør de samme tingene i sitt eget hjem som hennes mor alltid har gjort. Og hun anerkjenner at dette en naturlig og viktig del av hennes meksikanske identitet. Av typer musikk så nevnte hun *rancheras*, *banda*, Vicente Fernández, *duranguense*, salsa og bachata, og sa at hun hører på denne musikken hele tida nå. Hun fortsatte med å si at alle meksikanere synger på fest til disse sangene. De har store familier, de inviterer gjerne 40-50 mennesker til middagsselskaper og de har store bråkete fester til fem om morgenen. Paula smiler og ler når hun forteller om disse tingene. Hun diskuterer med seg selv rundt hvilken identitet hun føler sterkeste tilknytning til, den amerikanske eller den meksikanske, og hun klarer ikke helt å bli enig med seg selv:

If I had to pick, I would say Mexican. But on a normal, realistic side, I am Mexican-American. Definitely leaning more on the Mexican side. Because it's more prominent in my life. More than anything. From my family to my husband to certain things I do.

Og blant disse tingene hun gjør som hun trekker fram som meksikanske så er musikk og rengjøring noen av de mest fremtredende. Paula har, i likhet med Elena og Raúl, en måte å høre til på, en *way of belonging* (Levitt og Glick Schiller, 2004). Paula sier lite om hun har kontakt med familiemedlemmer og andre i Mexico. Hun nevner at faren iblant sender penger til besteforeldrene slik at de har litt ekstra å rutte med. Paulas sterke følelse av tilhørighet til Mexico er en *kulturell* tilhørighet. I motsetning til Elena og Raúl føler hun en sterk tilhørighet til den *meksikanske kulturen*, ikke nødvendigvis landet Mexico. I Paulas tilfelle så er det ikke like passende å si at hun føler på et *dobbelt nærvær* (Sayad 2004 i Odden 2018: 86-87). Paula føler riktignok en sterk tilhørighet til både USA og til meksikansk kultur, men hun tenker utelukkende på USA som hjemmet sitt. Selv om hun føler en kulturell tilhørighet til Mexico, så har hun aldri bodd der. Denne kulturelle tilhørigheten hun føler er basert på utvalgte *markører* (Knight 2010) ved meksikansk kultur hun har fått overført fra sine foreldre, i tillegg til påvirkning fra media, som hun selv har *videreført* og *gjenskapt* (Ramírez 2008). For Paula

sin del så ser det altså ut til å være et enda større sprik mellom tilhørigheten til den amerikanske og den meksikanske identiteten, enn det er for Elena og Raúl.

Hva har egentlig musikk å si for mine informantere meksikanske identitet? Det korte svaret er at musikk betyr mye for noen, og noen nevner også flere eksempler på musikk- og dansestiler. Andre anerkjenner at musikk er viktig for mange meksikanere, men ikke for alle. Og så er det en del som ikke en gang nevner musikk. Jeg trodde at det ville være flere som ville si noe om hvilken rolle musikken spiller for deres identitet. Det var desto flere som sa noe om feiringer og fester, og musikk ble nevnt i den forbindelse. For eksempel mariachi og bailes folclóricos. Årsaken til at det var så mange som ikke nevnte musikk da vi snakket om meksikanske tradisjoner kan blant annet skyldes at det ikke var et tema som jeg trakk fram spesifikt. Det var opp til informantene selv å si det de tenkte på.

7.4 Religion

Hva mener mine informanter at religion betyr for deres meksikanske identitet? Hele 14 av informantene mine sier at de er katolikker. Imidlertid sier fem av dem at de føler seg mer som kulturelle katolikker, og ikke som religiøse katolikker. De går ikke i kirka i dag, men de føler seg likevel kulturelt tilknyttet katolisismen. Raúl er en av de som regner seg som kulturell katolikk. Han går i kirka iblant, men mest av vane på grunn av den kulturelle tilknytningen.

For Teresa er religion og katolisismen en veldig viktig del av hennes meksikanske identitet. Det er viktig for henne å feire *El Día de la Virgen de Guadalupe* den 12. desember, for å føle seg nær sin meksikanske identitet. Da reiser de i kirka og feirer fra tidlig om morgenen. Jul er også en viktig høytid for henne. «Christmas is a big thing for us». Hun refererer til at julefeiring på meksikansk vis, blant annet med *posadas* og å feire julaften den 24. desember, er veldig viktig for meksikanere, og dermed er det viktig for Teresa å feire det slik meksikanere gjør for å føle seg nære sin meksikanske identitet. Teresa har vært gjennom en omfattende identitetskrise. På flere måter har hun hatt en ganske annerledes oppvekst enn de fleste andre av mine informanter. Teresa ble født i USA, men hun og moren flyttet til Mexico da Teresa var kun en måned gammel. Da hun var seks år flyttet hun og moren tilbake til USA. Samtidig møtte hun for første gang faren sin. Den gang opplevde Teresa et stort kulturkrasj og identitetskrisen hennes begynte allerede da. Etter noen tøffe år med å prøve å passe inn både

kulturelt og språklig, så fikk moren kreft. Teresa opplevde at hun måtte sette sine egne problemer på pause og konsentrere seg om å hjelpe moren.

To me, every morning that I wake up... This was something that was taught to me by my grandparents... I wake up, and I get on my knees and I pray at the side of my bed and I say: Gracias, Dios, por haberme dejado amanecer, por este día tan hermoso, por dejarme respirar, and that's something very important to me, because it's just how I was raised, and how... usually when you go to Mexico your faith is something that is very strong. Faith to God and faith to la Virgen de Guadalupe. It's very, very strong. Faith is something very important to me because it's... God has been with me and helped me through so much. My mom had cancer when we got here, and it was very hard, cause I was still adjusting and then she had cancer, and that was kind of like a little break that I had to take from my crisis with my identity. Like, my mom comes first. She had cancer, it was really hard for us...

Katolisismen, å tro på Gud, å be med bønnekjedet, og å tro på Jomfru Guadalupe er en viktig del av Teresas meksikanske identitet. Hun vokste opp med dette, lærte det av besteforeldrene i Mexico. Troen har hjulpet henne gjennom tøffe tider, og katolisismen er en av de viktigste delene av Teresas meksikanske identitet. Det Teresa sier stemmer med både Ramírez (2008) sine funn, med hva Knight (2010) skriver, og med hva flertallet av mine informanter har fortalt meg. Et stort flertall av meksikanere regner seg selv som katolikker, og for de aller fleste så er *la Virgen de Guadalupe* en naturlig del av det. Svarene til informantene mine understreker dette. Ni av informantene mine regner seg som praktiserende katolikker og fem regner seg som kulturelle katolikker, samtidig som 12 av disse 14 sier at de feirer *el Día de la Virgen de Guadalupe* og at Jomfruen er en viktig del av deres meksikanske identitet. Det er viktig for informantene mine å feire Jomfruen.

Den katolske kirke har en udiskuterbar tilstedeværelse blant meksikanske migranter i USA, selv om det også er mange meksikanske migranter og andre *latinos* som har konvertert til protestantiske religioner (Ramírez 2008). Patricia, José og deres familier er protestantisk kristne. Deres familier konverterte til kristendommen da de migrerte til USA. Patricia er veldig klar på at hun føler seg meksikansk, samtidig som det hun forteller indikerer at hun er svært godt integrert i det amerikanske samfunnet. I hennes tilfelle er ikke katolisisme en naturlig del av hennes meksikanske identitet. I og med at Patricia og familien ikke er katolikker feirer de ikke katolske høytider og helgener. *La Virgen de Guadalupe* er et katolsk ikon og i og med at de ikke er katolikker så er det ikke naturlig for dem å feire denne

høytiden. For Patricia sin families del så har menigheten betydd alt for dem. Menigheten og spesielt enkeltmedlemmer i menigheten har hjulpet familien til Patricia med økonomisk og moralsk støtte gjennom årene. For Patricia og familien har altså religion ikke noe å gjøre med hennes meksikanske identitet.

Elena sa følgende: “We’re all mostly Catholic, but there’s some here and there that have gone Christian”. Dette stemmer med det informantene mine forteller, og med det Ramírez (2008) også trekker fram. Men som Raúl sier, så er det mange ting meksikanere gjør som også folk fra for eksempel Guatemala og El Salvador gjør. Å være katolikk er ikke noe som gjør deg meksikansk. Det er ikke utelukkende et trekk ved meksikansk identitet. Dette er også noe Knight (2010) problematiserer. Hvilke egenskaper, kjennetegn og tradisjoner er det som er utelukkende meksikanske? Det kommer nærmest an på øynene som ser. Knights kanskje viktigste poeng er at det er hvilket eller hvilke land man sammenligner seg med som er det mest relevante i denne sammenhengen. Da vet man hvilke kjennetegn man skal trekke fram. Når det gjelder religionens relevans for meksikansk identitet så handler det om å se på katolisismens rolle i Mexico sammenlignet med USA. Og da er det mye enklere å konkludere. Katolisisme er en sentral del av meksikansk identitet, og ikke av amerikansk identitet. Religion er for Patricia og José ikke et relevant mål på deres meksikanske identitet. Dette gjelder også Marta og Mario, som ikke regner seg selv som religiøse.

Samtlige av mine katolske informanter sier at de bruker spansk i kirka, at de foretrekker gudstjenester på spansk. Og dette sier de alle, uavhengig av deres forhold til spansk. De er vant med gudstjenester på spansk gjennom oppveksten og flere sier at de føler det veldig rart å gå på en gudstjeneste på engelsk. Dette indikerer igjen en sammenheng mellom katolisisme, spansk og meksikansk identitet som informantene mine kjenner på.

Religion betyr mye for mange av mine informanter, det er det ingen tvil om, men betyr den mye for deres meksikanske identitet? Mexico er et katolsk land sammenlignet med USA, men det betyr ikke at alle i Mexico er katolikker. Det samme gjelder mine informanter. Halvparten av informantene mine er praktiserende katolikker. Det er altså ganske mange foreldre som har videreført katolisismen i vertslandet. Sammenlignet med de andre tradisjonene mine informanter fortalte meg om så er det et høyt antall som ser på katolisisme som en viktig del av og noe som knytter dem nærmere deres meksikanske identitet. Det er også en naturlig kobling mellom spansk og katolisismen. De aller fleste av mine informanter foretrekker å gå på gudstjeneste på spansk, uavhengig av om de er gode i spansk eller ei.

8 Avslutning

8.1 Oppsummering av funn

Arbeidet med denne oppgaven har gitt meg en rekke indikasjoner på hva meksikansk identitet er og hvordan denne identiteten praktiseres blant unge med meksikansk bakgrunn i Atlanta, Georgia. Mine informanter tilhører hovedsakelig to kategorier meksikanere i USA, andregenerasjonen og 1,5-generasjonen. Det ser ut til at det er en viss tendens til at andregenerasjonen markerer et større skille mellom seg og Mexico, enn 1,5-generasjonen. De som ble født i Mexico sier at de er meksikanske fordi de ble født i Mexico, mens de som ble født i USA, andregenerasjonen, sier at de er meksikanske fordi foreldrene deres er meksikanske og fordi de har fått en meksikansk oppdragelse av disse foreldrene. Samtidig ser det ut til at oppholdsstatus er en viktig faktor. På den ene siden er det noen av andregenerasjonen som tar avstand fra sin meksikanske identitet fordi de ikke ønsker å bli assosiert med det stereotypiske bildet på udokumenterte meksikanske innvandrere i USA. På den andre siden er det noen av de som tillater seg å markere en klarere tilknytning til den meksikanske identiteten fordi de føler at de ikke trenger å bekymre seg for stigmaet den udokumenterte statusen gir. De som er udokumenterte markerer enten en klar tilknytning til sin meksikanske identitet for å signalisere motstand, eller de tar avstand fra sin meksikanske identitet for å for eksempel unngå å bli møtt med diskriminering. Det kan derfor sies at mine informanters tilknytning til meksikansk identitet er spredt ut over hele skalaen, fra sterk til svak tilknytning.

Når det gjelder hvordan spansk brukes for å understreke den meksikanske identiteten så sprikte svarene blant mine informanter. Flere bruker engelsk og spansk om hverandre etter hva som er praktisk. Det kan tenkes at flere av informantene mine unngikk å si noe om sin meksikanske identitet og spansk sin rolle i dette fordi de ikke har reflektert så mye over dette før. Selv om alle informantene mine lærte kun spansk de første leveårene så er det ingen som bruker kun spansk i dag. Og det var få som brukte spansk under intervjuene. Mulige forklaringer er at enten er de ikke så gode i spansk som de skulle ønske, eller så er de rett og slett ikke så interessert i å bruke spansk. For noen har bruk av spansk lite å si for deres meksikanske identitet, mens for andre oppleves spansk som en viktig del av deres meksikanske identitet.

Meksikanere er kjent for å feire det meste, men blant mine informanter er det få som gir noe klart svar på hva meksikanske feiringer og fester har å si for deres meksikanske identitet. Det er *El Día de la Virgen de Guadalupe* og jul med meksikanske tradisjoner som blir mest markert blant mine informanter. Jeg fikk imidlertid avkreftet ideen min om at *Día de los muertos* markeres stort blant meksikanere i USA. I og med at det også er ganske få som sier at de pleier å feire amerikanske fester så kan det se ut som at mange av informantene mine og deres familier ikke er noe særlig til å feste og feire generelt. Det kan se ut til at disse meksikanske tradisjonene dør ut gjennom generasjonene slik språk ser ut til å gjøre blant innvandrere i USA. En annen forklaring kan handle om at det ikke er like lett å markere så mange meksikanske feiringer og fester i Georgia som det er i for eksempel California, en delstat med mye høyere konsentrasjon av meksikanere og en mye mer etablert meksikansk befolkning.

Meksikansk mat virker mer som en naturlig del av hverdagen til mine informanter og deres familier, og ikke nødvendigvis noe de har reflektert over at betyr noe spesielt for deres meksikanske identitet. Tortilla, ris, bønner og salsa er typisk meksikansk mat. Dette er noe de fleste sier seg enig i selv om ikke alle liker disse matvarene, eller spiser dem til daglig.

Musikk betyr mye for noen, men ikke for alle. Det er en del av informantene mine som ikke en gang nevner musikk som eksempel på meksikanske tradisjoner. Av de som sa noe om musikk så var det ikke så mange som sa noe om hvilken rolle musikken spiller for deres meksikanske identitet. Det var desto flere som sa noe om feiringer og fester, og musikk ble nevnt i den forbindelse.

Halvparten av informantene mine er praktiserende katolikker. Sammenlignet med de andre meksikanske tradisjonene mine informanter fortalte meg om så er det et høyt antall som ser på religion som en viktig del av og noe som knytter dem nærmere deres meksikanske identitet. Informantene mine foretrekker blant annet å gå på gudstjeneste på spansk, uavhengig av om de er gode i spansk eller ei. Det kan sies at unntakene her bekrefter regelen, med de to informantene mine som er kristne. For dem har ikke religion noe med deres meksikanske identitet å gjøre.

Jeg er enig med Knight (2010) i at det er krevende å finne noe som er samlende for alle meksikanere, og saken kompliseres ytterligere i og med at det her er snakk om meksikanere utenfor Mexico. Ramirez' (2008) poeng om at migranter viderefører og gjenskaper

meksikanske tradisjoner i USA er interessant, for det varierer veldig *hvilke* tradisjoner mine informanter har videreført og *hvordan* de har gjenskapt dem. Jeg har blant annet sett at det er store forskjeller på hvor migrantene bosetter seg i USA.

Så kommer spørsmålet om mine informanter er et representativt utvalg. Representerer de meksikanere i Georgia? Og meksikanere i USA? Da jeg skulle rekruttere informanter benyttet jeg meg av snøballmetoden og *gatekeepers*. Dette var god hjelp i og med at jeg var på et sted jeg var forholdsvis ukjent, men det kan også tenkes at dette har ført til lite variasjon i utvalget av informanter. Det kan også tenkes at mine to venninner, som fungerte som *gatekeepers* for hele 11 av informantene mine, kan ha vært strategiske – bevisst eller ubevisst – og har filtrert vekk aktuelle kandidater uten at jeg engang har fått vite om dem. De kan også ha hatt en personlig agenda og ønsket at temaet og menneskene jeg forsker på skal fremstilles på en spesiell måte. Derfor kan det tenkes at utvalget mitt har blitt mindre variert enn det kunne ha vært hvis jeg for eksempel hadde plukket ut alle informantene selv. Det er krevende å si noe sikkert om mine informanter er representative for meksikanere i Georgia og i USA. Imidlertid er det noen ting som taler for at de er det. Som jeg har vært inne på flere ganger gjennom oppgaven så er Georgia en såkalt framvoksende migrantdestinasjon, i motsetning til de tradisjonelle destinasjonene som for eksempel California, New York og Florida. Mange av mine informanters familier ankom Georgia på begynnelsen av 2000-tallet. Det er nettopp på den tida antallet meksikanske migranter til sørstatene begynte å øke for alvor. Sånn sett kan mine informanter sies å være representative for unge meksikanere i Georgia. Når det gjelder om mine informanter er representative for meksikanere i USA generelt, så velger jeg å trekke fram en ting flere av informantene mine kommenterte. De er lei av å bli plassert i bås. De ønsker alle å bli sett på som individer, ikke som stereotypiske meksikanere. Dermed har alle 18 funnet sine unike måter å forholde seg til og uttrykke sin tilhørighet, sin meksikanske identitet. Dette mener jeg kan sies å gjelde for mange meksikanere i USA, ikke bare for mine informanter.

Det er ikke mulig å definere meksikansk identitet i USA slik at det dekker alle med meksikansk bakgrunn i USA. Noen ting er felles, som noen typer mat og noen meksikanske feiringer og fester. Samtidig er mange amerikaniserte på disse områdene, spesielt det sistnevnte. Forskning på språk blant innvandrere i USA har vist at det ikke-engelske språket ikke overlever så mange generasjoner, noe som stemmer overens med funnene blant mine informanter. Dog er det litt flere blant mine informanter som sier at de snakker spansk godt.

Katolisismen ser ut til å være en viktig faktor når det gjelder tilknytning til meksikansk identitet, men likevel er det kun halvparten av informantene mine dette gjelder. De 18 informantene mine er fra 16 forskjellige familier og de har et aldersspenn fra 13 til 26 år. Den ene halvparten ble født i Mexico, den andre ble født i USA og er amerikanske statsborgere. Det er nyttig å operere med kategorier i forskningsøyemed, men å bli plassert i generaliserbare grupper er noe informantene mine verken liker eller ønsker. Det som er relevant for individet er følgende: Identitet er en kilde til mening for individet, konstruert av individet selv, for seg selv.

8.2 Muligheter for videre forskning

Det finnes utallige muligheter for videre forskning på meksikansk identitet i USA. Det er mulig å studere forskjellene mellom meksikanere i de forskjellige amerikanske delstatene mye dypere enn det jeg har gjort i denne oppgaven. Det hadde vært mulig å for eksempel sammenligne Georgia og California, som har ganske forskjellig historie når det gjelder meksikanske innvandrere. Da jeg intervjuet informantene mine fikk jeg en enorm mengde informasjon om deres liv. De hadde mange tanker om temaer som jeg ikke fikk plass til i denne oppgaven. De fortalte meg om sine transnasjonale bånd, kontakten med familiemedlemmer i Mexico og deres meksikanske nettverk i USA, og hva disse tingene har å si for deres meksikanske identitet. Mexikaneres transnasjonale bånd er altså et tema som er mulig å studere videre. I tillegg hadde det vært mulig å forske på hva meksikanere i USA mener er suksessfaktorer for å klare seg godt i USA, for å beholde eller oppnå et positivt forhold til sin meksikanske identitet eller hva som bidrar til et negativt forhold til sin meksikanske identitet. Det kunne også vært aktuelt å se nærmere på hvordan opplevd diskriminering og rasisme preger meksikanere i USA sin identitet. Jeg tenker at det også kunne vært interessant å gjøre feltarbeid eller gjennomføre intervjuer med meksikanere i Mexico og sammenligne med meksikanere i USA, noe som kunne vært spesielt interessant når det gjelder transnasjonale bånd.

Mulighetene for videre studier er uendelige når det gjelder meksikansk identitet i USA, og meksikanere generelt i USA. Jeg er fornøyd med det utvalget av temaer jeg har tatt med i denne oppgaven.

Litteraturliste

Artikler:

- Betti, S. 2011. 'El Spanglish en los Estados Unidos - Estrategia expresiva legítima?',
Università di Modena e Reggio Emilia.
- Gutiérrez, Natividad. 1998. 'Arquetipos y estereotipos en la construcción de la identidad nacional de México', *Revista Mexicana de Sociología*, 60: 81-90.
- Knight, Alan. 2010. 'La identidad nacional mexicana'. En esta octava entrega de La construcción de México, el gran historiador de la Revolución mexicana, Alan Knight, ofrece sus reflexiones sobre lo que la historia autoriza a pensar como peculiarmente mexicano. *Nexos: Sociedad, Ciencia, Literatura*, 32(392), 84.
- Levitt, P., og Schiller, N. 2004. Conceptualizing Simultaneity: A Transnational Social Field Perspective on Society 1. *International Migration Review*, 38(3), 1002-1039.
- Love, Nigel, og Umberto Ansaldo. 2010. 'The native speaker and the mother tongue', *Language Sciences*, 32: 589-93.
- Morrissey, Edward. 2017. 'Obama's original sin on DACA', *The Week*, 07.09.2017.
- Otheguy, R., og N. Stern. 2010. 'On so-called Spanglish', *International Journal of Bilingualism*.
- Ramírez, Axel. 2008. 'Mexicanos y latinos en Estados Unidos: identidad cultural', *Revista trabajo social (México, D.F.)*, Nov: 269-82.
- Rumbaut, R. G. 2004. 'Ages, life stages, and generational cohorts: Decomposing the immigrant first and second generations in the United States', *International Migration Review*, 38: 1160-205.
- Rumbaut, Rubén G., og Douglas S. Massey. 2013. 'Immigration & Language Diversity in the United States', *Daedalus*, 142: 141-54.
- Singer, A. 2004. 'The Rise of New Immigrant Gateways'. In *The Living Cities Census Series*, red. The Brookings Institution. The Brookings Institution.
- Vásquez, M. A. 2010. 'Latino Immigration in the South: Emerging Trends and Critical Issues'. *JSRI People on the Move Conference*.

Zong, Jie og Jeanne Batalova. 2018. 'Mexican Immigrants in the United States', Migration Policy Institute, Lesedato: 11.04.2020.
<https://www.migrationpolicy.org/article/mexican-immigrants-united-states#Diaspora>.

Bøker:

- Anderson, B., og Andersen, E. 1996. *Forestilte fellesskap : Refleksjoner omkring nasjonalismens opprinnelse og spredning*. Oslo: Spartacus.
- Castells, M. (2010). *The rise of the network society* (2. utgave, volum 1, Information age). Chichester, West Sussex: Wiley-Blackwell.
- Cloke, P., Crang, P., og Goodwin, M. 2014. *Introducing human geographies* (3. utgave). London: Routledge.
- Jenkins, R. 2008. *Social identity* (3. utgave). London: Routledge.
- Kvale, Steinar, og Svend Brinkmann. 2015. *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal akademisk: Oslo.
- Odden, Gunhild. 2018. *Internasjonal migrasjon : en samfunnsvitenskapelig innføring*. Fagbokforlaget: Bergen.
- Repstad, Pål. 2007. *Mellom nærhet og distanse : kvalitative metoder i samfunnsfag*. Universitetsforlaget: Oslo.
- Romo, Harriet D., og Olivia Mogollon-Lopez. 2016. *Mexican Migration to the United States: perspectives from both sides of the border*. Texas University Press: Austin, Texas.
- Shoemaker, Pamela J., og Tim P. Vos. 2009. *Gatekeeping theory*. Routledge: New York.
- Smith, H., og O. Furuseth. 2006. *Latinos in the New South: Transformations of Place*. Ashgate.
- Stavans, Ilan. 2008. *Spanglish*. Greenwood Press: Westport, Connecticut.
- Tjora, Aksel Hagen. 2017. *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Gyldendal akademisk: Oslo.
- Vertovec, Steven. 2009. *Transnationalism*. Routledge: London.

Nettsider og rapporter:

American_Immigration_Council. 2019. 'The Dream Act, DACA, and Other Policies Designed to Protect Dreamers '.

https://www.americanimmigrationcouncil.org/sites/default/files/research/the_dream_act_daca_and_other_policies_designed_to_protect_dreamers.pdf Lesedato: 02.02.2020.

Census, United States 2016. '2016 Population Estimates'. <https://www.census.gov/>. Lesedato: 02.02.2020

Census, United States. <https://www.census.gov/>. Lesedato: 02.02.2020

Factbook, CIA World. 2010. 'CIA World Factbook - Mexico'.

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mx.html>. Lesedato: 20.02.2020

———. 2014. 'CIA World Factbook - United States'.

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/us.html>. Lesedato: 20.02.2020

Flores, Antonio. 2017. 'How the U. S. Hispanic population is changing', Pew Research

Center. Lesedato: 22.02.2020 <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/09/18/how-the-u-s-hispanic-population-is-changing/>.

FN-sambandet. 2017. 'Mexico', FN-sambandet. Lesedato: 08.04.2020.

<https://www.fn.no/Land/Mexico>.

gob.mx. 2017.

'El gobierno de México lamenta profundamente la cancelación del Programa de Acción Diferida para los Llegados en la Infancia (DACA)', Secretaría de Relaciones Exteriores. Lesedato: 05.08.2018. <https://www.gob.mx/sre/articulos/el-gobierno-de-mexico-lamenta-profundamente-la-cancelacion-del-programa-de-accion-diferida-para-los-llegados-en-la-infancia-daca-125306?idiom=es>.

INEGI. 2010. 'Estructura porcentual de la población que profesa alguna religión por tipo de religión', INEGI. Lesedato: 13.04.2020. <https://www.inegi.org.mx/temas/religion/>.

Krogstad, Jens Manuel. 2016. 'Key facts about how the U.S. Hispanic population is changing',

Pew Research Center. Lesedato: 07.04.2020. <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/09/08/key-facts-about-how-the-u-s-hispanic-population-is-changing/>.

Krogstad, Jens Manuel. 2017.

- 'U.S. Hispanic population growth has leveled off', Pew Research Center. Lesedato: 07.04.2020. <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/08/03/u-s-hispanic-population-growth-has-leveled-off/>.
- NILC. 2019. 'DACA'. Lesedato: 02.02.2020. <https://www.nilc.org/issues/daca/>.
- . 2017. 'Side by Side: Provisions of the 2010 and 2017 Dream Acts and DACA', www.nilc.org, Lesedato: 02.02.2020. <https://www.nilc.org/issues/immigration-reform-and-executive-actions/dream-acts-and-daca-compared/>.
- . 2018. 'ALERT: Court Orders the Department of Homeland Security to Allow Individuals with DACA to Apply to Renew It', Lesedato: 02.02.2020. <https://www.nilc.org/issues/daca/daca-preliminary-injunction-regents-v-dhs/>.
- PewResearch. 2014. 'Demographic and Economic Profiles of Hispanics by State and County, 2014'. Lesedato: 08.04.2020. <https://www.pewresearch.org/hispanic/states/>.
- Therrien, Melissa, og Roberto R. Ramirez. 2000. "The Hispanic Population in the United States - Population Characteristics." In *Current Population Reports*. Lesedato: 08.05.2020. <https://www.census.gov/>: United States Census Bureau.
- US_Census_Bureau. 2018. 'Hispanic or Latino origin by spesific origin'. Lesedato: 14.04.2020. <https://data.census.gov/cedsci/table?q=B03001%3A%20HISPANIC%20R%20LATINO%20ORIGIN%20BY%20SPECIFIC%20ORIGIN&g=&lastDisplayedRow=30&table=B03001&tid=ACSDT1Y2018.B03001&hidePreview=true>.
- US_Constitution. '8 U.S. Code § 1401. Nationals and citizens of United States at birth'.
- USCIS. 2017. 'Deferred Action for Childhood Arrivals 2017 Announcement', U.S. Citizenship and Immigration Services. Lesedato: 05.08.2018. <https://www.uscis.gov/daca2017>.
- . 2018. 'Deferred Action for Childhood Arrivals: Response to January 2018 Preliminary Injunction', U.S. Citizenship and Immigration Services. Lesedato: 05.08.2018. <https://www.uscis.gov/humanitarian/deferred-action-childhood-arrivals-response-january-2018-preliminary-injunction>.

Vedlegg 1

INTERVIEW GUIDE – individual interviews

- What is Mexican identity to you?
- How do you practice and maintain your Mexican identity?
- What mechanisms contributes to a stronger or weaker connection to your Mexican identity?
 - o What do you consider your mother tongue (Spanish or English)? In what cases do you use which languages?
 - o Have you maintained contact with your country of birth (Mexico)? How?
 - o What Mexican celebrations and traditions do you practice and maintain? With who and how?
 - o Do you have both Mexican and American friends?
 - o What boundaries exist between your Mexican and your American identity?
- What support systems do you have/have you had? Who is/has been helpful with start up?
 - o Other Mexicans?
 - o Organizations?
 - o Church/religious congregation?
 - o Health assistance?
 - o Legal assistance?
 - o Other?
- Where are you getting/where have you obtained your education? Have you had access to education (all levels)?
- Why do you think some people are doing better than others?

GUÍA DE ENTREVISTA – entrevistas individuales

- ¿Qué es identidad mexicana para ti?
- ¿Cómo practicas y mantienes tu identidad mexicana?
- ¿Qué mecanismos contribuyen a una conexión más fuerte o más débil con tu identidad mexicana?
 - o ¿Has conservado tu lengua materna (el español)? ¿Qué idioma consideras tu lengua materna (el español o el inglés)? ¿En qué casos utilizas qué idiomas?
 - o ¿Has mantenido contacto con tu país de nacimiento (México)? ¿Cómo?
 - o ¿Qué celebraciones y tradiciones mexicanas conservas y practicas? ¿Con quién(es) y cómo?
 - o ¿Tienes ambos amigos mexicanos y americanos?
 - o ¿Qué barreras existen entre tu identidad mexicana y tu identidad americana?
- ¿Qué sistemas de apoyo tienes/has tenido? ¿Quiénes son/han sido de ayuda para ti?
 - o Otros mexicanos?
 - o Organizaciones?
 - o Iglesia/congregación?
 - o Asistencia médica?
 - o Asistencia legal?
 - o Otro?
- ¿Dónde estás obteniendo/has obtenido tu educación? ¿Has tenido acceso a la educación (todo nivel)?
- ¿Por qué crees que algunas personas salen adelante y otros no?

Vedlegg 2

Participation in the project

”Identity amongst immigrants of Mexican descent in the United States”

Object

The subject of interest is *identity*. How do you practice and maintain your Mexican identity while living in the United States? What does Mexico mean for immigrants of Mexican descent in the United States? What does it mean to be Mexican for them? How do they practice and maintain their Mexican identity? With the language, the food, the parties and/or traditions? Or with contact with Mexico or with other Mexicans in the United States? These are some of the most central questions in this investigation.

This is an investigative project at Master level at the University of Oslo, Norway, by Marte Fuhr Heggheim (interviewer). Associate Professor Lars Leer, Inland Norway – University of Applied Sciences, is the advisor of the project.

Being of Mexican descent living in the United States, you are of interest for this project.

What will it say for you to participate in the project?

The interviewer will interview you about the subject of interest and the interview could last for approximately two hours, depending how the interview goes. It is important that you know that the interview could last that long so that you calculate on this time and will not have to leave mid-interview. The interview will be conducted in a quiet place without the risk of interruptions. The interview could be conducted in your home or someplace else where you feel comfortable and at ease.

The interviewer prefers to record sound during the interview because this helps to remember the details of the conversation. It is voluntary and, if for any reason you do not want the conversation to be recorded, you simply notify the interviewer.

In the case where the interviewees are minors, their legal guardian must give permission.

What will happen with the information gathered about you?

All personal information will be treated confidentially. Only the interviewer and the advisor will have access to the information gathered. The list with names of the participants in the project and the transcripts of the interviews will be kept separately to avoid identification of the participants.

According to plan, the project will end June of 2018. The personal information will be anonymized at the end of the project.

Voluntary participation

It is voluntary to participate in the project, and you can withdraw at any time. If you want to participate or you have questions about the project, please contact Marte Fuhr Heggheim: martefh@ilos.student.uio.no or +47 93495572. You can also contact my advisor Lars Leer: lars.leer@gmail.com or +47 94883830.

The project is registered at Personvernombudet for forskning, NSD – Norsk senter for forskningsdata AS. NSD is the Data Protection Official for research and educational institutions in Norway.

Consent of participation in the project

I have been informed about the project, and I am willing to participate:

(Name of participant)

(Signature of the participant)

(Date)

Participación en el proyecto de investigación

”Identidad entre inmigrantes de descendencia mexicana en Estados Unidos”

Objetivo

El tema de la entrevista es *identidad*. ¿Cómo practica y conserva usted su identidad mexicana viviendo en Estados Unidos? ¿Qué significa México para los inmigrantes de descendencia mexicana en Estados Unidos? ¿Qué significa ser mexicano para ellos? ¿Cómo practican y conservan su identidad? ¿Con el idioma, la comida, las fiestas y/o las tradiciones? ¿O con contacto con México u otros mexicanos en Estados Unidos? Estas preguntas son algunas de las más centrales en la investigación.

Es un proyecto de investigación de maestría de la Universidad de Oslo, Noruega, por Marte Fuhr Heggheim. El profesor asociado Lars Leer, Inland Norway – University of Applied Sciences, es el asesor del proyecto.

Siendo de descendencia mexicana viviendo en Estados Unidos, usted es de interés para este proyecto.

¿Qué implica participar en el estudio?

La entrevistadora la va a entrevistar a usted sobre el tema y la entrevista puede durar aproximadamente dos horas, dependiendo de cómo va la entrevista. Es importante que usted sepa esto para calcular con ese tiempo. La entrevista se tiene que realizar en un lugar tranquilo sin el riesgo de interrupciones. Se puede realizar la entrevista en su casa u otro lugar donde usted se siente seguro y donde sea tranquilo.

La entrevistadora prefiere grabar sonido durante la entrevista porque eso le ayuda a acordarse de los detalles de la conversación. Es voluntario, y si por alguna razón usted no quiere que se grabe la conversación, usted solo le avisa a la entrevistadora.

En el caso de que los entrevistados sean menores de edad, su padre tiene que dar su permiso.

¿Qué pasa con la información que se junta sobre usted?

Toda información personal será tratada confidencialmente. Solo la entrevistadora y su asesor tendrán acceso a la información que se junta. La lista con los nombres de los participantes en el proyecto y las transcripciones de las entrevistas se mantendrán separadas para evitar identificación de los participantes.

Según el plan, el proyecto terminará en junio del 2018. Después de terminar el proyecto se anonimizará la información personal.

Participación voluntaria

Es voluntario participar en el proyecto, y usted se puede retirar en cualquier momento. Si usted quiere participar o tiene preguntas sobre el proyecto, por favor diríjase a Marte Fuhr Heggheim: martefh@ilos.student.uio.no o +47 93495572. También podrá dirigirse al asesor Lars Leer: lars.leer@gmail.com o +47 94883830.

El proyecto está registrado en Personvernombudet for forskning, NSD – Norsk senter for forskningsdata AS. NSD es el Defensor de protección de datos informáticos de instituciones de investigación y education en Noruega.

Consentimiento de participación en el estudio

He recibido información sobre el proyecto, y estoy dispuesto a participar:

(Nombre del participante)

(Firma del participante)

(Fecha)

Mine informanter – en presentasjon

«Raúl» og «Elena» er søsken og er henholdsvis 25 og 19 år, begge født i Mexico City. De flyttet til USA da de var ti og fire år gamle sammen med moren og en eldre bror. Faren deres flyttet til Georgia tre år før resten av familien. Raúl er gift, har tre barn og har flyttet fra foreldrene, mens Elena fortsatt bor hjemme hos foreldrene. Foreldrene til Raúl og Elena er udokumenterte, og Raúl og Elena har DACA-status.

«Juan» er 23 år og han ble født i en fattig landsby i et ruralt område i staten Guerrero, i Mexico. Faren dro til California da Juan var rundt to år gammel og da han var rundt tre og et halvt år dro moren til USA også. Juan, storesøsteren og lillebroren ble oppdratt av bestemoren og tanten i noen år, fram til 2001 da Juan var sju år. Faren dro til Mexico for å hente de tre barna, og de reiste gjennom ørkenen og krysset grensen til California. Fra Los Angeles tok de fly til Atlanta. Juan og familien har bodd sammen i Atlanta siden. Juan studerer og bor hjemme hos foreldrene sine. Juan har DACA-status og er aktiv i arbeidet for at DACA-studenter skal få rett til å betale *in-state tuition* på lik linje med sine medstudenter.

«Lucía» er 22 år og hun beskriver stedet der hun ble født som et fattig sted, i staten Michoacán i Mexico, mot grensa til Guanajuato. Lucía beskriver også familien sin som fattig og begge foreldrene gikk på skole kun til og med 3. klasse på barneskolen fordi de måtte hjelpe til hjemme. Faren dro først til USA og så kom mor og datter etter i 2001, da Lucía var seks år gammel. Lucía måtte overtales til å dra med å tro at de skulle på ferie. Lucía er enebarn. Begge foreldrene er udokumenterte mens Lucía har DACA-status.

«Mario» er 21 år og ble født i Mexico City. Han hadde DACA-status, men han er den eneste av mine informanter som har frasagt seg denne. Han understreker også at han er meksikansk statsborger. Mario jobber på byggeplasser med hardt fysisk arbeid. Han er kunstner og driver med maling og musikk. Mario droppet ut av *high school* det siste året. Faren flyttet til USA da sønnen var ett år, moren flyttet til USA da Mario var tre år og da Mario var fem år flyttet han etter moren. Moren og faren er begge udokumenterte. Faren dro tilbake til Mexico for fire-fem år siden.

«**Patricia**» er 19 år og hun er fra en fattig landsby i et ruralt område i staten Guerrero, i Mexico. Foreldrene var leger i Mexico. På grunn av sine privilegerte jobber mottok de ofte trusler og det ble etter hvert for farlig for dem å bo der. De flyttet derfor til USA i håp om et tryggere liv. I 2004 flyttet de til staten Georgia, da Patricia var seks år gammel. Moren er på såkalt *deportation order*⁶, mens faren har en midlertidig oppholdstillatelse på grunn av en arbeidsulykke der han fikk juridisk hjelp til å oppnå midlertidig lovlig status. De to eldste søstrene og informanten selv er født i Mexico og er udokumenterte, det vil si de er uten lovlig opphold i USA, mens de fire yngste søsknene er amerikanske statsborgere, født i USA. Patricia har DACA-status og hun er student på et universitet i en annen delstat på et stipend for DACA-studenter. Hun er aktiv i diverse frivillig arbeid. Patricia og Juan kjenner hverandre fra det frivillige arbeidet og Juan satte meg i kontakt med henne.

«**Mariana**» er 19 år og hun er venninne av Patricia. Hun er fra en liten, fattig landsby i et ruralt område i staten Guerrero. I Mexico sluttet faren på skolen i 6. klasse og moren i 9. klasse. Da Mariana var seks år gammel krysset foreldrene grensa til USA til fots hver for seg med en måneds mellomrom. Mariana reiste cirka fem måneder senere. Begge foreldrene er udokumenterte. Mariana selv har DACA-status mens de to brødrene er amerikanske statsborgere, født i USA. Familien flyttet for et par år siden til staten Georgia. Mariana er nå student på et universitet i en annen delstat på et stipend for DACA-studenter. Mariana og Patricia er medstudenter og Patricia satte meg i kontakt med Mariana.

«**Julia**» er 16 år gammel og på det tidspunktet jeg snakket med henne var hun ferdig med nest siste året på high school (11th grade). Julia er eldst i en søskenflokk på fem og alle barna, Julia inkludert, er født i USA og dermed amerikanske statsborgere. Julia ble født i Texas, men da hun var rundt ett år gammel flyttet hun og foreldrene tilbake til Mexico en stund før de så flyttet til Florida og til slutt til Georgia. Foreldrene er udokumenterte og på det tidspunktet jeg snakket med Julia så ventet faren på at rettssaken hans skulle komme opp. Han hadde blitt stoppet av politiet i en rutinekontroll da han var ute og kjørte og ble satt i varetekt på grunn av manglende papirer og førerkort. Han slapp heldigvis ut mot kausjon i påvente av rettssaken, men dette preget familien. I tillegg ga det praktiske utfordringer. Faren er håndverker og for å

⁶ Å være på *deportation order* innebærer at immigrasjonsmyndighetene kan deportere henne når som helst. Hvis hun gjør noe ulovlig, som å jobbe uten papirer, så blir hun deportert.

komme på jobb er han, som de fleste andre i USA, avhengig av bil. Han må derfor sitte på med andre hver dag.

«**Marta**» er 19 år og ei venninne av Mariana. Marta sin familie er fra Guadalajara og fra Monterrey, men Marta selv er født i USA, i nærheten av Atlanta i Georgia. Faren hennes ble også født i USA. Moren ble født i Mexico og dro til USA på arbeidsvisum sammen med søsteren sin da hun var ung, da hun var cirka 23 år. Foreldrene til Marta møttes i USA. Besteforeldrene på farens side er fra Guadalajara. De er amerikanske statsborgere. De kom på arbeidsvisum rundt slutten av 60-tallet. Besteforeldrene og faren til Marta eier og driver en meksikansk restaurant. Besteforeldrene på morens side bor i Mexico. Marta har to yngre søstre og en eldre halvbror. Storebroren som er morens sønn fra et tidligere forhold, ble amerikansk statsborger da han ble 18 år. Halvbroren kom til USA da foreldrene til Marta giftet seg. Faren "le arregló los papeles para que viniera acá" da han var 8 år. Marta og den mellomste søsteren var allerede født da broren kom til USA. Marta gjorde et poeng av at alle i familien har lovlig opphold i USA og at de kom dit lovlig.

«**Teresa**» er 15 år og hun ble født i USA. Moren tok henne imidlertid med tilbake til Acapulco i Guerrero i det sørlige Mexico da hun var bare én måned gammel. Moren var på arbeid i en kort periode i USA da hun var gravid med Teresa og mens hun var i USA fikk hun beskjed om at hun hadde en høyrisikograviditet og fikk ikke lov til å reise før barnet var født. Den biologiske faren var ikke involvert i livet til Teresa fram til moren tok kontakt med ham da Teresa var seks år gammel. Faren tok da med seg datteren over til USA, siden han har permanent oppholdstillatelse i USA. Faren sørget for at moren fikk krysset grensa én måned senere. Da faren hadde fått installert mor og datter dro han igjen. Etter hvert fikk moren en ny mann som Teresa kaller og ser på som pappa. Teresa bor med mor og stefar. Hun har hatt fast kontakt med biologisk far siden hun gikk i 5. klasse.

«**Sofía**» og «**Elsa**» er henholdsvis 26 og 20 år og de ble født i California. Elsa er ferdig med *high school* og har tatt et kort *internship* innenfor helse. Sofía var ferdig med studiene i 2015, så hun har jobbet i to år. Hun studerte medisinsk administrasjon i ett år (siste året av studiene) og så hadde hun et *internship* i et år før hun fikk jobb. Foreldrene er fra staten Guerrero, og Sofía beskriver hjemstedet til foreldrene som et fattig sted. Foreldrene kom til USA rett før Sofía ble født. Familien flyttet til Mexico ett år da Sofía var rundt sju-åtte år og Elsa rundt ett-to år, før de flyttet til Georgia. På grunn av manglende jobbmuligheter for faren så har familien flyttet en del rundt i Georgia og barna har byttet skole en del ganger. De har nå bodd

samme sted de siste sju årene. Alle barna bor fortsatt hjemme hos foreldrene. Alle de fire søsknene er amerikanske statsborgere. Foreldrene har lovlig opphold i USA. De fikk det etter noen år i USA ved hjelp av en onkel som er advokat. De vurderer å søke om amerikansk statsborgerskap. Faren er fra enklere kår enn moren. Faren har gjennomført videregående, mens moren har studert mikrobiologi.

«**José**» er 18 år og han ble født i Acapulco, i staten Guerrero i det sørlige Mexico. José kom til USA i år 2000 da han var 10 måneder gammel. Faren reiste til USA først og moren og José reiste like etterpå. José bor med moren sin og de to søsknene, mens faren ble deportert til Mexico for flere år siden. Moren er udokumentert. José har to yngre søsken som er født i USA og som har amerikansk statsborgerskap, mens han selv har DACA-status. José gikk i 8. klasse da foreldrene fortalte ham at han var udokumentert. José går siste året på *high school* og jobber deltid på en *fastfood*-restaurant. José er en bekjent av Elena og det var hun som satt meg i kontakt med ham.

«**Sandra**» er 16 år og hun ble født i Guadalajara, i Mexico. Hun var 11 år da hun flyttet til USA med sine foreldre og en storebror, først til Indiana og senere til Georgia. De flyttet fordi faren fikk jobb i et importfirma. Sandra går på *high school* og bor hjemme hos foreldrene sine. For tiden bor moren i Mexico med sønnen fordi han flyttet tilbake til Mexico for å gå på universitetet. Sandra forteller at slik hun tenker nå så har hun lyst til å bo i USA i framtida.

«**Adriana**» er 22 år og hun ble født i San Luis Potosí, i Mexico, der begge foreldrene også er fra. Alle i familien har lovlig opphold. Faren kom første gang til USA uten papirer på 1980-tallet. Han fikk lovlig opphold gjennom amnestiet i 1986. Adriana, storebroren og moren kom ulovlig til USA da barna var henholdsvis 2 år og 9 måneder. I 2005, da Adriana var cirka 10 år, fikk hun, storebroren og moren *green card* og det første familien gjorde da var å reise på besøk til Mexico. I Mexico gjennomførte foreldrene til Adriana kun 3. klasse på barneskolen, mens Adriana selv studerer nå på college. Hun får til og med utdanningen delvis betalt av arbeidsgiveren, en servicebedrift der hun jobber deltid ved siden av studiene. Hun uttrykker veldig stor takknemlighet når det gjelder hennes egen situasjon. Adriana er ei venninne av Lucía og det var slik jeg fikk kontakt med henne.

«**Inés**» er 23 år, hun er født og oppvokst i Georgia og hun er amerikansk statsborger. Hun har to yngre brødre som også er amerikanske statsborgere. Begge foreldrene er fra staten Michoacán, i Mexico. Faren dro til California første gangen han dro til USA, men så dro han

til Georgia fordi han hadde en bror der. Faren fikk hjelp med papirene og er amerikansk statsborger, mens moren har permanent oppholdstillatelse. Moren kan søke om å bli amerikansk statsborger, men hun er nervøs fordi hun ikke snakker så godt engelsk. Hun studerer administrasjon og har en deltidsjobb.

«**Felix**» er 13 år og den yngste informant min. Han er født og oppvokst i Georgia. Moren er fra Zacatecas og faren er fra Mexico City. Felix fortalte at han er både amerikansk og meksikansk statsborger. De to yngste søstrene er også født i USA og er amerikanske statsborgere, mens den eldste søsteren er født i Mexico. Søsteren og foreldrene har lovlig opphold i USA. Intervjuet med Felix bar preg av at han er så ung. Det var krevende å få helt klare svar fra ham og jeg måtte noen ganger stille ledende spørsmål. Jeg hadde en kort samtale med den eldste søsteren hans etter intervjuet og da kom det dessverre fram at noe av informasjonen som Felix hadde gitt meg ikke stemte.

«**Paula**» er 25 år og hun er født og oppvokst i Georgia. Foreldrene er fra Guanajuato, i Mexico, men de møttes i USA, da de var 22 år. Paula er både meksikansk og amerikansk statsborger. Foreldrene har amerikansk statsborgerskap. Paula har to yngre søsken, ei søster og en bror. De er også født i USA og er amerikanske statsborgere. Moren til Paula kom med broren sin til USA da hun var 12 år. Foreldrene deres kom noen måneder seinere. Faren til Paula kom alene da han var 17 eller 18 år. Han reiste tilbake til Mexico og kom tilbake til USA igjen med faren sin. Etter hvert kom moren hans også. Denne bestefaren er amerikansk statsborger og bestemoren har permanent oppholdstillatelse. Paula selv vært gift i snart to år og hun bor med mannen sin. Hun har studert psykologi i fire år, men jobber i dag i et import- og eksportfirma. Paula har vokst opp i samme nabolag som vennene mine og det er slik jeg kom i kontakt med henne.